

T.C
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

**İLKÖĞRETİM OKULLARI 4.VE 5. SINIF
ÖĞRETMENLERİNİN KARŞILAŞTIKLARI DİSİPLİN
SORUNLARI**
(Yüksek Lisans Tezi)

Tezi Hazırlayan: **Uğur GENEZ ERÇIKTI**

İSTANBUL,2009

T.C
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

**İLKÖĞRETİM OKULLARI 4.VE 5. SINIF
ÖĞRETMENLERİNİN KARŞILAŞTIKLARI DİSİPLİN
SORUNLARI**
(Yüksek Lisans Tezi)

Tezi Hazırlayan:
Uğur GENEZ ERÇIKTI
Öğrenci No:
050712262

Danışman:
Yrd.Doç.Dr.Şule KAYA

İSTANBUL,2009

YEMİN METNİ

Sunduđum Yüksek Lisans Tezimi, Akademik Etik İlkelerine bağlı kalarak, hiç kimseden akademik ilkelere aykırı bir yardım almaksızın bizzat kendimin hazırladığına and içerim. 18/08/2008

Uğur GENEZ ERÇIKTI

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

12.02.2009

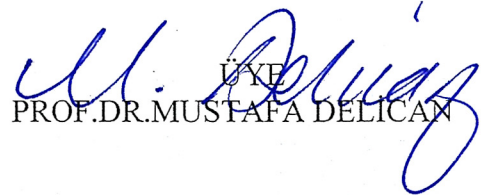
Enstitümüz *İşletme Yönetimi* Anabilim dalı *Eğitim Yönetimi ve Denetimi* Bilim dalı yüksek lisans öğrencisi 050712262 numaralı *Uğur Genez Erçikti'nun*, "*Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim - Öğretim ve Sınav Yönetmeliği*"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği tezini, Yönetim Kurulumuzun 24.10.2008 tarih ve 2008/29 sayılı toplantısında seçilen ve 13/11/2008 tarihinde Taksim Kampüsünde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda savunmuş ve kendisine düzeltme verilmiştir. Aday, "*İLKÖĞRETİM OKULLARI 4. VE 5. SINIF ÖĞRETMENLERİNİN KARŞILAŞTIKLARI DİSİPLİN SORUNLARI*" adlı düzeltilmiş tezini Taksim Kampüsünde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince (55) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi *oyçokluğu/oybirliği* ile *Kabul veya Red* kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 7 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
YRD.DOÇ.DR. ŞULE KAYA

ÜYE
PROF.DR.MUSTAFA DELİCAN

ÜYE
YRD.DOÇ.DR.MAHMUT KARAMAN

İLKÖĞRETİM OKULLARI 4.VE 5. SINIF ÖĞRETMENLERİNİN KARŞILAŞTIKLARI DİSİPLİN SORUNLARI

Tezi Hazırlayan: Uğur GENEZ ERÇIKTI

Özet

Bu araştırma, ilköğretim okulları 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları disiplin sorunlarının nedenlerini ve uygulanan çözüm yöntemlerini ortaya koymak ve değerlendirmesini yapmak amacıyla yapılmıştır. Araştırma, uygulamalı bir çalışma olup, tarama modeli kullanılmıştır.

Araştırmanın evrenini 2006-2007 öğretim yılında İstanbul İline bağlı Küçükçekmece ilçesindeki ilköğretim okullarında, 4. ve 5. sınıf öğretmenleri ve öğrencileri oluşturmuştur. Okullar tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilmiş, 6 ilköğretim okulunda, 60 öğretmen ve 180 öğrenci, araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

Bu araştırma, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin, öğrencilerin sınıfta ne gibi durumlarda disiplinsiz davranışlarda bulduklarını ve öğretmenlerin bu olumsuz öğrenci davranışları karşısındaki tutumlarını görmelerine olanak sağlamakta, ayrıca ilköğretim okullarındaki olumsuz öğrenci davranışlarının olumlu davranışlara dönüştürülebilmesi için yeni çalışmaların ve tartışmaların yapılabileceği açısından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Eğitim Yönetimi, Sınıf Yönetimi, Disiplin.

THE DISCIPLINARY PROBLEMS OF FORTH AND FIFTH GRADERS FACED BY THEIR TEACHERS

Presented by :Ugur GENEZ ERCIKTI

Abstract

This research has been done in order to display the causes and performed solution methods of discipline problems that 4th and 5th grade class teachers,encountered in their class and it is done to be able to assess these solutions. The research is an operative study and scanning is used as model.

The center of this research has been formed by 4th and 5th level students and teachers in Kucukcekmece district of İstanbul in 2006-2007 educational season. The schools has been selected via randomly choosing method. 6 schools, 60 teachers and 180 students has been the sample of research.

This research has shown that the teacher or classroom manager should be able to manage any disciplinary acts which might occur. Also, it is important for new research to dispute that negative student behavior over shadowed positive behavior.

The key word: Education, Education management, Class management , Discipline.

İÇİNDEKİLER

Yemin Metni	
Jüri Sayfası	
Türkçe Özet ve Anahtar Kelimeler	
İngilizce Özet ve Anahtar Kelimeler (Abstract)	
Tablolar Listesi	IV
Kısaltmalar	XI
GİRİŞ	1

I. BÖLÜM

SINIF YÖNETİMİ VE DİSİPLİNİ

1.EĞİTİM YÖNETİMİ	3
1.1. Eğitim Yönetimi ve Okul Yönetimi	4
1.2. Sınıf Yönetimi ve Önemi	5
1.3. Etkili Bir Sınıf Yönetimi İçin Öğretmen	6
1.4. Etkili Bir Sınıf Yönetimi İçin Sınıf Kurallarının Önemi	13
2. SINIF YÖNETİMİ YAKLAŞIMLARI	15
2.1. Geleneksel Yaklaşım	15
2.2. Tepkisel Yaklaşım	16
2.3. Önlemsel Yaklaşım	16
2.4. Gelişimsel Yaklaşım	17
2.5. Bütünsel Yaklaşım	17

II. BÖLÜM

SINIF YÖNETİMİNDE DİSİPLİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

1. SINIF İÇİ DİSİPLİN	18
1.1. Sınıfta Uygun Olan Öğrenci Davranışları	21
1.2. Sınıfta Uygun Olmayan Öğrenci Davranışları	23
1.3. Sınıfta Uygun Olmayan Öğrenci Davranışlarının Başlıca Nedenleri	26
1.4. Uygun Olmayan Öğrenci Davranışlarına Karşı Alınacak Önlemler	28
1.4.1. Görmezlikten Gelme	30
1.4.2. Göz Teması	30
1.4.3. Fiziksel Yakınlık	30
1.4.4. Dokunma	31
1.4.5. Sessiz Kalma	31
1.4.6. Uyarma	31
1.4.7. Soru Sorma	31
1.4.8. Kuralları Hatırlatma	32
1.4.9. Sorumluluk Verme	32
1.4.10. Sınıf Dışında Görüşme	32
1.4.11. Okul Yönetimi ve Rehberlik Servisi İle İşbirliği	33
1.4.12. Aile İle İşbirliği	33
1.4.13. Ödüllendirmek	33
1.4.14. Ceza Vermek	34
2. SINIF DİSİPLİNİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER	35
2.1. Öğrencilerin Özellikleri	36
2.2. Öğretmenin Özelliği	36
2.3. Dersin İşlenişi	37
2.4. Sınıfın Fiziksel Özellikleri	37

2.5. Oturma Düzeni	37
2.6. Çevre	38
2.7. Aile	38

III. BÖLÜM

İLKÖĞRETİM OKULLARI 4. VE 5. SINIF ÖĞRETMENLERİNİN KARŞILAŞTIKLARI DİSİPLİN SORUNLARI

(Küçükçekmece İlçesi Örneği)

1. ARAŞTIRMANIN AMACI	41
2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	41
3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	42
4. EVREN VE ÖRNEKLEM	42
5. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ	43
6. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ	43
7. BULGULAR VE YORUMLAR	44
7.1. Faktör Analizi Sonuçları	46
7.1.1.Öğretmenlere Uygulanan Davranış ve Tutum Ölçekleri İle İlgili Bulgular	46
7.1.2. Öğrencilere Uygulanan Davranış ve Tutum Ölçekleri İle İlgili Bulgular	86
7.2. Frekans Analizi Sonuçları	108
7.2.1. Öğretmen Disiplin ve Tutum Ölçeği Frekans Dağılımları	108
7.2.2. Öğrenci Disiplin ve Tutum Ölçeği Frekans Dağılımları	126
7.3. Genel Değerlendirme	143
SONUÇ VE ÖNERİLER	146
KAYNAKÇA	149
EK-1. ÖĞRETMENLERE UYGULANAN ANKET FORMU	
EK-2. ÖĞRENCİLERE UYGULANAN ANKET FORMU	

TABLULAR LİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Sayfa</u>
1. Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı	46
2. Öğretmenlerin Yaş Değişkenine Göre Dağılımı	46
3. Öğretmenlerin Medeni Durum Değişkenine Göre Dağılımı	47
4. Öğretmenlerin Mesleki Deneyim Değişkenine Göre Dağılımı	47
5. Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okulun Sosyo-Ekonomik Durum Değişkenine Göre Dağılımı	48
6. Öğretmenlerin Okutmakta Oldukları Sınıf Değişkenine Göre Dağılımı	48
7. Faktör Analizi Öncesi İç Güvenilirlik Analizleri	49
8. Hangi Durumlarda Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlar Yapılır Ölçeğinin Faktör Analizi Sonuçları	51
9. Hangi Durumlarda Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlar Yapılır Alt Ölçeklerinin Güvenirliliği	52
10. Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlara Karşı Tutumlar Ölçeği Faktör Analizi Sonuçları	53
11. Sınıfta Uygun Olamayan Davranışlara Karşı Tutumlar Alt Ölçeklerinin Güvenirliliği	54
12. Dersin Etkili İşlenmemesi ve Cinsiyet Değişkeni T-testi Sonucu	55
13. Öğrenciyle Etkili İletişim Kurmama ve Cinsiyet Değişkeni T-testi Sonucu	56
14. Cezalandırma ve Cinsiyet Değişkeni T-testi Sonucu	57
15. Önemsememe ve Cinsiyet Değişkeni T-testi Sonucu	58
16. İlgilenme (iletişim kurma) ve Cinsiyet Değişkeni T-testi Sonucu	59
17. Dersin Etkili İşlenmemesi ve Medeni Durum Değişkeni T-testi Sonucu	60
18. Öğrenciyle Etkili İletişim Kurmama ve Cinsiyet Değişkeni T-testi Sonucu	61
19. Cezalandırma ve Medeni Durum Değişkeni T-testi Sonucu	62
20. Önemsememe ve Medeni Durum Değişkeni T-testi Sonucu	63
21. İlgilenme (iletişim kurma) ve Medeni Durum Değişkeni T-testi Sonucu	64
22. Dersin Etkili İşlenmemesi ve Sınıf Değişkeni T-testi Sonucu	65

23. Öğrenciyle Etkili İletişim Kurmama ve Sınıf Değişkeni T-testi Sonucu	66
24. Cezalandırma ve Sınıf Değişkeni T-testi Sonucu	67
25. Önemsizlik ve Sınıf Değişkeni T-testi Sonucu	68
26. İlgilenme (iletişim kurma) ve Sınıf Değişkeni T-testi Sonucu	69
27. Dersin Etkili İşlenmemesi ve Okulun Sosyo-Ekonomik Durumu Varyans Analizi Sonucu	71
28. Öğrenciyle Etkili İletişim Kuramama ve Okulun Sosyo-Ekonomik Durumu Varyans Analizi Sonucu	72
29. Cezalandırma ve Okulun Sosyo-Ekonomik Durumu Varyans Analizi Sonucu	73
30. Önemsizlik ve Okulun Sosyo-Ekonomik Durumu Varyans Analizi Sonucu	74
31. İlgilenme (iletişim kurma) ve Okulun Sosyo-Ekonomik Durumu Varyans Analizi Sonucu	75
32. Dersin Etkili İşlenmemesi ve Yaş Varyans Analizi Sonucu	76
33. Öğrenciyle Etkili İletişim Kuramama ve Yaş Varyans Analizi Sonucu	77
34. Cezalandırma ve Yaş Varyans Analizi Sonucu	78
35. Önemsizlik ve Yaş Varyans Analizi Sonucu	79
36. İlgilenme (iletişim kurma) ve Yaş Varyans Analizi Sonucu	80
37. Dersin Etkili İşlenmemesi ve Mesleki Deneyim Varyans Analizi Sonucu	81
38. Öğrenciyle Etkili İletişim Kuramama ve Mesleki Deneyim Varyans Analizi Sonucu	82
39. Cezalandırma ve Mesleki Deneyim Varyans Analizi Sonucu	83
40. Önemsizlik ve Mesleki Deneyim Varyans Analizi Sonucu	84
41. İlgilenme (iletişim kurma) ve Mesleki Deneyim Varyans Analizi Sonucu	85
42. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı	86
43. Öğrencilerin Yaş Değişkenine Göre Dağılımı	86
44. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Sosyo-Ekonomik Durum Değişkenine Göre Dağılımı	87
45. Öğrencilerin Okumakta Oldukları Sınıf Değişkenine Göre Dağılımı	87
46. Öğrencilerin Disiplin Cezası Alma Değişkenine Göre Dağılımı	87
47. Faktör Analizi Öncesi İç Güvenilirlik Analizleri	88
48. Hangi Durumlarda Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlar Yapılır Ölçeğinin Faktör Analizi Sonuçları	89
49. Hangi Durumlarda Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlar Yapılır	

Alt Ölçeklerinin Güvenilirliği	90
50. Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlara Karşı Tutumlar Ölçeği Faktör Analizi Sonuçları	91
51. Sınıfta Uygun Olamayan Davranışlara Karşı Tutumlar Alt Ölçeklerinin Güvenilirliği	92
52. Dersin Etkili İşlenmemesi ve Cinsiyet Değişkeni T-testi Sonucu	93
53. Öğrenciyle Etkili İletişim Kuramama ve Cinsiyet Değişkeni T-testi Sonucu	94
54. Cezalandırma ve Cinsiyet Değişkeni T-testi Sonucu	95
55. İlgilenme (iletişim kurma) ve Cinsiyet Değişkeni T-testi Sonucu	96
56. Önemsizleme ve Cinsiyet Değişkeni T-testi Sonucu	97
57. Dersin Etkili İşlenmemesi ve Sınıf Değişkeni T-testi Sonucu	98
58. Öğrenciyle Etkili İletişim Kuramama ve Sınıf Değişkeni T-testi Sonucu	99
59. Cezalandırma ve Sınıf Değişkeni T-testi Sonucu	100
60. İlgilenme (iletişim kurma) ve Sınıf Değişkeni T-testi Sonucu	101
61. Önemsizleme ve Sınıf Değişkeni T-testi Sonucu	102
62. Dersin Etkili İşlenmemesi ve Okulun Sosyo-Ekonomik Durumu Varyans Analizi Sonucu	103
63. Öğrenciyle Etkili İletişim Kuramama ve Okulun Sosyo-Ekonomik Durumu Varyans Analizi Sonucu	104
64. Cezalandırma ve Okulun Sosyo-Ekonomik Durumu Varyans Analizi Sonucu	105
65. İlgilenme (iletişim kurma) ve Okulun Sosyo-Ekonomik Durumu Varyans Analizi Sonucu	106
66. Önemsizleme ve Okulun Sosyo-Ekonomik Durumu Varyans Analizi Sonucu	107
67. “Ders öğrencinin ilgisini çekmediği zaman uygun olmayan davranışlar yapılır” İfadesine İlişkin Dağılımlar	108
68. “Öğrenci öğretmenini sevmediği zaman sınıfta disiplin sorunları yaşanır” İfadesine İlişkin Dağılımlar	109
69. “Sınıfta yeterince etkinlik yapılmadığında disiplin sorunları yaşanır” İfadesine İlişkin Dağılımlar	109
70. “Öğretmen uzun süre tek düze ders anlattığında uygun olmayan davranışlar yapılır” İfadesine İlişkin Dağılımlar	110
71. “Öğrenciler ders başında disiplinsiz hareket olmaması için	

uyarılmadığında disiplin sorunları yaşanır » İfadesine İlişkin dağılımlar	110
72.“Öğrenci öğretmeninden çekinmediğinde disiplin sorunları yaşanır” İfadesine İlişkin Dağılımlar	111
73.“Öğrenciye öğretilecek konuya ilişkin bilgilerin nerede kullanılacağı, ne yarar sağlayacağı açıklanmadığı zaman disiplin sorunları yaşanır” İfadesine ilişkin Dağılımlar	112
74.“Ders anlatırken ses tonunda hiçbir değişiklik olmadığında, monoton anlatıldığında uygun olmayan davranışlar yapılır” İfadesine İlişkin Dağılımlar	113
75.“Öğretmen sınıf içinde hareket etmeyip sabit durduğunda disiplin sorunları yaşanır” İfadesine ilişkin Dağılımlar	114
76.“Öğretmen derse zamanında gelmediğinde uygun olmayan davranışlar yapılır” İfadesine İlişkin Dağılımlar	114
77. “Öğretmen sınıftaki öğrencileri yeterince tanımadığında disiplin sorunları yaşanır” İfadesine İlişkin Dağılımlar	115
78.“Sınıfta öğrencinin derse katılmasına izin verilmediğinde disiplin sorunları yaşanır” İfadesine İlişkin Dağılımlar	115
79.“Öğretmen ders anlatırken araç,gereç,malzeme kullanmadığı zaman disiplin sorunları yaşanır” ifadesine ilişkin Dağılımlar	116
80.“Öğretmen öğrenciye kırıcı söz ettiğinde uygun olmayan davranışlar yapılır” İfadesine İlişkin Dağılımlar	116
81.“Öğrenci öğretmenine rahat soru sormadığında uygun olmayan davranışlar yapılır” İfadesine İlişkin Dağılımlar	117
82.“Öğrenciye bağırırım,azarlarım” İfadesine İlişkin Dağılımlar	117
83.“Disiplinsiz kişi ya da kişileri sınıf dışına çıkarırım” İfadesine İlişkin Dağılımlar	118
84.“Sınıftan çıkar sakınleşirim” İfadesine İlişkin Dağılımlar	118
85.“Düşük not vermekle korkuturum” İfadesine İlişkin Dağılımlar	119
86.“Öğrenci ile alay ederim” İfadesine İlişkin Dağılımlar	119
87.“Öğrenciyi üzecek dilde konuşurum” İfadesine İlişkin Dağılımlar	120
88.“Bir öğrenci için tüm sınıfı cezalandırırım” İfadesine İlişkin Dağılımlar	120
89.“Sınıfta uygun olmayan davranışlara karşı disiplinsiz öğrenciyi disiplin kuruluna rapor ederim” İfadesine ilişkin Dağılımlar	121

90. “Disiplinsiz öğrencinin açıklamalarını dinlemem, önemsemem” İfadesine İlişkin Dağılımlar	121
91. “Sınıfta uygun davranışlarda bulunmayan öğrenci ile dersten sonra özel olarak konuşurum” İfadesine İlişkin Dağılımlar	122
92. “Öğrenciyi cezalandırırım ve sınıfta yapılan etkinliklerin dışında bırakırım” İfadesine İlişkin Dağılımlar	123
93. “Disiplinsiz öğrenciye yaklaşır ve sesimi yükselterek uyarırım” İfadesine İlişkin Dağılımlar	123
94. “Sınıfta öğrenci davranışları ile ilgilenmem, derse devam ederim” İfadesine İlişkin Dağılımlar	124
95. “Öğrenciye olumsuz davranışının nedenini sorarım ve mantıklı açıklamalarda bulunurum” İfadesine İlişkin Dağılımlar	124
96. “Bir süre dersi keser susarım ve davranışlarını düzeltmelerini beklerim” İfadesine İlişkin Dağılımlar	125
97. “Ders konusu ilgimi çekmediğinde sınıfta disiplinsiz davranırım” İfadesine İlişkin Dağılımlar	126
98. “Öğretmeni sevmediğim zaman sınıfta disiplinsiz davranırım” İfadesine İlişkin Dağılımlar	126
99. “Sınıfta etkinlik yapılmadığında uygun olmayan davranışlarda bulunurum” İfadesine İlişkin Dağılımlar	127
100. “Öğretmen uzun süre ilgimi çekmeden ders anlattığında sınıfta disiplinsiz davranışlarda bulunurum” İfadesine İlişkin Dağılımlar	127
101. “Öğretmen beni uyarmazsa sınıfta uygun olmayan davranışlarda bulunurum” İfadesine İlişkin Dağılımlar	128
102. “Öğretmenimden çekinmezsem sınıfta disiplinsiz davranırım” İfadesine İlişkin Dağılımlar	128
103. “Öğretmenim, derste anlatacağı konunun ne işe yarayacağını söylemediğinde, sınıfta disiplinsiz davranışlarda bulunurum” İfadesine İlişkin Dağılımlar	129
104. “Öğretmenimin ders anlatırken ses tonunda hiç değişiklik olmazsa sıkılırım ve disiplinsiz davranışlarda bulunurum” İfadesine İlişkin Dağılımlar	130
105. “Öğretmenim sınıf içinde hareket etmeyip sabit durduğunda disiplinsiz davranışlarda bulunurum” İfadesine İlişkin Dağılımlar	130

106. “Öğretmenim derse zamanında gelmediğinde disiplinsiz davranışlarda bulunurum” İfadesine İlişkin Dağılımlar	131
107. “Öğretmen sınıfta beni yeterince tanımazsa rahat hareket ederim ve disiplinsiz davranışlarda bulunurum” İfadesine İlişkin Dağılımlar	132
108. “Dersi sadece öğretmen anlattığında, derse katılmama izin verilmediğinde uygun olmayan davranışlarda bulunurum” İfadesine İlişkin Dağılımlar	132
109. “Öğretmen ders anlatırken araç,gereç ve malzeme kullanmadığında, sınıfta disiplinsiz davranışlarda bulunurum” İfadesine İlişkin Dağılımlar	133
110. “Sınıfta öğretmenim bana kırıcı söz ettiğinde uygun olmayan davranışlarda bulunurum” İfadesine İlişkin Dağılımlar	133
111. “Öğretmenime rahatça soru sormadığımda uygun olmayan davranışlarda bulunurum” İfadesine İlişkin Dağılımlar	134
112. “Öğretmen öğrenciye bağırır ve azarlar” İfadesine İlişkin Dağılımlar	134
113. “Öğretmen sınıfta disiplinsiz kişi ya da kişileri sınıf dışına çıkarır” İfadesine İlişkin Dağılımlar	135
114. “Öğretmen sınıftan çıkarak sakinleşir”İfadesine İlişkin Dağılımlar	135
115. “Öğretmen düşük not vermekle tehdit eder” İfadesine İlişkin Dağılımlar	136
116. “Öğretmen öğrenci ile alay eder” İfadesine İlişkin Dağılımlar	136
117. “Öğretmen öğrenciyi üzecek dilde konuşur”İfadesine İlişkin Dağılımlar	137
118. “Öğretmen uygun olmayan davranış olduğunda bir öğrenci için tüm sınıfı cezalandırır” İfadesine İlişkin Dağılımlar	137
119. “Öğretmen disiplinsiz öğrenciyi disiplin kuruluna rapor eder” İfadesine İlişkin Dağılımlar	138
120. “Öğretmen disiplinsiz öğrencinin açıklamalarını dinlemez ve önemsemez” İfadesine İlişkin Dağılımlar	138
121. “Öğretmen uygun davranışlarda bulunmayan öğrenci ile dersten sonra özel olarak konuşur” İfadesine İlişkin Dağılımlar	139
122. “Öğretmen sınıfta uygun davranışı olmayan öğrenciyi cezalandırır ve sınıfta yapılan etkinliklerin dışında bırakır” İfadesine İlişkin Dağılımlar	140

123. “Öğretmen disiplinsiz öğrenciye doğru yaklaşır ve sesini yükselterek uyarır” İfadesine İlişkin Dağılımlar	140
124. “Öğretmen öğrenci davranışı ile ilgilenmez ve dersine devam eder” İfadesine İlişkin Dağılımlar	141
125. “Öğretmen öğrenciye olumsuz davranışının nedenini sorar ve mantıklı açıklamalarda bulunur” İfadesine İlişkin Dağılımlar	141
126. “Öğretmen bir süre dersi keser ve susar” İfadesine İlişkin Dağılımlar	142

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.k.	Adı Geçen Kitap
a.g.m.	Adı Geçen Makale
AR-GE	Araştırma-Geliştirme
SED	Sosyo-Ekonomik Düzey

GİRİŞ

Bebeğin anne karnından itibaren çevresinde olanları hissettiği, doğduktan sonra da fiziksel, zihinsel ve sosyal yönden sürekli gelişme gösterdiği bilinmektedir. Çocuk sosyalleşme sürecine ailede başlar ve okulda devam eder. Anne-babanın çocuk eğitimi konusunda bilinçli olması, aile içindeki uyum, çocuğa verilen değerlerin yeterli olması, aile içi disiplin kurallarının oturtulmuş olması gibi davranışlar, çocuğun okulda göstereceği davranışlarında ve okul kültürüne uyumunda büyük önem taşımaktadır. Çünkü çocuk ailesinden almış olduğu sosyal davranış kurallarıyla okula başlamakta, okul ve sınıf kurallarına da zorluk çekmeden ayak uydurabilmektedir.

Sınıf, öğrenme-öğretme faaliyetlerinin gerçekleştiği bir ortamdır. Öğretmen ve öğrenciler bu ortamın temel öğeleridir. Öğrencilerin farklı kişilik yapılarının, farklı aile ortamlarının, farklı ilgi ve yeteneklerinin olması, sınıfın fiziksel yapısı gibi nedenler sınıfta değişik davranışların ortaya çıkmasına yol açabilmektedir. Bu durumda bazı öğrenciler sınıfta istenen davranışları gösterirken, bazıları istenmeyen davranışlarda bulunabilirler. Bilinmektedir ki sınıfta istenmeyen davranış gösteren öğrenciler sınıfın uyumunu bozmakta, bu durum öğretmen ve sınıftaki diğer öğrencileri meşgul etmekte, sınıftaki eğitim ve öğretimin kalitesini de düşürmektedir. Sınıfta huzursuz, gergin bir hava oluşmakta öğretmen de öğrenci de memnuniyetsiz bir şekilde dersin geçmesini beklemektedir.

Sınıfta iyi bir ortamın oluşabilmesi ve öğrenmenin gerçekleşebilmesi için sınıfın fiziksel yapısının ve öğrenci davranışının yanı sıra öğretmenin sergilediği tüm davranışlar büyük önem taşımaktadır. Öğretmenin sınıf içi kurallarını net bir şekilde belirtmesi, tutarlı davranışlar göstermesi, olumlu-olumsuz öğrenci davranışlarına nasıl karşılık vermesi gerektiğini bilmesi, empati kurabilmesi, kısaca sınıfı iyi yönetmesi ve sınıf içi uyumu sağlaması önemlidir. Ancak bu şekilde istenmeyen öğrenci davranışları, diğer öğrencileri rahatsız etmeyecek şekilde istenen davranışa dönüştürülebilir ve bu davranışların kalıcı olması sağlanabilir. Ayrıca anne-babanın çocuğa karşı tutumu öğrenilerek ve göz önünde bulundurularak var olan olumsuz davranışlar veliye bildirilmeli ve eğitime velinin de ortak edilmesi sağlanmalıdır.

Unutulmamalıdır ki öğrenci sınıfa gelirken öğrenme ihtiyacı dışında, fikirlerini sunma ve değer verilme, sevgi-saygı görme, birey olarak kendini kabul ettirme, kısacası insan olmanın gerektirdiği tüm ihtiyaçlarını giderme amacı ile gelmektedir. Öğrencinin sınıf ortamında bu ihtiyaçlarını karşılayabildiği sürece öğretmenin istenmeyen öğrenci davranışı ile karşılaşma olasılığı da azalacaktır.

İlköğretim okulları 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları disiplin sorunlarının nedenlerini ve çözüm yollarını ortaya koymak ve değerlendirmesini yapmak amacıyla yapılan bu çalışmanın birinci ve ikinci bölümünde kaynak tarama, üçüncü bölümünde ise anket ile veri toplama yöntemi uygulanmıştır.

Araştırmanın birinci bölümünde, sınıf yönetimi ve önemi, etkili bir sınıf yönetimi için öğretmenin önemi, sınıf kurallarının önemi, sınıf yönetimi yaklaşımları; ikinci bölümünde, sınıf içi disiplin, sınıfta uygun olan ve olmayan öğrenci davranışları, uygun olmayan öğrenci davranışlarının nedenleri, sınıf disiplinini etkileyen faktörler konuları ile ilgili literatür çalışması yapılmıştır. Üçüncü bölümde ise, 4.ve 5. sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları disiplin sorunlarının nedenleri ve çözüm yolları hazırlanan anket ile incelenmiştir.

I. BÖLÜM

SINIF YÖNETİMİ VE DİSİPLİNİ

1.EĞİTİM YÖNETİMİ

Genel anlamda eğitim bireyde davranış değiştirme süreci olarak bilinir. Yani eğitim sürecinden geçmiş bir kişinin davranışlarında olumlu yönde bir değişikliğin olması beklenir. Eğitim süreci, çok boyutludur, süreklidir, yaşam boyu devam eder, yaşantılarla kazanılır. Zaman ve yer açısından sınırsızdır ve her şeyden önemli olarak da kültürü oluşturur.

“Eğitim en geniş anlamıyla bireyde kendi yaşantıları yoluyla davranış değişikliği meydana getirme süreci olarak tanımlanabilir. Bu tanıma göre eğitimin üç temel özelliği olduğu söylenebilir.

-Eğitim bir süreçtir.

-Eğitim sonucunda bireyde davranış değişikliği meydana gelir.

-Davranış değişikliği bireyin yaşantıları sonucu meydana gelir.”¹

İnsanların davranışları eğitim düzeyini göstermektedir. Toplumsal kurallara uyulması gerektiğini bilen fakat yerinde ve zamanında bu kurallara uymayan bir kişi için eğitimsiz kelimesi kullanılabilir. Çünkü burada önemli olan, kişinin, olumlu davranışları hayatına geçirebilmesi, yerinde ve zamanında kullanmasını öğrenmiş olmasıdır.

Eğitim bireyin kendi yaşantıları sonucu oluştuğu için bireyi etkileyen her şey davranışlarında değişikliğe neden olabilmektedir. Aile üyeleri, arkadaş çevresi, televizyon, radyo, gazete, bilgisayar gibi kitle iletişim araçları bireyi etkiler ve değişik davranışlar oluşturmaya neden olur. Bu nedenle eğitim süreçleri özelliklerine göre informal ve formal eğitim olarak açıklanabilmektedir.

Eğitim etkinliklerinin bir kısmı gelişigüzel olarak düzenlenir. Bu tip eğitim informal olarak adlandırılır. İnfomal eğitim kontrollü ve planlı değildir, bu nedenle bu

¹ Erden,M.,Öğretmenlik Mesleğine Giriş, İstanbul, 2004, s.13.

eğitim s¼recinde insanlar farkında olmadan olumlu, istendik davranışların yanı sıra, istenmeyen zararlı, yanlış davranışlar da öğrenebilirler. Formal eğitim planlı eğitim etkinliklerini kapsar ve bireyin davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci olarak tanımlanabilir.

Eğitim, insanın kalıtsal güçlerinin geliştirilip istenen özelliklerle yoğunlaşmış bir kişiliğe kavuşması için kullanılacak en önemli bir araçtır. “İnsanlara bilgi ve beceri kazandırmanın ötesinde eğitim; toplumun yaşamasını ve kalkınmasını devam ettirebilecek ölçüde ve nitelikte değer üretmek, mevcut değerlerin dağılmasını önlemek, yeni ve eski değerleri bağdaştırmak sorumluluğu taşır; bu değerler, öğrencilerin davranışlarını ve dilek düzeylerini yine eğitim yoluyla etkiler.”² Eğitimin tanımında asıl olan, eğitimin davranış oluşturma ve değiştirme amaçlı etkinlikler bütünü olmasıdır.

Genellikle eğitim sadece okulda kazanılıyormuş gibi düşünölmektedir. Fakat birey okul dışındaki çevresi ile iletişim halindedir. Özellikle ailesi ile olan iletişimi bireyi oldukça etkilemektedir. Bu nedenle okul çevresi ve okul dışındaki çevre birbiriyle uyumlu olmalı ki bireydeki olumlu davranışlar kalıcı olabilsin.

1.1. Eğitim Yönetimi ve Okul Yönetimi

Dünyadaki hızlı gelişmeler her alanda olduğu gibi eğitim alanında da kendini göstermiş, eğitim yönetiminin önemini ortaya koymuştur. Bunun sonucunda okullardan istenen özellikler de değişmiştir. Okullarda yönetim konusu daha büyük önem kazanmış, ekip ruhu okul yönetimine katılmaya çalışılmıştır.

“Eğitim yönetimi, eğitim örgütlerini saptanan amaçlara ulaştırmak üzere insan ve madde kaynaklarını sağlayarak ve etkili biçimde kullanarak, belirlenen politikaları ve alınan kararları uygulamak olarak tanımlanabilir. Eğitim sistemi içindeki alt sistemlerden etkili olarak kabul edilen okulların yönetimi ise, eğitim yönetiminden farklı yeterlilikler gerektirmektedir. Eğitim yönetiminin sınırlı bir alana uygulanması olarak tanımlanan okul yönetiminin görevi, okuldaki tüm insan ve madde kaynaklarını etkili bir şekilde kullanarak okulu amaçlarına uygun olarak yaşatmaktır. Yapılan

² www.yayim.meb.gov.tr/dergiler/145/ok-gode-alkan.htm (24.03.2008)

çalışmalarda, okulların yönetiminin önemi; akademik başarı, öğretmen etkililiği, öğretmen ve öğrenci davranışlarını etkileyen toplumsal etmenlerle açıklanmaktadır.”³

1.2.Sınıf Yönetimi ve Önemi

Günümüzdeki teknolojik gelişmeler kaliteli insan gücüne olan ihtiyacı artırmaktadır. “Bu hıza ayak uydurabilecek nitelikli insan gücü yetiştirmek zorunda olan eğitim sistemimizin başarısı nitelikli öğretmenlere bağlıdır. Nitelikli insan gücünün yetiştirildiği yer sistemin en işlevsel parçası olan okul ve sınıftır ”.⁴ Bu nedenle etkili bir okul ve sınıf yönetiminin var olması gerekliliği kaçınılmaz olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sınıf kavramı ile ilgili olarak yapılmış tanımlardan bazıları şöyledir:

“1-Belli bir yerde, bir veya birkaç öğretmenin gözetiminde toplanarak ders gören öğrenci kümesi,

2- Ders yapılan yer, derslik,

3- Bir takım olayı tanımlayan ve ötekilerden ayıran niteliksel veya niceliksel özellikler,

4-Geleneksel eğitim anlayışına göre sınıf, öğrencilerin toplandığı, bilgilerin aktarıldığı, soruların sorulduğu okul birimleridir.

5- Bilişsel eğitim yaklaşımına göre sınıf, öğrencinin bilgi edinme sürecinin yönetildiği ve bilgiyi işleme süreçlerinin kazandırıldığı yerlerdir.

6-Yapılandırmacı eğitim yaklaşımına göre ise sınıf, ortak sorunların paylaşıldığı, yaratıcılık yeteneklerinin geliştirildiği, kararların tartışılarak alındığı, karşılıklı sevgi ve saygının olduğu, yapıcı tutum ve davranışların sergilendiği ve öğrencilerin öğrenmeye güdülendiği ortamlardır”⁵.Son yapılan tanımdan da anlaşılacağı gibi sınıf ortamı, bireyin gelişimi için oldukça önem taşımaktadır. Buna göre; “[s]ınıftaki ana görev eğitim, bunun bilgi edinme kısmı öğrenme, öğretmen ve öğrenciler ise birlikte çalışanlar ve eğitim için yardımlaşanlardır. Sınıf, çevresiyle de bu amaçlar için alışveriş, yardım etme-alma, birlikte çalışma ilişkileri kurmalıdır. Bu etkinliklerin tamamında kullanılacak, geçerli olacak bir sınıf düzeni oluşturulmalıdır.”⁶. Bunun için, kurallar koymak ve uymak önemlidir.

³ Ağaoğlu, E., Sınıf Yönetimi, Ankara, 2004, s.5.

⁴ www.yayim.meb.gov.tr / dergiler/155-156/terzi.htm. (24.03.2008)

⁵ Güneş, F., Sınıf Yönetimi, Ankara, 2004,s.5.

⁶ Başar, H., Sınıf Yönetimi, İstanbul, 2007,s.67.

Öğrencilerin karşılıklı saygı ve sevgi çerçevesinde istendik davranışlar oluşturabilmeleri, öğrenmenin gerçekleşebilmesi, yaratıcılıklarının ortaya çıkabilmesi için sınıf ortamının iyi yönetilmesi gerekmektedir. “Sınıf yönetimi, eğitim programı ve planı, öğretim yöntemi, eğitim etkinliği, teknoloji, zaman, mekan, öğretici ve öğrenci arasında etkili bir eş güdümlene gerçekleştirerek, öğrenmeye elverişli bir ortam ve düzenin sağlanması ve sürdürülmesi olarak tanımlanabilir”⁷. Bir başka tanımla sınıf yönetimi, “sınıfta hedefler doğrultusunda öğretim ve öğrenmenin meydana gelmesi için, öğretmenin öğrenme çevresi ve öğrenci davranışlarını düzenlemesi, kontrol etmesi ve değiştirilmesiyle ilgili teknik ve etkinlikler bütünüdür”⁸. Sınıf yönetimi, sınıf liderliği, öğrenime ilişkin sınıf atmosferi ve disiplin öğelerinden oluşmaktadır. “ Sınıfta disiplin sorunlarının dersin akıcılığını bozmadan ve öğrenciyi rencide etmeden çözülmesi ile ilgili davranışlar da sınıf yönetimi içinde yer almaktadır. Disiplin olayında bir yanda, konulmuş, uyulması gereken kurallar ve hükümler vardır, diğer yanda da bunların yerine getirilmesi olayı ve bu yerine getirmeyi kontrol etme vardır”⁹. Sınıf yönetiminin temel amacı verimli öğrenme çevresi oluşturarak, öğrencilerin öğretim hedeflerine ulaşmalarını sağlamaktır. Bu amaca ulaşmak için etkili sınıf yönetimi, zamanın iyi kullanılmasını, sınıf yaşamının düzenli bir biçimde yürütülmesini, öğrencilerin birbirleriyle sağlıklı iletişim kurabilmelerini ve kendi kendilerini yönetmelerini sağlar.

Sınıfın yönetim biçimi, öğrencilerin kişiliğini ve başarılarını geliştirecek; kendilerini yönetmelerini, aynı zamanda denetlemelerini sağlayacak; çevreyle uyumsuzluğa düşmelerini önleyecek; birbiriyle ve öğretmenle iyi ilişkiler kurmalarına yarayacak şekilde olmalıdır.

1.3. Etkili Bir Sınıf Yönetimi İçin Öğretmen

Yönetici, öğretmen, öğrenci ve veli eğitim sisteminin en önemli parçasını oluşturmaktadır. Eğitimin niteliği de bu parçaların birbirini tamamlamasıyla yani yapılacak işbirliği ile ortaya çıkacaktır. Öğretmen bu sistemin en önemli parçasıdır. Çünkü öğretmenin mesleki bilgi ve becerisi, mesleğini sevmesi, psikolojik sağlığı gibi

⁷ Sarıtaş, M., “ Sınıf Yönetimi ve Disiplinle İlgili Kurallar Geliştirme” Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar(Ed. L. Küçükahmet), Ankara,2003,s.44.

⁸ Erden, M., Sınıf Yönetimi, İstanbul, 2001,s.18.

⁹ Güven, S. –Akdağ, M., “İlköğretim ikinci Kademe Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Etkinliklerine İlişkin Öğrenci Algıları”, Eğitim Yönetimi Dergisi , Sayı.29, Ankara ,2002,s.70.

özellikler sınıf ortamını etkileyecek, bu da eğitim-öğretim faaliyetinin kalitesini belirleyecektir.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Yasasının 43. maddesine göre: “Öğretmenlik; devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir uzmanlık mesleğidir. Öğretmenler bu görevlerini Türk Milli Eğitiminin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak yerine getirmekle yükümlüdür”¹⁰

Öğretmenlik mesleği doğrudan insanın gelişimi ile ilgilidir. “Sınıftaki çalışma ve etkinlikleri planlayan ve aynı zamanda sınıftaki her çocuğun ihtiyaçlarını gözeterek uygun bir öğrenme ve gelişim ortamı sağlamaya çalışan öğretmen için öğretim oldukça özveri isteyen zor bir görevdir. Yani sınıfta elverişli bir öğrenme ortamının ve sınıf düzeninin sağlanması, sınıf öğretmenlerinin önemli iki işlevini oluşturmaktadır. ”¹¹ Aslında bu iki görev birbiriyle karşılıklı ilişki içindedir.

Bilinmektedir ki çocuklar okula başladıklarında öğretmenlerin ve yaşlıların etkisi artarken ailenin etkisi azalmaya başlar. “Çocuklar, ilköğretimde geçirdikleri zaman içerisinde zihinsel, sosyal ve duygusal olarak da gelişirler, ancak bu gelişim, fiziksel gelişim kadar açık ve net olarak belirgin değildir. İlköğretim, çocuğun sosyal ve duygusal gelişiminin de temellendiği bir öğretim kademesidir. Bu dönemde öğretmen çocuğun, bilgi ve beceri yönünden olduğu kadar kişilik yönünden gelişmesinden de anahtar kişilerden biridir. Bu çocuğun içinde bulunduğu okul ortamının havası ile olduğu kadar, öğretmenin tutum ve davranışları ile de yakından ilgilidir. ”¹² Öğretmenin, çocuğun olumlu gelişmesini sağlayacak fırsatları yaratması, çocukların kendisi ile diğer yetişkinler ve birbirleri ile iyi ilişkiler kurabilmelerinin sağlanması önemlidir. Ayrıca, davranışları da örnek olabilecek biçimde olmalıdır.

İlköğretim öğretmenin, aşağıda belirtilen etkinliklerin gerçekleştirilmesinde önemli rol oynadığı söylenebilir:

- “1- Aile çevresi ve okul ortamı arasında işbirliği sağlayarak bir köprü oluşturmak,
- 2-Kişilik özellikleri davranış ve tutumları ve aldığı eğitimle çevresine iyi bir örnek olma ve çocuğun kişiliğinin oluşumuna doğrudan etki etme,

¹⁰ Tosun,Ü., Öğretmenlerin Disipline İlişkin Tutumları Ve Toplam Kalite Modelinde Disiplin Anlayışı, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi ,İstanbul, 2001,s.70.

¹¹ Atıcı, M. , “Öğretmen Yetkinliği”, Eğitim Yönetimi Dergisi, Sayı.26, Ankara, 2001,s.195.

¹² Oktay, A., “Kurum Olarak İlköğretim”, İlköğretim Çağına Genel Bir Bakış, (Ed. A. Oktay.- Ö.P.Unutkan), İstanbul, 2007, s.126.

3-Okul ve sınıf içinde gerçekleştireceği tüm etkinliklerle çocuğu toplumsal hayata hazırlama ve geleceğini şekillendirme”¹³.

Bu kadar önemli bir görev üstlenen öğretmenlerin kişilik özelliklerinin mesleğe katkısı çok olacaktır. “Bossing’in araştırmasına göre, bir öğretmende bulunması gereken kişilik özellikleri: çalışkanlık, incelik, uyum yeteneği, adalet duygusu, bilgi, disiplin, işbirliği, iyimserlik, sabırdır¹⁴. Good ve Brophy üç tip öğretmen belirlemiştir. “Proactive öğretmenler, bütün öğrencilere karşı olumlu beklentiler geliştirirler ve öğrenci katılımını sağlayarak istenmeyen davranışları önlemeye çabalarlar. Sınıflarında öğrencilere karşı daha bilinçli hareket ederler, öğrencilerini düşük-yüksek diye sınıflara ayırmazlar ve öğretmen davranışlarını bu özellikler belirlemez. Bu tip öğretmenlerin temel amacı bütün öğrencilerin başarılı olmasını sağlamaktır. Reactive öğretmenler, beklenmeyen öğrenci davranışlarına verilen öğretmen tepkilerini kapsamaktadır. Beklenmeyen davranış olumlu ya da olumsuz olabilir. Bu öğretmenler sınıflarında yüksek ve düşük öğrenciler arasında farklılık oluşmasına izin verirler. Bu sınıflarda, yüksek başarılı öğrenciler sınıfta daha aktif oldukları için sorulara daha fazla cevap verirler, bundan dolayı daha fazla tepki fırsatı elde ederler. Overactive öğretmenler, niteliksel olarak öğrenciler arasındaki farklılıkları vurgularlar ve niteliksel ve niceliksel olarak yüksek başarılı öğrencilere daha iyi davranırlar”¹⁵. Öğretmenlerin bu farklı davranış tipleri sınıf düzenini olumlu ya da olumsuz yönde etkiler.

Sınıfta istenmeyen davranışların az olması ve sınıfın başarılı olması öğretmenin sınıftaki etkisini göstermektedir. Bu aynı zamanda öğretmenin başarısını ortaya koymaktadır. “Kounin, ilkokul sınıflarını videoya kaydettikten sonra, bu kayıtlar üzerinde yapmış olduğu analizlerde, özellikle davranış yönetimi üzerinde durmuş; derste etkili ve etkisiz öğretmenlerin sınıflarını karşılaştırdıktan sonra, başarılı sınıfların temel özelliğinin, sınıfta çok az miktarda istenmeyen davranış ile öğrenme etkinliklerine yüksek katılım olduğunu belirtmiştir. Kounin, başarılı öğretmenlere ait kabaca dört özellik üzerinde durmuştur:

¹³ Gökçe,E. , “İlköğretim Öğrencilerinin Görüşlerine Göre Öğretmenlerin Etkililiği”, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Sayı.1-2, Ankara, 2002, s.112.

¹⁴ Tosun,a.g.k., s.73.

¹⁵ Öztürk,B. - Koç,G., “Öğretmen Beklentileri ve Öğrenci Üzerindeki Etkileri”,Eğitim Yönetimi, Sayı.27, Ankara, 2001, s.375.

1-Öğretmenin öğrencilerin davranışlarına ilişkin bilgiye sahip olduğunu, arkası öğrencilere dönük olsa bile onların ne yaptıklarını bildiğini öğrencilere sürekli göstermesi gerekir.

2-Öğretmen, ders anlatırken dersin akışını bozmadan öğrencilerin arzu edilmeyen davranışlarıyla başa çıkmalıdır. Bunun için öğretmenin temel görevleri olan öğretim ve davranış yönetimini ders akışını bozmadan bir arada sürdürebilmeyi başarması gerekir.

3-Öğretmen, öğrenme etkinlikleri arasında geçiş yaparken, ortaya çıkan istenmeyen davranışları önlemek için bir akıcılık sağlamalıdır. Böylece bir etkinlik sonlandırılıp, diğeri başlatılırken ortaya çıkan kargaşa da önlenmiş olur.

4-Öğretmen, öğrencileri birey, sınıfı bir bütün olarak derse katabilmeli, dikkatleri öğrenme etkinlikleri üzerinde toplayarak öğrencileri sürekli öğrenmeye hazır tutabilmesi gerekir.¹⁶ Öğretmen sınıfında bu davranışları gerçekleştirdiği sürece sınıfı da düzenli ve başarılı olacaktır.

Sınıfta iyi bir disiplin için öğretmenin öğrencileri ile iletişiminin de sağlam olması gerekir. “İyi öğretmen- öğrenci ilişkisini geliştirmenin bazı önemli etmenleri iyi iletişim becerisi ve özerklidir. Birincisi iyi iletişim becerisidir. İletişim, ileti gönderme ve almanın her ikisini de gerekli kılar. Öğrenciler, kendilerine değer verildiğini belirten iletileri almaya gereksinim duyarlar. Öğrenciler, duygularını ortaya koymalarını olanak veren ve bu konuda kendilerine yardımcı olan öğretmenlere daha rahat duygularını açarlar. İkincisi özerklidir. Öğrenciler, önemli kararları alırken kendilerini özgür hissettiklerinde ve güvenilir biçimde kararlarını nasıl alacakları öğretildiğinde, öğretmen-öğrenci ilişkisi olumlu yönde gelişme gösterir ki bu da sınıf disiplinine büyük yarar sağlar.”¹⁷ Öğrencilerini anlayan, onlarla iyi ilişkiler geliştiren öğretmenler sınıfta daha az istenmeyen davranışlarla karşılaşır.

Sınıfı iyi yönetebilmek için, sınıfa girerken ve sınıftayken öğretmenlerin uygulamaları gereken bazı ipuçları vardır. “Etkili öğretmen davranışları ile ilgili olarak uygulamalı bir yaklaşımı benimseyen Fontana etkili sınıf yöneticileri olacak öğretmenlere uygulamaları gereken temel kuralları şu şekilde ifade etmektedir:

• Dakik olun: Çoğu sınıf problemleri öğretmenin sınıfa geç gelmesi ile başlar. Derse zamanında gelmeniz öğrenciyi ve dersi önemsediğiniz görüntüsünü verir.

¹⁶ Türnüklü, A., “Sınıf İçi Davranış Yönetimi”, Eğitim Yönetimi, Sayı.21, Ankara, 2000, s.143.

¹⁷ Celep,C. “Sınıf Yönetiminde Öğretmen-Öğrenci İlişkisi” Çağdaş Eğitim, Sayı.272, Ankara, 2001, s.23.

• İyi hazırlanın: Derse iyi hazırlanmak öğretim hedeflerine ulaşmak için önemlidir. Öğrenci öğrenmek için oradadır. Öğrenme hedeflerine ulaşılması sizin derse etkili bir biçimde hazır olmanıza bağlıdır.

• Hızlı bir şekilde derse başlayın: Öğrencilerin dikkatini ve katılımlarını sağlayacak yöntemlerle başlayarak derse hızlı ve kararlı bir başlangıç yapın.

• Tüm sınıfın katılımı konusunda ısrarcı olun: Konuyu açıklamaya başlamadan tüm sınıfın dikkatini derse toplayın.

• Sesinizi etkili bir biçimde kullanın: Ses, öğretmenin sınıfla olan etkileşiminde en önemli öğedir. Sesini etkili kullanan bir öğretmenin öğrencinin dikkatini toplamada, sesini etkili kullanamayan bir öğretmene nazaran daha avantajlıdır.

• Karışıklıklarla uğraşabilmek için açık stratejileriniz olsun: Beklenmeyen bir durumda nasıl davranılacağı bilinirse sorunlar kolayca halledilebilir.

• Karşılaştırma yapmaktan kaçının: Öğrenci performansları hakkında karşılaştırma yapmak sınıfta bölünmelere neden olabilir. Düşük performanslı öğrencilerin tamamen kaybedilmesine yol açabilir.

• Verdiğiniz sözleri tutmaya dikkat edin: Verilen sözlerin tutulmaması sınıfta güveni zedeleyebilir.

• Sınıfı amacına uygun bir biçimde organize edin: Oturma düzeni, araç ve gereçlerin uygun bir biçimde yerleştirilmesi iyi bir organizasyon için gereklidir.

• Öğrencilerin problemleri ile ilgilenin: Öğrencinin ders içi ve ders dışından kaynaklanan problemleri ile ilgilenmek öğrencinin derse katılımını artırabilir.”¹⁸ Unutulmamalıdır ki“ [i]yi bir ders ortamı hazırlamak için, öğrencinin eğitmenine güvenmesi, ona inanması, ondan sevgi ve saygı görmesi, kendisini özgür ve ortama ait hissetmesi, neyi, neden öğrendiğini; bunun ne zaman, nasıl kullanılacağını bilmesi ve aynı zamanda yeri geldiğinde eğlenmesi gerekir”¹⁹. Önemli olan öğretmenin davranışlarında tutarlı olması ve vermek istediklerini net bir şekilde davranışlarıyla göstermesidir.

¹⁸ www.yayim.meb.gov.tr/dergiler/155-156/terzi.htm (24.03.2008)

¹⁹ Kızlıer, S.-Kızlıer, V. “Sınıf Yönetiminde Beden Dili”, Ana Dili, Sayı.25, Ankara, 2002, s.28.

Öğretmenin iyi bir gözlemci olması, öğrencilerinin davranışlarını takip etmesi ve okulun ilk gününden itibaren kuralların öğrencilerle belirlenmesi etkili bir sınıf yönetimi için gereklidir. Emer, Evertson ve Anderson'un yaptığı çalışmaya göre, okul yılının başlangıcında etkili sınıf yönetimini inceledikten sonra, okul yılının tümünde öğrencilerin dersle ve öğretmenle işbirliğinin miktarını belirleyen en önemli etkenin okul döneminin başında yapılanlar olduğunu ifade etmişlerdir. "Bu konuda 8 ilkokulda 27 öğretmenle yapmış oldukları çalışmada, etkili öğretmenleri etkisizlerden ayıran en belirleyici faktörün sınıf kural ve işleyişinin oluşturulması ve bunların okulun ilk gününden itibaren uygulanması olduğunu belirtmişlerdir. Etkili öğretmenlerin ilk gününü dahi planladıklarını ve öğrenciler üzerinde sınıf yönetiminin yerleştirilmesine yönelik kontrol oluşturduklarını bulmuşlardır. Bu öğretmenler öğrencilere okula başladıkları ilk günden itibaren sınıf kural ve işleyişinin çok net bir şekilde örnek vererek, nedenleriyle birlikte yapılandırdığını ve okulun ilk haftasının önemli bir zamanını sınıf kurallarının yerleştirilmesine ayırdıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca, etkili öğretmenlerin öğrencilerini dikkatli bir biçimde ders sürecinde gözlemlediğini ve herhangi bir istenmeyen davranış ortaya çıktığında, derhal bu davranışı gidermek için çaba harcadıklarını saptamışlardır."²⁰ Araştırma sonucundan da anlaşılacağı gibi etkili bir sınıf yöneticisinin, öğrencileri davranışları konusunda bilgilendirmesi, hangi davranışın nerede, nasıl yapılması gerektiği konusunda uyarılarda bulunması, bu davranışların yerine gelip gelmediği konusunda kontrollerde bulunması önemlidir.

Sınıfta öğretmenin davranışının olumlu ve olumsuz olması da öğrenci davranışlarını doğrudan etkileyecektir. Olumlu davranış gösteren öğretmenin sınıfında neşeli, mutlu, canlı, istekli ve başarılı öğrencilerin sayısı fazla olacaktır. İşbirliği içinde öğrenciler çalışmalarını yürütecektir ve gerginlikler uzamadan çözümlenecektir. Öğrenciler kendilerine güvenildiğini hissedecek, özgüvenleri artacaktır. Öğrenmeye istekli olacaklardır. Olumsuz davranış gösteren öğretmenin sınıfında ise genellikle stres ve gerginlik hakim olacaktır. Çocuklar korkudan susacaklar ve istenilen davranışları isteksizce yerine getireceklerdir.

Öğretmenin davranış özellikleri ile ilgili yapılan araştırma bulgularına göre olumlu öğretmenin davranışları aşağıda sıralanmıştır.

- “1-Öğrenmek ve öğretmekten haz duyar.
- 2-Enerjik, sağlıklı ve üretkendir.
- 3-Duygusal ve düşünsel olgunluğa sahiptir.

²⁰ Tümlü, a.g.m.,s.144.

- 4-Özgüven duygusu gelişmiştir.
- 5-Heyecan,kaygı ve gerginlikten uzaktır.
- 6-Öğrencilerini değerlendirmede nesnel davranır.
- 7-Çevresindeki insanlara sevgi ve özen gösterir.
- 8-Öğrencileri ile birlikte olmaktan haz duyar ve bu birlikteliği sevgi içinde olumlu amaçlara yönlendirir.
- 9-Coşkulu, istekli ve düzenlidir.
- 10-Doğru ve yansızdır.
- 11-Sakin, hoşgörülü ve sosyaldır.
- 12-İnsanlarla iyi ilişkiler kurma becerisine sahiptir.
- 13-Esprili, mantıklı ve duyarlıdır.
- 14-Öğretmenliğin mesleki saygınlığını yükseltecek bir kişilik örüntüsüne ve uygar bir yaşam anlayışına sahiptir.
- 15-Öğrencileri arasında bireysel farklılıklar nedeniyle öğrenme güçlükleri veya davranış bozuklukları olabileceğinin bilincindedir. Bu tür sorunların çözümünde kararlı, tarafsız ve nesnel bir tutum gösterir.
- 16-Öğrencilerini kendi güdülerini doyurmaları için motive eder ve bu amaçla uygun eğitim yaşantıları örgütler.
- 17-Öğrencileri ile egemen olma kaygısından kaynaklanan buyurgan bir anlayışla değil, eşit ve demokratik bir yaklaşımla insancıl ilişkiler kurar.
- 18-Öğrencilerin bireysel varlıklarını ve özgün kişilik özelliklerini tanıma ve anlama yetisine sahiptir.
- 19-Anlamaya ve paylaşmaya yönelik bir öğretim stiline sahiptir.
- 20-Öğrenme-öğretme ilke ve yöntemlerini etkili bir biçimde kullanır.
- 21-İşlerini zamanında ve düzenli olarak yapar.
- 22-Öğrencilerin bireysel gelişimlerini izler ve onlara bu süreçte gerekli yardımı sağlar.
- 23-Her konuda olduğu gibi öğretim konusunda da öğrencilerin görüş ve önerilerine açıktır.
- 24-Öğretimi, öğrencilerinin ilgi, beklenti ve gereksinimlerine yönelik bir anlayışla planlar.
- 25-Öğrencilerinin öğrenme güçlüklerini anlama ve giderme konusunda sevecen ve yardımcı bir tutum gösterir.

26-Yapıcı ve yönlendirici bir disiplin anlayışına sahiptir.

27-Davranış sorunlarını ortaya çıkmadan önce sezebilecek mesleki öngörüye sahiptir.

28-Kendini yetiştirmeye karşı yoğun bir ilgi ve duyarlılık gösterir.

29-Çevredeki bilgi kaynaklarına ulaşmak ve bunlardan öğretim amacıyla yararlanmak için gerekli özeni gösterir”²¹. Öğrencilerin tutarlı davranışlara sahip bireyler olarak yetişmelerinde bu tür davranışlara sahip öğretmenler tarafından eğitim almaları büyük önem taşımaktadır.

Smith, olumsuz öğretmen davranış özelliklerini şu şekilde tanımlamıştır;

“1-Genellikle öğrencileri korkutur ve sert bir yetişkin gibi davranır,

2- Gerçek dışı amaçlar üzerine dayalı baskı ile stres oluşturur,

3- Öğrencileri ve ailelerini olumsuz yönden ele alır,

4- Ödülden çok cezaya önem verir, sükûnetten ziyade stresi benimser ve çok az gülümser,

5- Her zaman cezalandıracak şeyler bulur ve bir olayda bunu yapılandırır,

6- İstekleri dondurur, canlı ve meraklı öğrencileri tehdit olarak görür,

7-Geniş kapsamlı müfredatı sevmez eğitimde temel becerileri dar şartlar içinde düşünür,

8-Sonuçları standart görür ve kısıtlayıcı bir zaman cetveli geliştirerek her şeyde bunu hâkim kılar,

9- Kendi tariflerini geliştirir,

10-Değişikliklere şüphe ile yaklaşır,

11-Pasif öğretimi tercih eder.”²² Bu davranış özelliklerine sahip bir öğretmenin sınıfı gergin, mutsuz, isteksiz, huzursuz olacaktır.

1.4. Etkili Bir Sınıf Yönetimi İçin Sınıf Kurallarının Önemi

Toplum hayatında bireylerin ilişkilerini düzenlemek, tutarlı, düzenli, verimli ve başarılı olmak için çeşitli kurallar geliştirilmiştir. Sınıf kuralları da öğrenci

²¹ Aydın,A.,Sınıf Yönetimi,İstanbul,2003,s.19.

²² www.yayim.meb.gov.tr/dergiler/149/cetin.htm (24.03.2008)

davranışlarına yön vermek, sınıfta düzenliliği sağlamak, zamanı verimli kullanmak, öğretim etkinliklerinden tüm öğrencilerin faydalanmasını sağlamak amacıyla önceden belirlenmiş ilkelerden oluşmaktadır. Sınıf kuralları, öğrencileri istenmeyen davranışlardan uzak tutmada, öğrencilere yönelik beklentilerin gerçekleşmesinde, tarafsız davranmasında, öğretmenlerin kurtarıcısıdır. Çünkü öğrenciler kendisinden beklenenleri ve beklenmeyenleri önceden bilecek davranışlarını ona göre düzenlemeye çalışacaktır. Ancak kuralların, ölçüsü, kapsamı ve uygulanma biçimi ile aşırıya kaçılırsa yani amacından uzaklaşırsa derslerde monotonlaşma, kişiler arası ilişkilerde mekanikleşme gibi olumsuz sonuçlar da oluşabilir. Bu nedenle öğrenci üzerinde olumlu etki bırakması için kuralların hazırlanmasında bazı özelliklere dikkat edilmelidir. Her öğretmenin kendi kurallarının olduğu düşünülürse, öğretmenler arasındaki bu küçük farklılıklar sınıf yönetimini olumsuz yönde etkilemektedir. Bir öğretmen, sorularına öğrencinin oturarak yanıtlanmasına izin verirken diğeri bu davranışa izin vermeyebilir. Bu nedenle sınıf kurallarının oluşturulması önemlidir ve öğretmenin özellikle bu kuralları net bir şekilde açıklaması gerekir.

Sınıf kurallarının yararları şöyle sıralanabilir:

- “ 1- Öğretmenin tarafsız davranmasını sağlar,
- 2- Düzenlilik ve tutarlılık amaçlara ulaşmayı kolaylaştırır,
- 3- Öğretmenin yetkisini meşrulaştırır,
- 4- Öğrencilerin öğretmenin beklentisine uygun davranışta bulunmalarını sağlar,
- 5- Ödül ve cezayı kişisellikten kurtarır ve öğrenciler tarafından kabul edilmesini kolaylaştırır,
- 6- Sınıf ortamında öğrencilerin birbirleriyle saygı içinde ilişkide bulunmalarını sağlar.”²³

Öğretmen kendi sınıfı için kuralları belirlerken, aşağıdaki hususlara dikkat etmelidir.

“1- Kurallar belirlenirken, öğrencilerin görüşleri alınmalıdır. Öğrenciler kendi koydukları kuralları daha kolay benimserler.

2- Kural sayısı çok fazla olmamalıdır. Kurallar belirlenirken sınıf düzenini en çok bozan davranışlar göz önünde bulundurulmalıdır.

²³ Durukan,H.-Öztürk,İ.,Sınıf Yönetimi,İstanbul,2005,s.61.

3- Kurallar öğrencilerin anlayabileceği bir biçimde ifade edilmelidir.

4- Öğrencilere kuralların neden önemli olduğu ve bu kurallara uymanın kendileri için yararları anlatılmalıdır.

5- Kurallar öğrencilerin görebileceği bir yere asılmalıdır”.²⁴ Sınıf kurallarını koyarken öğrencilerin görüşlerinin alınması çok önemlidir. Bu kurallar demokratik olarak konulmalıdır. Öğrencilerin kendilerini yönetmelerine olanak sağlanmalı öğretmen bu yönetim işinin danışmanlığını yapmalıdır. Öğretmenin işi sınıfı yönetmek değil, onun kendisini yönetmesini sağlamaktır.

2.SINIF YÖNETİMİ YAKLAŞIMLARI

Sınıf yönetimi, toplumsal gelişmelere bağlı olarak değişik ilke ve kurallardan etkilenmektedir. Bunun sonucunda sınıf yönetimi alanında değişik yaklaşımlar ortaya çıkmış, baskıcılıktan demokratikliğe, öğretmen merkezlikten öğrenci merkezliğe, doğru bir gelişme göstermiştir.

Öğretmenlerin bu modeller hakkında bilgi sahibi olarak sınıf yönetiminde öğrencilerle ilişkilerinde ve etkinliklerde bunlardan uygun şekilde faydalanması gerekir.

Sınıf yönetimde kullanılan modeller şunlardır.

2.1.Geleneksel Yaklaşım

Okullarda uzun yıllar uygulanan bu yaklaşımda, öğretmenler sadece bilgi aktarmakta, öğrenciler de bu bilgileri ezberlemektedir. “Geleneksel anlayışla gerçekleştirilen sınıf yönetiminde öğretmen, tasarlayıp hazırladığı birtakım sınıf içi davranış kurallarına öğrencilerinin baş eğmelerini ve bu kuralları harfiyen yerine getirmelerini bekler.”²⁵ Öğretmen istediklerini öğrencilere nasıl yaptırabileceğine odaklanır “Bu nedenle, öğretmen sınıf içi davranışlara yönelik kuralları kendisi oluşturur, beklentilerini açık ve anlaşılır bir şekilde belirtir, öğrencilerin kurallara uymasını sağlamak için ödül ve zorlayıcı gücü kullanır.”²⁶ Bu yaklaşıma göre olumsuz davranışlar olduğunda anında müdahale edilmelidir.

²⁴ www.yayim.meb.gov.tr / dergiler/153-154/ipsir.htm (24.03.2008)

²⁵ Erdoğan,İ., Sınıf Yönetimi, İstanbul, 2002, s.26.

²⁶ Aksoy,N.,“Sınıf Yönetimi ve Disiplin Modellerinin Dayandığı Temel Yaklaşımlar”, Eğitim

“Colvin ve meslektaşları, öğretmenlerin geleneksel davranış yönetim stratejilerinin ceza, azarlama, engelleme, dokunma, yüz işaretleri, dersten geç çıkarma gibi doğrudan müdahale biçiminde olduğunu ve bu tür müdahalelerin okulun amaçlarına ulaşmada istenilen düzeyde yeterli olmadığını vurgulamışlardır. Geleneksel davranış yönetim stratejilerinin sahip olduğu disiplin problemlerine müdahalelerdeki sınırlılık nedeniyle alternatif bir müdahale şekli olarak, tüm okul davranış yönetim politikası önerilmektedir.”²⁷ Tüm okul davranış yönetim politikasında temel beklenti, okulun tüm çalışanları, müdür, öğretmen, öğrenci, öğrenci aileleri ve diğer çalışanlar arasında işbirliğidir.

2.2. Tepkisel Yaklaşım

Bu yaklaşımda sınıfta öğretmen, istenmeyen öğrenci davranışları karşısında hemen tepki vermektedir. Yani öğretmen sınıftaki öğrencilerin davranışlarına göre tavır geliştirmektedir. Öğretmenin olumlu ya da olumsuz bir olaya karşı tepkisi ödül veya ceza olmaktadır. Tepkiler daha çok bireye yöneliktir ve her tepkinin karşı bir tepki ortaya çıkarması, yaklaşımın zayıf taraflarından birisidir. Ödül ve cezanın sıklıkla kullanılması öğretmenin sınıf yönetimindeki eksikliğini de göstermektedir.²⁸

2.3. Önlemsel Yaklaşım

Önlemsel yaklaşımda, öğretmen sınıfta istenmeyen davranışlar olmadan önlemeye çalışmakta ve sınıfta ona göre düzenlemeler yapmaktadır. “Geleceği önceden kestirme ve sezgi önemlidir. Öğrenciler kendilerini derse motive etmişken, gelecek hafta yapılacak sınavla ilgili bazı açıklamaları ilgi ve dikkati dağıtır diye sonraya bırakmak, sınıfa girince yoklamayı almamış bir öğretmenin ya yoklamayı sessiz alması ya da uygun bir vakitte alması gibi yapılan davranışlar bu yaklaşıma örnek verilebilir.”²⁹ Bu yaklaşımın iyi kullanılması, tepkisel yaklaşıma duyulan gereksinimi azaltabilir.

Yönetimi, Sayı.25, Ankara, 2001,s. 13.

²⁷ Türnüklü,a.g.m.,s.148.

²⁸ Boz,İ.,Sınıf Yönetme Sanatı,İstanbul,2003,s.64.

²⁹ Boz,a.g.k.,s.66.

2.4. Gelişimsel Yaklaşım

Sınıf yönetiminde öğrencilerin fiziksel, duygusal, deneyimsel gelişim düzeylerini esas alır . Gelişimsel yaklaşım dört basamaktan oluşur. Birinci basamak onuncu yaşa kadar sürer.Bu basamakta çocuklar nasıl öğrenci olunacağını öğrenirler. Öğretmen bu basamakta sınıf yönetiminde oldukça fazla zaman harcarlar. On oniki yaşlarında çocuklar sınıf düzenine alışmışlardır ve bu düzene uymaya çalışırlar.Bu ikinci basamaktır ve öğrenciler öğretmenlerini üzmemek istemezler. Üçüncü basamak, oniki-onbeş yaşlarını kapsar. Bu dönemde öğrenciler ergenlik döneminin etkisiyle karmaşık duygular yaşarlar ve kendini gösterme eğilimleri artar. Sınıfın yönetim kurallarını sorgulamaya çalışırlar. Dördüncü basamak ise öğrencinin lise yıllarını kapsar. Kimlikleri, davranışları şekillenmeye başlar, sınıfta nasıl davranması gerektiği konusunda kendilerini sorgularlar. Bu yüzden yönetim sorunları azalır. Zihinsel gelişim ve sosyalleşme süreci hızlıdır.

Gelişimsel yaklaşımda öğretmen sınıftaki etkinlikleri planlarken ve gerçekleştirirken yukarıda açıklanan öğrencilerin gelişim evrelerine uygun tercihler yapar. Gelişim özelliklerinin dikkate alınması ve öğrencilerden gelişim düzeylerine uygun davranışlar beklenmesi sınıf yönetiminde başarıyı olumlu yönde etkileyecektir.³⁰

2.5. Bütünsel Yaklaşım

Öğretmen yukarıda açıklanan yaklaşımlardan bir tanesini tercih edebilir. Öğretmenin kişiliği kullanacağı yaklaşımda önemlidir. Bazı öğretmenlerin kullandığı ve başarılı olduğu yaklaşımda bir başka öğretmen aynı şekilde başarılı olmayabilir. Öğretmen iyi bir sınıf yönetimi için bütünsel yaklaşımı da kullanabilir. “Bu yaklaşım, iyi bir sınıf yönetimi için, tüm yaklaşımların olumlu taraflarının alınarak kullanılmasını öngörmektedir. Bunun sonucunda bütünsel yaklaşım, sınıf yönetiminde önlemlerle öncelik ve ağırlık verme, gelişimsel modelden yararlanma, tepkisel modeli olasıncaya az kullanma özelliklerini içeren, diğer modellerin, duruma göre en uygun biçimde bütünleştirilmiş şeklidir”³¹. Öğretmen, öğrencilerin ve çevrenin özelliklerini dikkate alarak en uygun yaklaşımı seçmelidir.

³⁰ Sarıtaş,a.g.k.,s.66.

³¹ Başar ,a.g.k.,s.21.

II. BÖLÜM

SINIF YÖNETİMİNDE DİSİPLİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

1.SINIF İÇİ DİSİPLİN

İnsan sosyal bir varlıktır. “ Sosyal olan insanın toplumsal hayatın içinde düzenli yaşayabilmesi için uyması zorunlu birtakım kuralların bulunması gereklidir. Bu kuralların olmadığı toplumlarda huzursuzluk ortaya çıkar. Bundan dolayı insanların bulunduğu her yerde ve toplumda disiplin gereklidir”.¹Disiplinin tanımından önce okullardaki sınıf tiplerine bakmak faydalı olacaktır. Çünkü öğretmen sınıf tipine uygun disiplin kuralları oluşturmalı ve uygulamalıdır.

Genellikle okullarda dört tip sınıf görülür:

“1- Karmaşa ve çok gürültü olan sınıf: Öğretmen sürekli öğrencileri denetlemeye çalışır ama başaramaz. Öğretmenin söyledikleri işe yaramaz, ceza bile uzun süre etkili değildir.

2- Gürültülü ama olumlu ortamı olan sınıf: Öğretmen pek çok hikayeler, filmler ve oyunlarla sınıfı eğlenceli bir yer haline getirmeye çalışır. Dersler çok az ve hoş bir şekilde verilir. Derslerle öndekiler ilgilenir, herkes istediği yere oturur ya da oturmaz.

3- Sessiz ve çok disiplinli sınıf: Öğretmen pek çok kurallar koyar ve bunlara uyulmasını bekler. Suçlar hemen fark edilir ve uyarılır, gerekirse ceza da verilir. Öğretmen disiplinde başarılı görülür çünkü öğrenciler öğretmene itaat eder. Ama ortam rahat değildir, sorunlar yüzeyin altındadır. Öğretmen sınıftan çıkınca sınıf azar.

4- Kendi kendine çalışıyor gibi görünen sınıf: Öğretmen zamanının çoğunu öğretime harcar, disiplin sorunlarıyla ilgilenmez. Bağımsız çalışma sırasında öğrenciler çok fazla yardım ihtiyacı duymadan çalışmalarını tamamlarlar. Sınıfta herkes birbiri ile konuşur ama uyum bozulmaz. Sesler rahatsız edici boyutlara ulaştığında öğretmenin basit kısa bir uyarısı yeterli olur. Sınıfta olumlu ve samimi bir ortam vardır.”²

¹ Uzun, S.A., Özgürleştiren Disiplin, İstanbul, 2003, s. 15.

² Tosun,a.g.k.,s.129.

Okul, öğrencilerin, her açıdan dengeli bireyler olarak toplumsal hayata hazırlanmasında büyük önem taşımaktadır. Öğrencilerin nitelikli olarak yetişmeleri bir bakıma okulun başarısını göstermektedir. Bu nedenle sınıf içi disiplinin olması okulun amaçlarını gerçekleştirmesinde önemlidir.

Basit anlamda disiplin, kurallara uygun davranma olarak kullanılmaktadır. Disiplin denince katı kurallar akla gelmektedir. “Disiplin en doğru ve en geniş anlamıyla, “öğretici, düzenli davranış ve yetkinlik kazandırıcı yetiştirme” olarak tanımlanmaktadır. Görüldüğü gibi disiplin yalnızca uyulması gereken kurallar listesinden çok daha geniş bir anlam ifade etmektedir. Amaçlı etkinlikler, uygun çevre, birlikte çalışma alışkanlığı, kendi kendini kontrol etme gibi kavramlar disiplin tanımı içinde yer almaktadır.”³. Eğitsel ortamlarda da disiplini yalnızca öğrencinin uyması gereken kurallar olarak ele almak yanlıştır.

Disiplin anlayışı hızlı bir değişim içindedir ve eski (geleneksel) ve yeni (çağdaş) disiplin anlayışı olarak incelenebilir. Geleneksel disiplin anlayışında öğrencilerin sınıf içinde alınan kararlarda söz sahibi olması beklenmez, kurallar katıdır ve uyulması zorunludur, öğrencide olumsuz davranış görüldüğünde hemen cezaya başvurulur. Yeni (çağdaş) disiplin anlayışında eğitim öğrenci merkezlidir. Öğrencinin tüm gelişim özelliklerine önem verilir. Disiplin kuralları çok katı değildir. Kurallar öğrencilerle birlikte oluşturulur. Çocuğun sorumluluk alarak eğitimin içinde aktif olarak rol alması beklenir. Olumsuz davranışın değil, olumlu davranışın ön plana çıkarılması esastır. Geleneksel ve çağdaş disiplin anlayışlarının özellikleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

“Eski (geleneksel) disiplin anlayışı

- 1- Öğrencilerin ilgi ve istekleri baskı altındadır.
- 2- Öğrenciler korkutularak kontrol edilir.
- 3- Öğretmen tarafından hazırlanmış katı kurallara önem verilir.
- 4- Sessizliğe, düzene ve pasifliğe önem verilir.
- 5- Olumsuz davranışların cezalandırılmasına önem verilir.

³ Tatar, M., “Sınıf Yönetimi/ Disiplin”, Milli Eğitim Dergisi, Sayı.131, Ankara, 1996, s.74.

- 6- Öğrencilerin öğretmenler tarafından diktatörce ve subjektif olarak kontrolüne önem verilir.

Yeni (çağdaş) disiplin anlayışı

- 1- Öğrencilerin ilgi ve isteklerine yön verilir.
- 2- Öğrencilerin problem ve arzularına rehberlik edilir.
- 3- Öğrencinin anlayıp benimsediği davranış normlarına önem verilir.
- 4- Çalışkanlığa, işbirliğine ve yardımseverliğe önem verilir.
- 5- Olumlu davranışların teşvik edilmesine önem verilir.
- 6- Öğrenci-öğretmen işbirliğine önem verilir.”⁴

Görüldüğü gibi eski ve yeni disiplin anlayışları arasında büyük farklılıklar vardır. Tabii ki yeni disiplin anlayışı öğrencinin her yönden olumlu yönde gelişmesi için daha uygundur. “İlköğretim sınıflarında genellikle 30-50 arasında öğrenci ile ders yapıldığı düşünülürse, birbirlerinden farklı kültürlerden ve sosyo-ekonomik sınıflardan, değerleri, kişilikleri, gereksinimleri, algıları, tutumları, seçimleri ve çıkarları birbirinden farklı öğrenciler aynı sınıfta istedik davranışlar kazanmak için bir araya gelmektedir. Bu kadar farklı özellikte öğrencilerin aynı sınıfta sorunsuz bir biçimde ortamı paylaşmaları oldukça güç görünmektedir”⁵. Bu durumda öğretmenin iyi yönetici olamaması, disiplin uygulamalarında tutarsız olması, aile ile işbirliğinin yapılmaması sınıfta disiplin sağlamayı zorlaştırır. “Sınıfta disiplinin sağlanmasında, öğretmenin sınıf önünde duruşu, öğrencinin sınıfa yerleşimi, öğretmenin konuşmasının etkinliği, öğrenci çalışmalarının kontrolü, sınıf içi disiplin sorunlarında öncelikle planlanması gereken ana etkenlerdir”⁶. “Sınıf içinde disiplini sağlarken belirli bir standart modeli uygulamanın uygun olacağı düşünülebilir. Ancak standart modeller öğrencilerin geçmişten getirdikleri özellikleri, dili kullanmaları, değerleri, yaşantıları ve ailelerinden aldıkları destek birbirlerine göre farklılaştığı için, her zaman istenen sonucu vermez. ”⁷. Ayrıca bilinmelidir ki sınıfta disiplin çoğu zaman öğretmenin

⁴ Özdem, E., İlköğretimin 1. Kademesindeki Öğretmenlerin Sınıf Disiplinine İlişkin Görüşleri ve Uygulamaları, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimler Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ, 2003, s.18.

⁵ Türnüklü, A. - Yıldız, V. “Öğretmenlerin Öğrencilerin İstenmeyen Davranışlarıyla Başa Çıkma Stratejileri 1”, Çağdaş Eğitim, Sayı.284, Ankara, 2002, s.22.

⁶ Ünal, S. – Ada, S., Sınıf Yönetimi, İstanbul, 2003, s.51.

⁷ Günbayı, İ., “İstendik Davranışları Destekleyen Bir Sınıf Disiplini Oluşturma”, Sınıf Yönetimi, (Ed..M.Yalçınkaya.-İ.Günbayı), İstanbul, 2006, s.222.

çabalarının yanında, okul yöneticisinin, meslektaşlarının ve hatta velilerin desteği ile sağlanır. Bu nedenle velilerle yeterli iletişimin sağlanması ve ortak disiplin kurallarının oluşturulması gerekmektedir.

Yavuzer'e göre sınıfta disiplinin sağlanması için öğretmenin aşağıdaki davranışları göstermesi önemlidir:

“1- İyi bir düzen, büyük ölçüde öğretmenin iyi ders sunumu ve yönetiminden kaynaklanan, bilgi otoritesine ve olumlu sınıf ortamına dayanmalıdır.

2- Öğretmenin otoritesi, öğrenciler tarafından kabul edilmelidir.

3- Öğrenci davranışına dair kesin kurallar ve beklentiler öğretmen tarafından ortaya konmalıdır.

4- Öğrenci davranışı, dikkatle izlenmeli ve öğretmen tarafından sorunlu davranışın ortaya çıkmasını engelleyecek önlemler alınmalıdır.

5- Öğrencinin sorunlu davranışına uygun bir araştırma, danışmanlık, akademik yardım, uyarı veya ceza ile müdahale edilmelidir. Aslında önemli olan öğretmen ile öğrenci arasındaki yakınlıktır. Karşılıklı sevgi ve saygıya dayanan anlayışlı bir ortam içinde cezaya yer yoktur.”⁸ Disiplin sadece dış kontrolle değil, aynı zamanda öğrencilerin ilgi, ve isteğiyle sonuçlanan iç kontrol ile gerçekleşir.

Disiplin konusunda en önemli nokta, gerekli düzeni kurarken öğrencinin yanlış davranışıyla uğraşmaktan çok, genel öğrenme becerilerini etkili bir şekilde uygulayabilme gereğiğidir. Çünkü “[ö]ğrencilerin sosyalleşme yönlerini geliştirmek; doğru düşünme ve değerlendirme ölçülerinin kontrolü altında hareket etme özgürlüğü kazandırmak sınıf disiplininin temel amacıdır”⁹. Öğrencilerin duygularını önemseme, birlikte karar alma, sorumluluk verme, olumlu davranışları ön plana çıkarma, dersi öğrencinin dikkatini çekecek hale getirme gibi faaliyetler sınıftaki düzenin oluşmasını sağlayacaktır.

1.1. Sınıfta Uygun Olan Öğrenci Davranışları

İnsanoğlu bebekliğinden itibaren, her yaşam dönemi gelişiminde bazı değişikliklerle karşılaşmaktadır. Fiziksel olarak ortaya çıkan değişiklikler bireyin olgunlaşmasını da sağlamaktadır. Bebeklikte, ergenlikte, yetişkinlikte ve yaşlılıkta

⁸ Yavuzer ,H.,Okul Çağı Çocuğu, İstanbul, 2001,s.126.

⁹ Mutlu, S., “İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Sınıf İçi Disiplin Tutumları”, Öğretmen Dünyası Dergisi, Sayı. 245,Ankara,2000 ,s.15.

çevre, bireyin gelişiminde önemli rol oynamaktadır. Her yaşın kendine has gelişimsel özellikleri vardır.

0-6 yaş döneminde gelişim oldukça hızlıdır ve temel bilgi ve becerilerin kazanıldığı yıllar olması nedeniyle çok önemlidir. 7-11 yaş arası, çocukluktan ergenliğe geçilmeye hazırlanılan bir geçiş dönemidir. “Bu dönemde beden gelişimi, bebeklik veya ilk çocukluk yıllarına göre daha yavaştır. Boy ve kilo artışının yavaşlaması bu yılların tipik özellikleridir. İlköğretim çağındaki çocukta dokuz yaş sonrasından itibaren, dördüncü sınıfın sonlarına doğru büyüme hamlesi görülür. Bu büyüme hamlesi ergenliğe kadar devam eder. Yedi yaşından itibaren düşüncede mantık ön plana çıkmaktadır. Yetişkin mantığına benzeyen düşünce, sadece somut işlemler çerçevesinde vardır. Kavram oluşumları, ilişkileri görmeleri ve problem çözme becerileri sadece ve sadece tanıdıkları, bildikleri nesnelere ve durumlarla sınırlıdır. Henüz soyut olarak düşünemezler. Ancak ilköğretim beşinci sınıf çocuklarında nadiren soyut düşünce bağlamında düşünce geçişleri olabilmektedir”.¹⁰ Okul çağı çocuğunun başlıca sosyal ve duygusal gelişim özellikleri ise şöyledir: “Arkadaşlık ilişkileri giderek daha önemli hale gelir, kurallara sıkı sıkıya bağlıdır, kızlar kız arkadaşlarıyla, erkekler de erkek arkadaşlarıyla gruplaşarak oynarlar, başkalarının gözüyle de olayları görmeye başlarlar, oyunları daha organize hale gelir, bir gruba dahil olmak isterler, küçük çocukları korumaktan ve onlarla oynamaktan hoşlanırlar, okulda başarılı olmak çok önemlidir, küçük bir başarısızlık onları üzer, öfkeleri daha kontrollü hale gelir, kendileri ve bedenleriyle barışıktırlar”.¹¹ “Güven ve itimat duygusu bu dönemde gelişir. Bunun için örnek davranışlara ve modellere ihtiyaçları vardır. Duygusal olarak bağlantılı hissettikleri insanların tüm davranışlarını kopyalarlar”.¹² Bu nedenle çocuğun çevresindeki kişiler örnek olduklarının farkında olmalıdırlar. Çünkü çocuk, okula çevresinde gördüğü davranışlarla gelecektir.

Eğitim faaliyetleri içinde öğrenciler değişik davranışlarda bulunurlar. Öğrencilerin kişilik özelliklerine göre farklılık gösteren bu davranışlar, “öğretmeni dinleme, soru sorma, bir konuyu açıklama, arkadaşlarıyla konuşma, pencereden dışarıya bakma, sorulan soruya cevap verme, uyuma, yazma, espri yapma, düşünme vb. Bu davranışların hepsi çeşitli sıklık derecelerinde tüm öğrenciler tarafından

¹⁰ Aydın, B., “İlköğretim Çocuğunun Gelişim Özellikleri”, İlköğretim Çağına Genel Bir Bakış, (Ed. A.Oktay.-Ö.P.Unutkan), İstanbul, 2007, s.15.

¹¹ Dereobalı, N., Okul Çağında Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, İstanbul, 2005, s.43.

¹² Kaya, C., Çocuk Eğitiminde Anne Babaya Öneriler, İstanbul, 2003, s.30.

gösterilir. ”¹³ Ancak bu davranışların algılanma biçimi davranışı yapana, davranışın yapıldığı kişiye, davranışın yapıldığı zamana, davranışın yapılma şekline göre farklılık gösterir.

İstenen davranışlar eğitim-öğretim faaliyetlerinin düzenli bir şekilde ilerlemesine yardım eden davranışlardır. Aslında öğrenciler sınıfta sıklıkla istenen davranışları gösterirler. Öğrencinin, çevresindekilere nazik, saygılı davranması, söz almadan konuşmaması, derse zamanında gelmesi, dersi dikkatlice dinlemesi, sırda otururken arkasına dönmemesi, yardımlaşması, arkadaşlarıyla işbirliği yapması, sorumluluklarını yerine getirmesi, zararlı alışkanlıklardan uzak durması gibi davranışlar istenen davranışlardır. Bu tür davranışlar öğretmen tarafından ilgiyle karşılanır ve takdir edilirse istenmeyen davranışlar azalır. Öğrenci, davranışlarını daha çok kontrol eder, iç denetimi artar, sorumluluk alır, gürültü yapmaz, işbirliği yapmaya çalışarak çatışmalardan kaçınır. Bütün bunlar olumlu davranış olarak nitelendirilir. Bu davranışlarda okulun önemli rolünün olmasına karşın ailenin, çevrenin de etkileri büyüktür. Öğrenci ailesinden doğru davranış örnekleri gördüyse okuldaki davranışları da öyle olacaktır. Yine de okulda olumlu davranışlar konusunda öğrenciler küçük sınıflardan bilgilendirilmeye başlanmalıdır.

1.2. Sınıfta Uygun Olmayan Öğrenci Davranışları

Sınıfta istenmeyen davranış, eğitim ve öğretim faaliyetlerini engelleyen ,öğretmen ve öğrencileri olumsuz etkileyen davranışlardır. Öğretmen, sınıftaki her öğrencinin istenen davranışları göstermesini arzu eder. Fakat sınıftaki her öğrenci istenen davranışları gösteremez. Öğretmenlerin mesleki tecrübeleri ne olursa olsun sınıflarında istenmeyen davranışlarla karşılaşır.

Korkmaz’a göre, öğrencilerin sınıf içindeki davranışlarını istenmeyen davranış olarak tanımlamak için dört temel ölçüt vardır. Bunlar:

“1- Davranışın, öğrencinin kendisinin ya da sınıftaki arkadaşlarının öğrenmesini engellemesi,

2- Davranışın, öğrencinin kendisini ya da arkadaşlarının güvenliğini tehlikeye sokması,

¹³ Öztürk,B., “Sınıfta İstenmeyen Davranışların Önlenmesi ve Giderilmesi”, Sınıf Yönetimi (Ed. E.Karip), 2003, s.132.

3- Davranışın, okulun araç ve gereçlerine ya da arkadaşlarının eşyalarına zarar vermesi,

4- Davranışın, öğrencinin diğer öğrencilerle sosyalleşmesini engellemesidir.”¹⁴

İstenmeyen davranışlar bilinçli olarak yapılabildiği gibi, bilinçsiz olarak da yapılabilir. Yapılan olumsuz davranışın sonucu önemlidir. İstenmeyen öğrenci davranışlarının tekrarlanmamasında öğretmene önemli görevlerin düştüğü bilinmektedir. “Eğitim alanında çalışan uzmanların bir grubunun görüşlerine göre sınıfta gözlenen davranış sorunları öğrenciye değil öğretmene aittir. Bu görüşü esas alırsak başarısız olan öğrenci değil, uygun olan öğrenci davranışlarını geliştirmede başarısız olan öğretmendir. Bu konuda yurt dışında yapılmış olan araştırmalara göre sonuçlar aşağıda sıralanmıştır:

1- Özellikle son yılların en önemli eğitim sorununun okullarda gözlenen disiplin vakalarının sayılarındaki artışlar olduğunu,

2- Öğrencide gözlenen davranış sorunlarının sınıftaki öğretimi aksattığını,

3- İlköğretim çağındaki çocukların yaklaşık %60’ında en az bir davranış sorununun gözlemlendiğini,

4- Etkili bir sınıf ortamında düzenlenen davranış değiştirme programları sonucu öğrencinin zamanının büyük bir kısmını öğrenme etkinliklerini kullanmaya harcadığını ve öğrenci başarısının arttığını göstermektedir.”¹⁵

Yapılan çalışmalarda, genellikle sınıfta karşılaşılan istenmeyen öğrenci davranışları aşağıda belirtilmiştir:

Öztürk, ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin sınıf ortamında istenmeyen öğrenci davranışlarını hangi sıklıkla gözlemlediklerini ve bu davranışlarla baş edebilmek için hangi yolları tercih ettiklerini saptamak amacıyla bir araştırma yapmıştır. Araştırmaya 320 sınıf öğretmeni katılmıştır. Araştırma sonucuna göre sınıfta sıklıkla gözlenen istenmeyen davranışlar şunlardır:

“1) Ders akışını engelleyici davranışlar; gereksiz soru sormak, sürekli şikayette bulunmak, sürekli tuvalet izni istemek, sürekli konuşmak.

¹⁴ Korkmaz, İ., “İstenmeyen Davranışların Önlenmesi”, Sınıf Yönetimi, (Ed. Z. Kaya), 2003, s.173.

¹⁵ Ataman, A., “Sınıf İçinde Karşılaşılan Davranış Problemleri ve Bunlara Karşı Geliştirilen Önlemler”, Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar, (Ed. L. Küçükahmet), Ankara, 2003, s.188.

2) Kişilere ve çevreye fiziksel zarar verici davranışlar; arkadaşlarının canını acıtma, vurup kaçma, saçını çekme gibi şiddet içeren şakalar yapmak, sorunlarını kavga ederek çözmek

3) Toplumsal beklentilere uygun olmayan davranışlar; söz almadan konuşmak

4) Sorumluluklarını yerine getirmeme davranışları; ev ödevlerini yapmamak, sınıf içi görevlerini yerine getirmemek, ders için istenen materyalleri getirmeme,

5) Derse ilgi eksikliği davranışları; derste dalıp gitmek dinliyor gibi görünmek, konu ya da cevabı bilmesine karşın derse katılmamak, derste ders dışı şeylerle ilgilenmek. Öğretmenlerin istenmeyen davranışlarla baş etmede daha çok tercih ettikleri yaklaşımlar şunlardır: davranışın olumsuz etkilerini sınıfta açıklama, öğrencinin dikkat çekmeye çalıştığını düşünerek daha yakın davranma, öğrenciyle birebir görüşme yapma, sözlü uyarılarda bulunma, ailesiyle bağlantı kurma.”¹⁶ Ayrıca Çetin¹⁷, ilköğretim 4.ve 5. sınıf öğretmenlerinin sınıfta karşılaştıkları disiplin problemleriyle ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla bir araştırma yapmıştır. Araştırmada ilköğretim 4.ve 5. sınıflarda öğretmenlerin sınıf içinde karşılaştıkları disiplin problemleri, disiplin problemlerinin nedenleri ve öğretmenlerin bu problemlere karşı kullandıkları yöntemlere ilişkin öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Araştırmanın sonucuna göre; ilköğretim 4.ve 5. sınıf öğretmenlerinin sınıfta karşılaştıkları disiplin problemlerinin çoğu ciddi ve şiddetli olmaktan çok, ders akışını engelleyici nitelikte problemlerdir. En sık karşılaşılan disiplin problemleri, ödev yapmamak, izinsiz konuşmak, kavga etmek, sözlü saldırıda bulunmak, öğretmenin derse ilişkin beklentilerini yerine getirmemek, aşırı ve rahatsız edici şekilde konuşmak şeklindedir. Öğretmenler disiplin problemlerinin başlıca sebebi olarak aileden kaynaklanan olumsuzlukları, medya araçlarını ve kalabalık sınıfları göstermektedirler. Öğretmenler disiplin problemleri ile baş etmede çoğunlukla sözlü uyarının yanı sıra vücut dilini kullanmayı gerektiren sözsüz uyarı tekniklerini kullanmaktadırlar.

¹⁶ Öztürk, N., Sınıf Öğretmenlerinin İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına İlişkin Görüşleri, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü , Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2001,s.1.

¹⁷ Çetin, Y., İlköğretim 4 ve 5. Sınıf Öğretmenlerinin Sınıfta Karşılaştıkları Disiplin Problemleri İle İlgili Görüşleri, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana, 2002,s.1.

1.3. Sınıfta Uygun Olmayan Öğrenci Davranışlarının Başlıca Nedenleri

Sınıfta uygun olmayan öğrenci davranışları bazı nedenlerden kaynaklanabilmektedir. Bu nedenlerin bilinmesi, öğrencinin istenen davranışlara yöneltilmesinde yardımcı olmaktadır.

İstenmeyen öğrenci davranışlarının ortaya çıkmasında okul koşulların etkisi bilinmektedir. Sınıfların kalabalık olması, ders araç-gereçlerinin eksikliği, sosyal etkinliklere yeterince önem verilmemesi, oyun alanlarının az olması, okulun sosyal çevresi öğrenci davranışlarında etkilidir. Öğretmenin öğrencilere davranış biçimi de öğrencinin istenmeyen davranışa yönelmesinde etkili olmaktadır. Yapılan araştırmalara göre “[ö]ğrenciler öğretmenlerinin kendilerini yanlış anladığını, güvenmediğini, bir kenara ittiğini, aşağıladığını, küçük düşürdüğünü ya da eleştirerek değerlendirdiğini hissedersen, en ilginç derslerde bile sıkıldıkları ve inatla öğrenmeye karşı koydukları gözlenmiştir.”¹⁸. Öğretmen, istenmeyen öğrenci davranışlarının nedenleri arasında olamamak için kendi davranışlarına dikkat etmeli öğrencilerin güvenini ve sevgisini kazanmalıdır.

Türnüklü, Zoraloğlu ve Gemici'nin yaptığı araştırmada “alt ve orta-üst sosyo-ekonomik çevrelerde bulunan okullarda öğrencilerin dersin işlenmesini engellemeye yönelik istenmeyen davranışları arasında oldukça benzerlikler bulunmaktadır. Buna karşın alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda, istenmeyen davranışların yoğunluk ve şiddetin arttığı görülmektedir. Davranışların içeriği incelendiğinde, oldukça ciddi davranışların(fiziksel şiddet, kesici alet taşıma, çeteleşme, hırsızlık, cinsel taciz),ilköğretim düzeyinde bile görüldüğü bulunmuştur.”¹⁹Bu nedenle okulun bulunduğu çevre istenmeyen öğrenci davranışlarının nedenleri açısından önemlidir.

Genel olarak sınıftaki birçok disiplin olayı “ öğrenciye öğretilmek istenen öğrenim görevlerinin öğrencinin, gelişim düzeyinin çok üstünde ya da çok altında olması; ilgisini çekecek kadar ilginç olmaması; güdülenmesini sağlayacak kadar gereksinmelerini doyuramaması ile ortaya çıkar.”²⁰ “Sorun olan davranışların nedenlerinden biri de, öğretmenin planlama ve uygulamalarla ilgili yetersiz hazırlığıdır. Örneğin; ders değişikliği, derse zamanında başlamama, öğrencilere farklı

¹⁸ Timurlenk, M., “Öğretmen Beklentileri”, Çağdaş Eğitim, Sayı:236, Ankara,1997,s.26.

¹⁹ Türnüklü,A.-Zoraloğlu,Y.-Gemici,Y. “İlköğretim Okullarında Okul Yönetimine Yansıyan Disiplin Sorunları”,Eğitim Yönetimi, Sayı.27, Ankara,2001,s.425.

²⁰ Başaran, İ.E.,Eğitim Psikolojisi, Ankara, 1996,s.251.

davranma, öğretim materyallerini zamanında hazırlamama, dersini erken bitirme gibi durumlar disiplin sorunlarının kaynakları olabilir.”²¹Sınıfta öğrencilerin istenmeyen davranışlarda bulunma nedenleri öğretmenden ve öğrenciden kaynaklanan nedenler olmak üzere iki başlık altında incelenebilir.

“**Öğretmenden kaynaklanan nedenler:** Öğretmenin genelde şu davranışları öğrencilerin sorun davranış sergilemesine yol açmaktadır.

- Öğrencilerin davranışına uygun tepki vermeme,
- Olumlu davranışta bulunan öğrencileri ödüllendirmeme,
- Öğrenci yeteneklerine uygun istek ya da beklenti içinde olmama,
- İstenilen davranışlar için model olmama,
- Olumsuz davranışları genellikle ceza ile kontrol etme.

Öğrenciden kaynaklanan nedenler: Öğrenciler genellikle şu durumlarda sorun davranış sergilerler ve başarısız olurlar:

- Öğretmenine aşırı biçimde bağımlı olma, sınıf içindeki her bir çalışmasını kendi kendine değerlendirememesi ve arkadaşlarının dikkatini dağıtıp sürekli öğretmenin dikkatini çekmek isteme,
- Dikkatini yöneltmede ve yoğunlaştırmada güçlük çekme,
- Başarısız oldukları zaman hemen mutsuz olma,
- Çalışmalarında dağınık olma,
- Çalışan arkadaşlarını rahatsız edip çalışmalarını bölme,
- Okula, arkadaşlarına ve öğretmenlere karşı olumsuz olma,
- Birtakım özelliklerini ve temizlik alışkanlıklarını yeteri kadar geliştirmeme,
- İçine kapanık olma ve az konuşma,
- Okula ve arkadaşlarına karşı saldırgan tutum içinde olma,

²¹ Tertemiz, N., “ Sınıf Yönetimi-Disiplin”, Sınıf Yönetimi,(Ed.L.Küçükahmet.),Ankara,2000,s.48.

- Kendilerini öğretime karşı programlayamama”²².

1.4. Uygun Olmayan Öğrenci Davranışlarına Karşı Alınacak Önlemler

Sınıfta uygun olmayan ve düzeltilmesi gereken öğrenci davranışları için öncelikle öğretmenin öğrencileri gözlem yoluyla takip etmesi ve hangi durumlarda istenmeyen davranışların ortaya çıktığını belirlemesi gerekmektedir. Çünkü uygun olmayan davranışlar, sınıf yönetiminde belirleyici olan kavramlardan birisidir. Öğrenciler yaramazlık yaptığında yönetim ve disipline duyulan ihtiyaç belirgin hale gelmektedir.

Öğretmen istenmeyen davranış karşısında önlemler almaktadır. Fakat her istenmeyen davranışın nedeni ve her öğrencinin özelliği farklı olduğu için, istenmeyen davranışların önlenmesi, durdurulması ve istenen davranışlara yönlendirilmesi farklı önlemlerin alınmasını gerektirecektir.

Öğretmen istenmeyen davranışlar karşısında nasıl bir yaklaşımda bulunacağını iyi bilmelidir. “Bir öğrencinin istenmedik davranışı sınıftaki diğer öğrencilerce fark edilmemiş ise öğretmen önce sözel olmayan önceliklere öncelik verebilir. Çünkü istenmedik davranışların öğrenci ile öğretmen arasında kalması ile sınıftaki diğer öğrencilerin bu olumsuzluktan etkilenmeleri önlenmiş olur. Ancak, sözel olmayan önlemlerin istenmedik davranışları ortadan kaldıramadığı durumlarda sözel önlemlere yer verilmelidir.

Sözel olmayan önlemler; göz kontağı kurma, dokunma, fiziksel yakınlık, görmezlikten gelme, umursamama, sessiz kalma.

Sözel olan önlemler; soru sorma, uyarma, kuralları hatırlatma, sınıf dışında görüşme, okul yönetimi ve rehber öğretmenle işbirliği, aile ile işbirliği, ceza verme.”²³

Öğretmen sınıfta istenmeyen öğrenci davranışı ile karşılaştığında, olumsuz davranışın ve öğrencinin özelliğini göz önüne alarak sorunu aşağıdaki yaklaşımları kullanarak çözebilir:

²² Ada,Ş., “Sınıf İçi Olası Sorunlara Karşı Alınabilecek Önlemler”, Sınıf Yönetimi, (Ed. Z. Kaya), İstanbul, 2003, s.199.

²³ Öztürk, H.İ- İra, N., “İstenmeyen Davranışların Önlenmesi ve Yönetilmesi”, Sınıf Yönetimi, (Ed. M.Yalçınkaya –İ. Günbayı), İstanbul, 2006, s.194.

“1-Olumsuz davranan öğrenciye bakılması: Bazı durumlarda öğretmenin, konuşarak yanındaki kişiyi rahatsız eden, gürültü yapan, dersi dinlemeyen bir öğrenci ile göz göze gelmesi, olumsuz davranışı durdurabilir.

2-Olumsuz davranışın belirtilmesi: Öğretmen olumsuz davranışta bulunan öğrenciyi sözel olarak da uyarabilir. Uyarma sırasında öğretmen“Arkadaşınla konuştuğunu görüyorum”, “Ödevinle ilgilenmediğini görüyorum” vb. biçiminde gördüğü davranışı söylemelidir. Bu tür ifadeler öğrencinin uygun davranış yapmasını sağlayabilir.

3-Soru: Öğrencinin olumsuz bir davranışı hakkında öğretmen daha detaylı bilgi isteyebilir. Örneğin, “Niçin ödevini yapmıyorsun?”, “Neden arkadaşınla konuşuyorsun?” gibi sorular öğrenci tarafından ceza olarak algılanmaz. Ortada bir sorun varsa ortaya çıkar ve davranış düzelebilir.

4-Yönlendirici cümleler: Bazı durumlarda öğretmen, olumsuz davranış gösteren öğrenciye ne yapması gerektiğini de söyleyebilir. Örneğin“Ali, lütfen yazı yazma beni dinle.” Bu tür yaklaşımla öğrenci kendisinden ne beklediğini daha kolay anlar.

5-Öğrenci için iyi bir model olma: Öğretmen sınıf tartışmalarında, olumsuz davranan öğrencileri uyarmak yerine, kendisi olumlu davranışları sergileyerek onlara iyi bir model oluşturabilir.

6-Ödüllendirme ve görmezlikten gelme: Öğretmen olumsuz davranış gösterenleri uyarma yerine, olumlu davranış gösterenleri ödüllendirip olumsuz davranış gösterenleri görmezlikten gelerek de, bu öğrencilerin giderek olumlu davranışları göstermelerini sağlayabilir.”²⁴Öğretmenin istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı hoşgörülü olması önemlidir. Fakat hoşgörü devamlı yanlış davranışı görmezden gelmek anlamına gelmemektedir. İstenilmeyen davranışları yapmakta direnen öğrencileri öğretmenin bağışlaması, bu davranışları pekiştirir. Ayrıca istenmeyen davranışlar, yalnız bu davranışı yapan öğrenciye değil çevresindeki diğer insanlara da zarar verebilir.

Türnüklü ve Yıldız’ın yaptığı bir araştırmada “öğretmenlerin en sık karşılaştıkları öğrenci istenmeyen davranışlarına en çok; göz kontağı kurmaya çalışırım, öğrenciyle yaptığı davranış hakkında konuşurum, sınıfımızın kurallarını hatırlatırım, öğrenciye adıyla seslenirim, öğrenciyi derse teşvik etmeye çalışırım, gibi

²⁴ [www.yayim.meb.gov.tr / dergiler/153-154/ispir.htm](http://www.yayim.meb.gov.tr/dergiler/153-154/ispir.htm) (24.03.2008)

stratejilerle başa çıkmaya çalıştıkları ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin sınıflarında en seyrek karşılaştıkları, buna karşın en rahatsız oldukları öğrenci istenmeyen öğrenci istenmeyen davranışlarıyla başa çıkmak için öğrencilerle konuşma, kuralları hatırlatma gibi olumlu yaklaşımların yanı sıra yerini değiştirme, azarlama, öğrenciyi sevdiği şeylerden alıkoyma gibi stratejileri kullandıkları saptanmıştır²⁵. İstenmeyen davranışlara karşı alınacak önlemler daha geniş bir şekilde aşağıda açıklanmıştır.

1.4.1. Görmezlikten Gelme

Bazı öğrenci davranışları süreklilik göstermeyen masum kusurlardır. Bu tür sorunları büyük bir problem gibi göstermek doğru değildir. Öğretmen, öğrencilerin dersten koparak olumsuz bir sınıf ortamı oluşmasını önlemek için bazı istenmedik davranışları görmezden gelebilir. Fakat öğretmen hatalı davranışı onaylamadığını belli etmeli, yani öğrencinin bu davranışını pekiştirmekten kaçınmalıdır. Çünkü öğrenci öğretmen bunu gördü ama bir şey demedi anlayışı ile davranışının onaylandığını düşünebilir. Bu nedenle bazı sorunları büyütmemek iyidir fakat öğretmen istenmeyen davranışı gördüğünü ve onaylamadığını yüz ifadesi veya beden dilini kullanarak belirtmelidir.²⁶

1.4.2. Göz Teması

Öğretmen dersin akışını bozmadan istenmeyen davranışı göz teması ile durdurabilir. Çünkü bazı istenmeyen davranışlar sadece öğretmenler tarafından fark edilir. Öğretmen de diğer öğrencilere belli etmeden göz iletişimi ile öğrenciyi uyarabilir. Göz iletişimi beden dili ile desteklenmeli fakat bu öğrenciyi tehdit edici şekilde olmamalıdır. Çünkü öğrenci savunmaya geçecek dersin akışı bozulacaktır.²⁷

1.4.3. Fiziksel Yakınlık

Öğretmenin bir yerde sabit durması öğrencinin beni göremez düşüncesiyle istenmeyen davranışa yönelmesine neden olabilir. Öğretmenin sınıfın içinde dolaşması önemlidir. Göz teması ile istenmedik davranış durdurulamıyorsa öğretmenin öğrenciyeye doğal davranışları ile yaklaşması ve onun yanında durarak dersine devam etmesi istenmedik davranışı sonlandırabilir. Çünkü öğrenci öğretmenin kendisine doğru yöneldiğini görünce istenmedik davranışı durduracaktır.²⁸

²⁵ Tümkü, A. - Yıldız, V. "Öğretmenlerin Öğrencilerin İstenmeyen Davranışlarıyla Başa Çıkma Stratejileri 2", Çağdaş Eğitim, Sayı.285, Ankara, 2002, s.35.

²⁶ Erdoğan, a.g.k., s.103.

²⁷ Korkmaz, a.g.m., s.182.

²⁸ Durukan - Öztürk, a.g.k., s.173.

1.4.4. Dokunma

Öğretmen istenmedik davranışı göz teması ya da fiziksel yakınlıkla durduramıyorsa derste kopukluğa yer vermemek için öğrenciye doğru yaklaşarak onun defterine, sırasına veya kendisine dokunarak öğrenciye mesaj verebilir. Ancak öğrenciye bu dokunma acı vermemeli ve özellikle ergenlik çağındaki çocuklarda yanlış anlaşılması için toplumun değer yargıları ve öğrencinin cinsiyeti dikkate alınmalıdır.²⁹

1.4.5. Sessiz Kalma

Birden fazla öğrencinin istenmedik davranışı göstermesi sonucu öğretmen derste etkinliği aniden durdurabilir. Öğretmenin birdenbire durup sessiz kalması, sınıfta bir değişiklik meydana getirerek öğrencilerin dikkatinin öğretmene yoğunlaşmasını sağlayabilir. Kısa bir sessizlikten sonra öğrencilerin istenmeyen davranışları son bulur. Bu tutum genellikle öğrencilerin kendi aralarında konuşmalarından kaynaklanan uğultularda uygulanır.³⁰

1.4.6. Uyarma

Öğretmen sözel olmayan önlemlerden sonra istenmeyen davranışa göre öğrenciye uyarıda bulunabilir. İstenmeyen davranışın niteliğine göre öğretmen öğrenciyi iki şekilde uyarabilir. Öğrenciye yaklaşarak sadece ilgili öğrencinin duyacağı şekilde uyarabilir bu arada sınıfta etkinliğe devam edebilir. İkinci olarak istenmeyen davranışı gösteren öğrenciye dolaylı olarak yani etkinlikleri durdurup sınıfa genel bir uyarı yapabilir. Öğretmen uyarılarının sadece istenmedik davranışa yönelik olmasına , yumuşak bir ses tonu kullanmaya ve özellikle öğrencilerin kişilik değerlerinin korunmasına dikkat etmelidir.³¹

1.4.7. Soru Sorma

Öğrencide sözlü uyarıların etkili olması için uyarıldıktan kısa bir süre sonra ders konusu ile ilgili soru sorularak derse dönmesi sağlanabilir. Burada istenmeyen

²⁹ Öztürk-İra,a.g.k.,s.174.

³⁰ Öztürk,B.,Sınıfta İstenmeyen Davranışların....s.162.

³¹ Aydın,A.,Sınıf Yönetimi...s.159.

davranışa dikkat çekilmez. Öğretmen derse dikkati çekmek için soru sorduğu gibi, öğrencinin istenmeyen davranışının nedenine yönelik de soru sorabilir.³²

1.4.8. Kuralları Hatırlatma

İstenmeyen davranışları durdurmak için öğretmen, öğretim yılı başında öğrencilerle birlikte oluşturulan kuralları hatırlatmak için ders etkinliğini durdurup istenmeyen davranışta bulunan öğrenci veya öğrencilere mesaj verebilir. Bu kuralların birlikte alındığı ve uyulması gerektiği bir kez daha hatırlatılır.³³

1.4.9. Sorumluluk Verme

İstenmeyen davranışı gösteren öğrenciye herhangi bir konuda sorumluluk vermek de davranışın önlenmesinde yararlı olabilir. Ders esnasında yapacağı bir şey olmadığını düşünen öğrenci olumsuz davranışa yönelecektir. Bu öğrencilere sorumluluk verilerek başarıya duyguları kuvvetlendirilmelidir. Ödevlerin toplanması, tahtanın hazırlanması gibi sorumluluklar istenmeyen davranışı önlemede yardımcı olabilir.³⁴

1.4.10. Sınıf Dışında Görüşme

İstenmeyen davranışa karşı sınıf içinde alınan önlemler yetersiz kaldığında ve öğrenci istenmeyen davranışta ısrar ediyorsa öğretmen, sınıf düzenini daha fazla bozmamak ve diğer öğrencilerin olumsuz etkilenmesini önlemek için, istenmedik davranışı gösteren öğrenci ile en kısa zamanda ve sınıf dışında konuşmalıdır. Sınıf dışında görüşmek öğretmenin ve öğrencinin sakinleşmesini sağladığı gibi olumlu bir öğretmen davranışıdır. Bu tür davranışlar öğrencinin öğretmene olan güvenini artırır ve sorunun çözümü kolaylaştırır. Çünkü öğrenci sınıfta istenmeyen davranışın nedenini açıklamaktan kaçınabilir. Ancak öğretmen sınıf dışında öğrenciyle görüşürken tehdit edici davranışlarda bulunmamalıdır.³⁵

³² Korkmaz,a.g.m.,s.182.

³³ Öztürk,B.,Sınıfta İstenmeyen Davranışların....s.164.

³⁴Erdoğan,a.g.k.,s.105.

³⁵ Öztürk-İra,a.g.k.,s.199.

1.4.11. Okul Yönetimi ve Rehberlik Servisi İle İşbirliği

Öğretmenin sınıftaki öğrencilerin bazı istenmedik davranışlarını tek başına durduramayabilir. Bu durumda öğretmenin, okul yönetimi ve rehber öğretmenle işbirliği içinde çalışması gerekir. Okuldan kaçma, saldırgan davranışlarda bulunma, yalancılık, devamsızlık gibi istenmeyen davranışlar görüldüğünde mutlaka okul yönetimi ve rehber öğretmene bilgi verilmeli birlikte çalışılmalıdır. Öğretmen gözlediği olumsuz davranışı raporlaştırarak okul yönetimine iletmelidir.³⁶

1.4.12. Aile İle İşbirliği

Davranış sorunları gözlenen öğrencinin anne-babasına öğrencinin durumu hakkında bilgi verilmeli aile de işbirliğine katılmalıdır. Çünkü öğrencinin istenmedik davranışlarına ailenin bazı özellikleri neden olabilir. Öğretmen, rehber öğretmen ve aile ile işbirliği sorunun çözümünü kolaylaştırır. Fakat sorunun çözümü için ailenin de sorunun nedenleri ve sonuçları hakkında, öğretmen ve rehberlik servisi ile benzer bakış açılarına sahip olması gerekir. Burada öğretmene büyük görev düşmektedir. Çünkü taraflar arasında güven duygusunun gelişmesi öğretmenin mesleki yeterliliğine bağlıdır. Öğretmen, aile ile görüşmeden önce sorunla ilgili gündemini belirlemelidir. Tutarlı, kararlı ve planlı bir yaklaşım izlemelidir. Öğretmen veliyi suçlar nitelikte konuşmaktan kaçınmalı, sorun üzerine yoğunlaşmalıdır. Alınan kararların uygulanması ve sonuçların değerlendirilmesinde de aile ile işbirliğine devam edilmelidir.³⁷

1.4.13. Ödüllendirmek

Ödül, öğrencinin istedik davranışını pekiştirmeye yöneliktir. Öğrencinin beğenilen bir davranışından dolayı haz duyması için verile her türlü pekiştireci kapsar. Örneğin, gülümseme, saçını okşama, sözle onaylama, sorumluluk verme gibi her tür övgü ödül olarak değerlendirilebilir. Ödül bir amaca yönelik olmalı, öğrencinin psikolojik, zihinsel ve ahlak gelişimi ile uygun olmalıdır. Öğretmenin ölçsüz ödüllendirmeleri iyi sonuç vermez. Ödül vermenin yararları aşağıda sıralanmıştır:

1- “Ödül, öğrencinin olumlu davranışları için isteklendirilmesi ve güdülenmesini kolaylaştırır.

³⁶ Aydın,A.,Sınıf Yönetimi...s.162.

³⁷ Öztürk-İra,a.g.k.,s.200.

2- Ödül, öğrencinin öğrenilecek konuya ilgi duyması ve moral motivasyonunu artırması açısından yararlıdır.

3- Ödülle davranışların onaylanması, bireyin olumlu bir benlik algısı ve sağlıklı bir kişilik örüntüsü geliştirmesini kolaylaştırır.

4- Ödül, sosyal kabul görme, bağlanma, kendini gerçekleştirme gibi gereksinimlerin doyurulması yoluyla öğrencinin yaşama bakış açısını olumlu yönde etkiler.

Ödül vermenin sakıncaları aşağıda sıralanmıştır:

1- Bazen ödül kazanmak, öğrencinin asıl amacı haline gelebilmektedir.

2- Ödül araç olarak değil de amaç olarak kullanılırsa başarısızlık durumunda öğrenci endişe ve kaygı duymaktadır.

3- Sürekli ve benzer şekillerde ödüllendirme, öğrencinin güdülenme düzeyinin giderek düşmesine neden olmaktadır.”³⁸ Bu nedenlerden dolayı hangi davranışın neden ve nasıl ödüllendirileceği önceden öğrencilerle birlikte kararlaştırılması faydalı olacaktır.

1.4.14. Ceza Vermek

Ceza istenenden yoksun bırakmayı tanımlayan her tür sınırlama ve yasaklamayı içerir. “Eğitimde cezanın amacı, öğrenciye kendi davranışlarını yönetmek için gerekli olan yeterliliği kazandırmaktır. Yani cezanın mutlaka bir amaca yönelik olması gerekir. Özellikle ilköğretim okullarının ilk sınıflarındaki öğrenciler için cezanın etkili bir davranış yönlendirme aracı olarak algılanması doğru değildir. Ceza ile öğrencinin istenmeyen davranışı baskı altında tutulur veya tamamen ortadan kaldırılmaya çalışılır”.³⁹ Ceza, diğer önleme yolları işe yaramadığında istenmeyen davranışlara karşı uygulanacak en son yol olarak düşünülmeli, cezadan çok, sorunun oluşmasını önleyici yöntemlere başvurulmalıdır. Çünkü öğretmenin yanlış davranışı cezalandırması ciddi sorunları ortaya çıkarabilir. Ortaya çıkabilecek bazı sorunlar şunlardır:

“1- Birincisi ve en önemlisi, gelecekteki davranış sorunlarını önlemede kullanılacak alternatif davranış yöntemleri öğrenciye öğretilemez.

³⁸ Aydın,A. Sınıf...s.167.

³⁹ Durukan ve Öztürk,a.g.k.,s.179.

2- Okul ortamındaki cezalandırma öğrenci öğrenmesini engellemektedir. Cezalandırıcı olan öğretmenlerin, daha çok sinirli oldukları, okuldaki davranış sorunlarıyla daha çok karşılaştığı saptanmıştır.

3- Cezalandırma, öğrencide davranış değişikliğini sağlamada etkin bir yaklaşım değildir. Cezalandırma ağırlıklı yaklaşımlar, öğretimde yetersizliği ortaya koymaktadır.

4- Cezalandırma, öğrencinin davranışının sorumluluğunu kabul etmesinden çok, suç işlemesine yol açmaktadır.”⁴⁰. Unutulmamalıdır ki, sevgi, hoşgörü, anlayış, duyguları önemseme gibi davranışlar istenmeyen davranışları önleyicidir.

Öğretmen cezadan yararlanabilmek için bazı kurallara uyması gerekir:

“1- İstenmedik davranışın kendi sonucu ceza olarak kullanılmalıdır.

2- Hangi istenmedik davranışın nasıl cezalandırılacağı önceden kararlaştırılmalıdır.

3- Cezalandırmada öğretmen kararlılık içinde olmalıdır. Öğrencinin bir kez cezalandırılan bir davranışı diğer kez affedilirse cezanın öğrenme sürecindeki anlamı bozulur.

4- Ceza zamanında verilmelidir.

5- Öğretmen ceza verirken duygusallıktan kurtulabilmelidir.

6- Ceza yapıcı ve öğrencinin kendi kendisini denetlemesini artırıcı olmalıdır.

7- Öğrencinin istenmedik davranışının nedenlerini öğrenmede ceza verilmemelidir.

8- Ceza öğrencide yoğun korku yaratmamalıdır.

9- Hiçbir durumda ödevler, dersler ve alıştırmalar ceza olarak verilmemelidir.”⁴¹

Ceza verirken unutulmaması gereken en önemli nokta öğrenciye bedensel cezaların verilmemesi gerektiğidir.

2. SINIF DİSİPLİNİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Okul, çevredeki tüm kurumlardan etkilenmektedir. “Ulusal ve yerel kimseler, devlet görevlileri, aileler, okul müdürleri, müfettişler, yükseköğretim kurumlarının görevlileri, sanayiciler ve öğrenciler okulu ve sınıfı etkileyen kişi ve kuruluşlar arasındadır. Kendisini etkileyen faktörler açısından diğer örgütlerden farklılık gösteren

⁴⁰Celep, C., Sınıf Yönetimi ve Disiplini, Ankara, 2004,s.159.

⁴¹ Durukan ve Öztürk,a.g.k.,s.180.

okul ve sınıf, söz konusu faktörlerin öğrenci üzerinde doğrudan bir etkileme özelliğine sahip olması nedeniyle de farklılık gösterir”⁴². Sınıf yönetimi de okulun yönetiminden, öğrencilerin ihtiyaçları ve kişilik özelliklerinden, velilerin sosyo-ekonomik durumlarından, öğretmenlerin mesleki deneyimlerinden ve sınıf yönetimi konusundaki eğitiminden, öğretmenlerin kişilik özelliklerinden ve daha birçok durumdan etkilenmektedir.

Ayrıca sınıfın fiziksel ortamı, yani aydınlatılması, havalandırması, temizliği, genel görüntüsü, öğrenci sayısı, sınıf içi araç-gerecin yeterliliği gibi etkenler de sınıf yönetimini etkilemektedir.

Sınıf yönetimini etkileyen bazı faktörler aşağıda belirtilmiştir.

2.1. Öğrencilerin Özellikleri

Öğrencilerin yaşı, cinsiyeti, kültürel özellikleri, gelişim durumları maddi durumları, kişilik özellikleri sınıfta disiplini etkilemektedir. Bu nedenle öğretmenlerin öğrencilerini iyi tanınması, öğrencilerinin özelliklerini tespit etmesi sınıf düzenini sağlamasında büyük önem taşımaktadır.⁴³

2.2. Öğretmenin Özelliği

Öğrencilerin olduğu gibi öğretmenlerin de kişilik özellikleri, yaşı, mesleki tecrübesi, kültürel özellikleri, sağlık durumu, ön yargıları gibi etkenler de disiplini etkileyen faktörler arasındadır. “Sınıf yönetimi, özellikle mesleğe yeni başlayan öğretmenler için oldukça kaygı verici bir konu olmaktadır. Onlar mesleğe başlarken öncelikle sınıfta olumlu sınıf ortamını nasıl oluşturabileceklerini, olumsuz öğrenci davranışlarına nasıl engel olabileceklerini düşünmektedirler.”⁴⁴ Öğretmenin sınıftaki öğrencileri algılayışı, öğrencilerden beklentileri de aynı şekilde etkilidir. Örneğin, öğrencileri problemlı birer varlık olarak gören öğretmen onları devamlı disipline etmeye çalışırken, öğrencileri mükemmel birer varlık olarak gören öğretmen onların gelişimlerini sağlayacak nitelikte davranışlar sergilemeye çalışır.

⁴² Toprakçı, E., Sınıf Örgütünün Yönetimi, Ankara, 2002,s.30.

⁴³ Celep,a.g.k.,s.9.

⁴⁴ Şişman,M.,Öğretmenliğe Giriş, Ankara,1999,s.178.

2.3. Dersin İşlenişi

Dersin etkili bir şekilde işlenmesi sınıf disiplininin sağlanmasını kolaylaştırmaktadır. Öğretmen uygun araç-gereç kullanarak ve konuları öğrenci düzeyine uygun olarak öğrenci merkezli işleyerek, basit, anlaşılır, sade bir dil kullanarak sınıf düzenini sağlayabilir. Çünkü, etkili ders işleme yöntemlerinin kullanılmaması sonucu öğrenci dersten kopabilmekte ve sınıf düzenininin bozulmasına neden olabilmektedir.⁴⁵

2.4. Sınıfın Fiziksel Özellikleri

Öğrenci sayısı, ısı, ışık, gürültü, sıcaklık ya da soğukluk sınıf içi disiplini etkileyen en önemli faktörlerdendir. Fiziksel ortam, eğitim faaliyetlerinin yapıldığı mekanın özelliklerini belirtir. Sıra, masa, dolap vb araçlarla, boş alanlar, mekanın ısı, ışık ve renk düzeni gibi bir dizi etken ortamın fiziksel özelliklerini oluşturur. Öğretmen-öğrenci ilişkileri, geniş ölçüde bu fiziksel değişkenler tarafından etkilenir.

Sınıfın fiziki ortamı önemlidir. Dolayısıyla sınıf düzeni ve şartları, öğrencilerin bireysel, sosyal, zihinsel gelişim özelliklerine uygun toplu öğrenme olanakları içermelidir. Sınıf ortamı, öğretmenin enerjisini sadece öğrenci kontrolü için değil, yapacağı etkinlikler için kullanmasına olanak sağlamalıdır. Sınıf, içinde yer alması gerekenlerin uygun olarak yerleştirilmesine ve kullanılmasına, sınıf içi etkileşimi kolaylaştırmaya olanak sağlayacak büyüklükte olmalıdır.⁴⁶

2.5. Oturma Düzeni

Öğrencilerin sınıftaki oturma düzeni, sınıf disiplininini desteklemekte ya da engellemektedir. Öğrenciler devamlı oturmaktan sıkılırlar ve yanlarında konuşan, soru soran, anlaştıkları arkadaşlarını isterler. Arkadaş gruplarının bir arada oturması sınıf disiplininin sağlanmasını güçleştirebilmektedir. “Birçok araştırma sınıfta bulunan öğrencilerin davranışı ile oturma yerleri arasında ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Örneğin, sınıfın en önlerinde oturan öğrencilerin öğrenme etkinliklerine karşı pozitif tutum içinde oldukları bulunmuştur.

⁴⁵ Erdoğan,a.g.k.,s.29.

⁴⁶ Aydın,A.,Sınıf Yönetimi...s.29.

Diğer taraftan, sınıfın arka taraflarına ve pencere kenarlarına oturanların ise öğrenme etkinliklerine ve başarıya ilişkin kendi kapasitelerine karşı negatif tutumlar geliştirdikleri saptanmıştır.”⁴⁷ Buna göre arka tarafta oturan öğrencilerin dikkatlerinin dağılması sonucu ders dinlememe gibi davranışların ortaya çıktığı söylenebilir

2.6. Çevre

Okul çevrenin önemli bir parçasıdır ve her okul belli bir toplumsal çevre içinde yer alır. Okuldaki öğrenciler de içinde buldukları çevrenin özelliklerine göre davranış gösterirler. Bu nedenle sınıf disiplininin sağlanmasında çevrenin önemi unutulmamalıdır.⁴⁸

2.7. Aile

Öğrencilerin sınıf içindeki davranışları büyük ölçüde ailenin özelliklerini yansıtmaktadır. Sınıf disiplininin etkileyen faktörler arasında ailenin yeri ve önemi çok büyüktür. Çünkü, çocuk, ailesinde gördüğü disiplin anlayışını sınıfta da devam ettirecek, davranışlarını ona göre belirleyecektir. Bu nedenle ailenin biraz daha ayrıntılı açıklanması faydalı olacaktır.

Kısaca aile, anne, baba ve çocuktan oluşan sosyal bir kurumdur. En geniş tanımıyla ise; “aynı çatı altında yaşayan, gelirlerini paylaşan evlilik ve kan bağlarıyla birbirine bağlı, çeşitli rollerle birbirini etkileyen bireylerin oluşturduğu, yasal, toplumsal ve ekonomik bir kurumdur”⁴⁹.

Aile, çocuğun eğitiminde en önemli parçayı oluşturmaktadır. Çünkü ailede eğitim, çocuğun eğitim yaşantısının başlangıcıdır. “Çocuğu etkileyecek olan ailenin eğitime ilişkin tutumu ve eylemleri ise, içinde yaşanılan kültürün değerlerine ve normlarına göre şekillenmektedir. Gerek kırsal, gerekse kentsel kültüre ait olsun her ailenin toplum içinde bir konumu vardır. Bu sosyal konum doğal olarak ailenin eğitsel ortamını da etkilemektedir. Ailenin eğitsel ortamının kompleks bir yapısı vardır ve içerisine ailenin yapısı, yönetimi, geçimi, çocuğun aile içindeki konumu ve ailenin çocuğa karşı tutumu girmektedir”⁵⁰. Çocuk kendine yetmeyi, yaşama etkin bir biçimde

⁴⁷ Erdoğan,a.g.k,s.31.

⁴⁸ Öztürk-İra,a.g.k.,s.193.

⁴⁹ Özgüven,İ.E.,Evlilik ve Aile Terapisi ,Ankara,2000,s.1.

⁵⁰ Erözkan, A., “Ailenin Eğitsel Ortamının Temel Eğitim Öğrencisi Üzerindeki Etkileri”,Öğretmen Dünyası, Sayı.250,Ankara, 2000,s.17.

katılmayı, paylaşımı ve uyumlu davranışlar göstermeyi ailenin eğitsel ortamında öğrenir.

Çocuk eğitiminde önce bedensel eğitim dikkati çeker. Eğitimin temelinde de bedensel gelişim vardır. “Beden bakımından yeterli gelişmeyen kimselerde diğer gelişimlerin de yeterli olmadığı görülür. Bedensel gelişimin olması için çocuğun iyi beslenmeye, rahat ve uygun bir ortam içinde bulunmaya, oyun, iş ve hareket yapmaya gereksinimi vardır. Bu nedenle aile bu konuda bilinçli hareket etmek durumundadır. Çocuğun zihinsel ve hatta duygusal yaşamının oluşmasında hareketin büyük rolü vardır. Hareket bir yönüyle çocuğun bedensel gelişmesine yardım ederken diğer yönüyle de zihinsel gelişimine yardım eder. Çocuğun duygusal yaşamı da bir hareketi gerektirir. Çocuğun bir şeyi alıp sevmesi, ondan hoşlanması duygusal yaşamının bir sonucudur. Eğitimde duygusal yaşamın temeli sevgidir denilebilir. Çocuğun toplumsal ve ahlaksal gelişmesi de zihinsel ve duygusal gelişiminin bir sonucu olarak ortaya çıkar.”⁵¹ Zihin ve duygu gelişimi yeterli olamayan kimselerde ahlaksal gelişim de oluşamaz. Ahlak gelişimi, kişilik gelişiminin bir ögesidir.

Bebeklikte olduğu gibi orta çocuklukta da toplumsallaşmanın etkileri ilk başta aile ortamı içinde gözlemlenir. “Sıcak ve kabul edici ilişkiler bir bağımsızlık ya da özerklik duygusunu destekler ve çocukların olumlu bir benlik kavramı geliştirmelerine yardımcı olur. Bunu okulda ve yaşlılar arasında kazanılan başarılar izler. Öte yandan düşmanca ve reddedici ilişkiler, sonuçta çocukların öğretmenler ve yaşlılar tarafından reddedilmesine ve güvensizlik, utangaçlık gibi kişilik özelliklerine yansır.”⁵² Buna bağlı olarak da aile içi iletişim, çocuğun, sosyal gelişiminin belirleyicisidir denilebilir. Anne-babanın birbirlerine karşı davranış şekilleri, çevreyle olan iletişimleri, duygularını paylaşım biçimleri çocukta iz bırakarak, çocuğun herhangi bir olay karşısındaki davranış biçimini de etkiler. Bu nedenle aile içindeki sorunlar çocuğu etkilemeden çözümlenmelidir. Karşılıklı iletişimin sağlıklı olabilmesi için anne, baba ve çocuk arasında sevginin ve uyumun olması şarttır. Ayrıca sağlıklı iletişim için empati kurmak ve etkin bir dinleyici olmak da önemlidir. “Empati yeteneği, insanın kendisini karşısındakinin yerine koyması ve iletişimine bu yönde devam etmesidir. Empati kurma sürecinin ilk adımı etkin dinlemedir. Empati kurulacak kişi mümkün olduğunca çok kanaldan dinlenmeli, düşünceleri, tutumları ve duyguları anlaşılmaya

⁵¹ Binbaşoğlu, C., Ailede ve Okulda Eğitim Sorunları, İstanbul, 2004,s.38.

⁵² Gander, M.- Gardiner, H.W., Çocuk ve Ergen Gelişimi, (Çev. B. Onur), İstanbul, 2001,s.396.

çalışılmalıdır.”⁵³ Anne-babanın çocuğu ile olan iletişimde empati kurması, çocukta istendik davranışların gelişmesi açısından önem taşır.

Disiplin, aile ortamında ve çocuk gelişiminde de çok önemli rol oynamaktadır. “Disiplin, esasen düzenliliği ifade eder. Yani düzenli bir hayat sistemidir. Disiplinli hayat, rasgele olmayan, bilinçli, düşünülmüş, sağlıklı ve düzenli bir hayat demektir. Toplumun temel birimi aile olduğuna göre her ailenin de kendine has disiplin anlayışı vardır”.⁵⁴ Ailenin disiplin anlayışı çocuğun okulda göstereceği davranışlara yansiyacaktır. Bazı istenmeyen davranışların temelinde ailenin disiplin anlayışının olduğu unutulmamalıdır. “Ebeveynler ve çocuklar için disiplin, pozitif, etkili ve doğru temeller yaratarak devam edip giden bir öğrenme sürecidir. Bu öğrenme sürecinde eğer ebeveynler sürekli olarak çocuklarına yapmaları ve yapmamaları gerekenleri söylediklerinde hem çocukların özdenetimlerini kazanmalarını engelleyecek hem de onların gerçek yaşama hazırlanmalarını zorlaştırmış olacaklardır.”⁵⁵ Çocuklar davranışlarının sonuçlarını gördüklerinde ve alternatif davranışlar önerildiğinde disiplin edilmiş, aynı zamanda da kendilerini kontrol etmeyi de öğrenmiş olacaklardır.

Çocuk eğitiminde ailenin disiplin anlayışı ile okulun disiplin anlayışının birbiriyle örtüşmesi istenen bir durumdur. Bu nedenle anne-baba, evde disiplin kurallarını oluştururken demokratik olmalı ve çocuğun özdenetimini kazanmasını sağlamalıdır. Çocuklarımızın, ne yaptığını bilen, yaşadığı hayatın farkında olan ve hayatını bilinçli ve düzenli bir şekilde sürdüren bireyler olabilmesi için ailede disiplinin önemi oldukça büyüktür.

⁵³ Alkan,N.-Kul,M., Etkili İletişim,Ankara,2005,s.71.

⁵⁴ Halis,İ.Disiplin, Konya, 2005,s.10.

⁵⁵ w.w.w.yayim.meb.gov.tr/dergiler/147/dincer.htm (24.03.2008)

III.BÖLÜM

İLKÖĞRETİM OKULLARI 4. VE 5. SINIF ÖĞRETMENLERİNİN KARŞILAŞTIKLARI DİSİPLİN SORUNLARI (Küçükçekmece İlçesi Örneği)

1.ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırma, ilköğretim okulları 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları disiplin sorunlarının nedenlerini ve uygulanan çözüm yöntemlerini ortaya koymak ve değerlendirmesini yapmak amacıyla yapılmıştır.

2.ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Sınıfta istenmeyen öğrenci davranışları eğitim-öğretim faaliyetlerini engellemektedir. İstenmeyen öğrenci davranışı ile ilgilenmek zorunda olan öğretmen, sınıf düzenini sağlayabilmek için diğer öğrencilerin de zamanını almakta bu da eğitim kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu açıdan istenmeyen öğrenci davranışlarının nedenlerini bilmek ve lider bir öğretmen olarak sınıf düzenini sağlamak önemlidir.

Bu araştırma, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin, öğrencilerin sınıfta hangi durumlarda disiplinsiz davranışlarda bulduklarını ve öğretmenlerin bu davranışlar karşısındaki tutumlarını görmelerine olanak sağlamaktadır. Ayrıca ilköğretim okullarındaki istenmeyen öğrenci davranışlarının olumlu davranışlara dönüştürülmesi için yeni çalışmaların ve tartışmaların yapılabileceği açısından önem taşımaktadır.

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmada anket ile veri toplama yöntemi uygulanmıştır. Araştırmanın yürütülmesinde tarama modeli kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak, Akın tarafından İstanbul ili Anadolu yakasında daha önce kullanılan “disiplin tutumları ölçeği”nden yararlanılarak öğretmen ve öğrenci anket formları geliştirilmiştir.¹

Araştırmada kullanılan ölçme aracı EK 1 ve EK 2 de verilmiştir.

Öğretmen anketi üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğretmenlerin demografik özelliklerine ait sorular yer almaktadır. Bu bölümde 8 soru bulunmaktadır. İkinci bölümde sınıfta hangi durumlarda uygun olmayan davranışların yapıldığına ilişkin 15 soru, üçüncü bölümde de sınıfta uygun olmayan davranışlara karşı öğretmenlerin tutumlarının nasıl olduğuna ilişkin 15 soru bulunmaktadır.

Öğrenci anketi de üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencilerin demografik özelliklerine ait sorular yer almaktadır. Bu bölümde 6 soru bulunmaktadır. İkinci bölümde sınıfta hangi durumlarda uygun olmayan davranışların yapıldığına ilişkin 15 soru, üçüncü bölümde de sınıfta uygun olmayan davranışlara karşı öğretmenlerin tutumlarının nasıl olduğuna ilişkin 15 soru bulunmaktadır.

Toplanan veriler istatistik paket programı SPSS 13.0 da istatistik yöntemlerinden frekans, faktör analizi, bağımsız örnek t testi ve tek yönlü anova kullanılarak analiz edilmiştir. Sonuçlar, bulgular bölümünde değerlendirilmiştir.

4. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmada uygulaması, zaman ve maliyet..vb gibi nedenlerden dolayı, evreni temsil edebilecek örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir. Okulların bulunduğu konum ve okuldaki öğrencilerin genel sosyo-ekonomik durumları göz önünde tutularak okullar sınıflandırılmıştır. Buna göre araştırmanın örnekleme İstanbul İline bağlı Küçükçekmece ilçesindeki, Doğa İlköğretim Okulu, 700.Yıl Osmangazi İlköğretim Okulu, Munis Faik Ozansoy İlköğretim Okulu, Dr.Hulusi Behçet İlköğretim Okulu,

¹ Akın,G., “Ortaöğretim Kurumlarında Öğretmenlerin Sınıf Yönetiminde Karşılaştıkları Disiplin Sorunları ve Baş Etme Yolları”, Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2002.

Halkalı Güneş İlköğretim Okulu, Büyük Halkalı İlköğretim Okulu, Yusuf Kardeş İlköğretim Okullarında görev yapan 1486 sınıf öğretmenlerinden, 42.555 4. ve 5. sınıf öğrencilerinden tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilmiştir.

Dağıtılan 270 anketten 248 tanesi geri dönmüş ve geri dönen anketlerden hatalı ve eksik doldurulan 8 tanesi elenerek geri kalan 60 öğretmen ve 180 öğrenci olmak üzere toplam 240 anket üzerinde değerlendirme yapılmıştır.

5. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

İstenmeyen öğrenci davranışları, ilköğretim okullarında büyük bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılan araştırmalarla, istenmeyen öğrenci davranışlarının eğitimin kalitesini düşürdüğü, etkili öğrenme ve öğretme ortamında önemli bir engel oluşturduğu belirlenmiştir. Eğitim sisteminin önemli bir parçası olan öğretmenlerin cinsiyetleri, mesleki deneyimleri, yaşları gibi değişik özellikleri sınıfta farklı disiplin uygulamaları göstermelerine neden olmaktadır. Bu bağlamda, ilköğretim okulları 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin, sınıf yönetiminde karşılaştıkları disiplin sorunlarının nedenlerine ilişkin öğretmenlerin tutumlarının araştırılması bu çalışmanın ana sorunu olacaktır. Bu sorun aşağıdaki alt hipotezler çerçevesinde test edilecektir.

6. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ

1. Sınıfta disiplinsiz davranışların nedenleri ve bu davranışlara karşı öğretmenin gösterdiği tutum, öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermektedir.

2. Sınıfta disiplinsiz davranışların nedenleri ve bu davranışlara karşı öğretmenin gösterdiği tutum, öğretmenlerin yaş değişkenine göre farklılık göstermektedir.

3. Sınıfta disiplinsiz davranışların nedenleri ve bu davranışlara karşı öğretmenin gösterdiği tutum, öğretmenlerin medeni durum değişkenine göre farklılık göstermektedir.

4. Sınıfta disiplinsiz davranışların nedenleri ve bu davranışlara karşı öğretmenin gösterdiği tutum, öğretmenlerin mesleki deneyimi değişkenine göre farklılık göstermektedir.

5. Sınıfta disiplinsiz davranışların nedenleri ve bu davranışlara karşı öğretmenin gösterdiği tutum, öğretmenlerin okutmakta oldukları sınıf değişkenine göre farklılık göstermektedir.

6. Sınıfta disiplinsiz davranışların nedenleri ve bu davranışlara karşı öğretmenin gösterdiği tutum, öğretmenlerin görev yaptığı okulun sosyo-ekonomik durum değişkenine göre farklılık göstermektedir.

7. Öğrencilere göre, sınıfta disiplinsiz davranışların nedenleri ve bu davranışlara karşı öğretmenin gösterdiği tutum, öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermektedir.

8. Öğrencilere göre, sınıfta disiplinsiz davranışların nedenleri ve bu davranışlara karşı öğretmenin gösterdiği tutum, öğrencilerin okumakta oldukları sınıf değişkenine göre farklılık göstermektedir.

9. Öğrencilere göre, sınıfta disiplinsiz davranışların nedenleri ve bu davranışlara karşı öğretmenin gösterdiği tutum, öğrencilerin okumakta oldukları okulun sosyo-ekonomik durum değişkenine göre farklılık göstermektedir.

7. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları disiplin sorunlarının nedenlerini ve öğretmenlerin gösterdikleri tutum ve davranışlarının neler olduğunun belirlenmesi ile ilgili öğretmen ve öğrenci anket çalışması sonuçlarından elde edilen bulgular yer almaktadır. Veriler sonucunda elde edilen bulgular tabloların altında açıklanmıştır. Bu bölüm iki ana başlıktan oluşmaktadır.

1- Öğretmenlere Uygulanan Davranış ve Tutum Ölçekleri İle İlgili Bulgular: Öğretmenlerin cinsiyet değişkenine ilişkin bulgular, öğretmenlerin yaş değişkenine ilişkin bulgular, öğretmenlerin medeni durum değişkenine ilişkin bulgular, öğretmenlerin mesleki deneyim değişkenine ilişkin bulgular, öğretmenlerin görev yaptığı okulun sosyo-ekonomik durum değişkenine ilişkin bulgular, öğretmenlerin okutmakta oldukları sınıf değişkenine ilişkin bulgular.

2- Öğrencilere Uygulanan Davranış ve Tutum Ölçekleri İle İlgili Bulgular: Öğrencilerin cinsiyet değişkenine ilişkin bulgular, öğrencilerin okumakta oldukları sınıf değişkenine ilişkin bulgular, öğrencilerin okumakta oldukları okulun sosyo-ekonomik durum değişkenine ilişkin bulgular.

Anket aracılığıyla toplanan verilerin çözümlenmesine geçmeden önce doldurulan anket formları tek tek incelenmiş, yanlış ve eksik doldurulan anketler değerlendirme dışı bırakılmıştır. Gerektiği biçimde doldurulan anketler ise numaralandırılmış ve bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Toplanan veriler istatistik paket programı SPSS 13.0 da istatistik yöntemlerinden frekans, faktör analizi, bağımsız örnek t testi ve tek yönlü anova kullanılarak analiz edilmiştir.

7.1. Faktör Analizi Sonuçları

7.1.1.Öğretmenlere Uygulanan Davranış ve Tutum Ölçekleri İle İlgili Bulgular

Tablo 1 :Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Kadın	30	50,0
Erkek	30	50,0
Toplam	60	100

Anketimize katılan 60 öğretmenin cinsiyete göre dağılımları; anketimize katılan öğretmenlerin %50,0'si kadın % 50,0'ı erkekten oluşmaktadır.

Tablo 2: Öğretmenlerin Yaş Değişkenine Göre Dağılımı

Yaş	Frekans	Yüzde
20-30	15	25,0
31-40	27	45,0
41-50	12	20,0
51 ve üstü	6	10,0
Toplam	60	100

Yaşa göre dağılımları; anketimize katılan öğretmenlerin %25'i 20-30 yaşları arasında, %45'i 31-40 yaşları arasında, %20'si 41-50 yaşları arasında, %10'u 50 yaş ve üzerindedir.

Tablo 3: Öğretmenlerin Medeni Durum Değişkenine Göre Dağılımı

Medeni Durum	Frekans	Yüzde
Evli	45	75,0
Bekar	15	15,0
Toplam	60	100

Medeni durumlarına göre dağılımı; anketimize katılan öğretmenlerin %75'i evli, %25'i bekadır.

Tablo 4: Öğretmenlerin Mesleki Deneyim Değişkenine Göre Dağılımı

Mesleki Deneyim	Frekans	Yüzde
1-5 yıl	10	16,7
6-10 yıl	29	48,3
11-15 yıl	5	8,3
16 yıl ve üstü	16	26,7
Toplam	60	100,0

Mesleki deneyimlerine göre dağılımları; anketimize katılan öğretmenlerin %16,7'si 1-5 yıl, %48,3'ü 6-10 yıl, %8,3'ü 11-15 yıl, %26,7'si 16 yıl ve deneyime sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 5 :Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okulun Sosyo-Ekonomik Durum Değişkenine Göre Dağılımı

Ekonomik Durum	Frekans	Yüzde
İyi	20	33,3
Orta	20	33,3
Kötü	20	33,3
Toplam	60	100

Ankete katılan öğretmenlerden %33,3'ü iyi, %33,3'ü orta, %33,3'ü alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda görev yapmaktadır.

Tablo 6: Öğretmenlerin Okutmakta Oldukları Sınıf Değişkenine Göre Dağılımı

Okutmakta Olduğunuz Sınıf	Frekans	Yüzde
4.sınıf	30	50,0
5.sınıf	30	50,0
Toplam	60	100,0

Ankete katılan öğretmenlerden %50'si 4.sınıf'ı, %50'si 5. sınıfı okutmaktadır.

Öğretmene Uygulanan Davranış ve Tutum Ölçeklerinin Güvenilirlik Analizleri (Reliability Analysis)

Öncelikle her değişken için güvenilirlik analizi hesaplanmış, yani ankette yer alan soruların birbirleri ile olan tutarlılığını ve kullanılan ölçeğin ilgilenilen sorunu ne derecede yansıttığını bakılmıştır². Bu aşamada her değişkenin, Cronbach α 'sı güvenilirlik sınırı olan .70'in üzerinde çıkmıştır. Böylece anketteki soruların birbirleriyle tutarlı bir şekilde aynı şeyi ölçtüklerinden emin olunmuştur. Tablo 7 anketlerin güvenilirlikleri göstermektedir.

Tablo 7: Faktör Analizi Öncesi İç Güvenilirlik Analizleri

Değişkenler	Cronbach Alfa
Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlar	0,834
Uygun Olmayan Davranışlara Karşı Tutumlar	0,796

² Kayış, A “Güvenilirlik Analizi”, SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri,(Ed.Ş.Kalaycı),Ankara,2006, s.403.

Faktör Analizleri

Faktör analizi, birbiriyle ilişkili p tane değişkeni bir araya getirerek az sayıda ilişkisiz ve kavramsal olarak anlamlı yeni değişkenler (faktörler, boyutlar) bulmayı, keşfetmeyi amaçlayan çok değişkenli bir istatistiktir³. Bu çalışma da faktör analizi asal bileşenler metodu (Principal component method), varimax rotasyonu ile kullanılmıştır. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett Testi (Barlett's test of sphericity) faktör analizinin geçerliliği ile örneklem yeterliliği için dikkate alınmıştır. KMO katsayısı 1'e ne kadar yakın değer alırsa faktör analizinin yapılmasının uygun olduğunu gösterir. Barlett testi değerinin .05'ten küçük olması ise anlamlı bir sonuca; faktör analizinin geçerliliğine işaret etmektedir.

Faktör analizi sonuçlarına göre faktör yükü .50'den küçük olan soru yoktur. Çıkan faktörlerin güvenilirlikleri hesaplandıktan sonra faktör güvenilirliği ($\alpha > .70$) koşulunun çok altında olan ($\alpha < .40$) faktörler araştırmanın hipotezlerini test etmek için kullanılmamıştır.

Hangi Durumlarda Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlar Değişkeni Faktör Analizi

15 sorudan oluşan hangi durumlarda sınıfta uygun olmayan davranışlar ölçeğine asal bileşenler (principal component) analizi, varimax rotasyonu ile uygulanmıştır. Faktör yükleri .40'dan büyük olan soruların listelenmesi istenmiştir. İki faktörlü bir sonuç elde edilmiştir. Elde edilen Rotated Component Matrix incelenmiştir. İfadelerin her birinin faktör yükü .50'den büyüktür. Tablo 8 hangi durumlarda sınıfta uygun olmayan davranışlar yapılr değişkeninin faktör analizi sonuçlarını göstermektedir.

³ Büyüköztürk,, Ş., Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı, Ankara, 2003, s.117.

**Tablo 8: Hangi Durumlarda Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlar Yapılır
Ölçeğin Faktör Analizi Sonuçları**

SINIFTA HANGİ DURUMLARDA UYGUN OLMAYAN DAVRANIŞLAR YAPILIR	Faktör Ağırlığı	Açıklanan Varyans (%)
Ders Etkili İşlenmediğinde		24,025
Ders öğrencinin ilgisini çekmediğinde	0.701	
Öğretmen ders anlatırken araç,gereç,malzeme kullanmadığında	0,663	
Ders anlatırken ses tonunda hiçbir değişiklik olmadığında	0,663	
Sınıfta yeterince etkinlik yapılmadığında	0,648	
Öğrenciye öğretilecek konuya ilişkin bilgilerin nerede kullanılacağı, ne yarar sağlayacağı açıklanmadığı zaman	0,634	
Öğretmen derse zamanında gelmediğinde	0,605	
Öğretmen uzun süre tek düze ders anlattığında	0,568	
Öğretmen sınıf içerisinde hareket etmeyip sabit durduğunda	0,537	
Öğrenciyle Etkili İletişim Kurulmadığında		22,435
Öğrenci öğretmene rahat soru sormadığında	0,722	
Sınıfta öğrencinin derse katılmasına izin verilmediğinde	0,716	
Öğretmen öğrenciye kırıncı söz söylediğinde	0,648	
Öğrenci öğretmeninden çekinmediğinde	0,621	
Öğrenciler ders başında disiplinsiz hareket olmaması için uyarılmadığında	0,612	
Öğretmen sınıftaki öğrencileri yeterince tanımadığında	0,582	
Öğrenci öğretmenini sevmediği zaman	0,538	
Toplam Açıklanan Varyans (%)		46,460
Kaiser-Meyer-Olkin ölçek yeterliliği		0,730
Bartlett Testi	Kİ-kare	331,565
	sd.	105
	p değeri	0.000

Faktör analizi sonucunda iki faktör elde edilmiştir. Bu faktörlerden ilki sekiz ifadeyi kapsayan dersin etkili işlenmemesi, ikincisi yedi ifadeyi içeren öğrenciyle etkili iletişim kurulamaması olarak isimlendirilmiştir.

İlk faktör dersin etkili işlenmemesi alt ölçeği olarak isimlendirilmiştir. Bu boyutun bu şekilde isimlendirilmesinin nedeni, ifadelerin öğretmenin ders anlatım şekliyle ilgili olması ve etkili ders anlatım yöntemlerinin irdeleniyor olmasıdır.

İkinci faktördeki yedi ifade, öğretmenin öğrenciyle etkili iletişim yöntemleri irdeleniyor olduğundan, öğrenciyle etkili iletişim kuramama alt faktörü olarak isimlendirilmiştir.

Hangi durumlarda sınıfta uygun olmayan davranışlar yapılır alt ölçeklerinin güvenilirliği Tablo 9 da gösterilmektedir. Her iki alt ölçeğin güvenilirlikleri 0.70 den büyük olduğu için bu şekliyle analize devam edilmiştir.

Tablo 9: Hangi Durumlarda Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlar Yapılır Alt Ölçeklerinin Güvenilirliği

Davranış Ölçeği Alt Faktörleri	Güvenilirlik
1. Faktör: Dersin Etkili İşlenmemesi	0.789
2. Faktör: Öğrenciyle Etkili İletişim Kuramama	0,781

Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlara Karşı Tutumlar Değişkeni Faktör Analizi

15 sorudan oluşan sınıfta uygun olmayan davranışlara karşı tutumlar ölçeğine asal bileşenler (principal component) analizi, varimax rotasyonu ile uygulanmıştır. Faktör yükleri .40'dan büyük olan soruların listelenmesi istenmiştir. Üç faktörlü bir sonuç elde edilmiştir. Elde edilen Rotated Component Matrix incelenmiştir. İfadelerin her birininin faktör yükü .50'den büyüktür.

Tablo 10 sınıfta uygun olmayan davranışlara karşı tutumlar değişkeninin faktör analizi sonuçlarını göstermektedir.

**Tablo 10: Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlara Karşı Tutumlar Ölçeği
Faktör Analizi Sonuçları**

SINIFTA UYGUN OLAMAYAN DAVRANIŞLARA KARŞI TUTUMLAR	Faktör Ağırlığı	Açıklanan Varyans (%)
Cezalandırma		18,219
Disiplinsiz öğrenciyi disiplin kuruluna rapor ederim	0,771	
Düşük not vermekle korkuturum	0,670	
Öğrenciyle alay ederim	0,628	
Bir öğrenci için tüm sınıfı cezalandırırım	0,583	
Disiplinsiz kişi ya da kişileri sınıf dışına çıkarırım	0,576	
Öğrenciye bağırırım ve azarlarım	0,571	
Öğrenciyi üzecek dilde konuşurum	0,523	
Disiplinsiz öğrenciye yaklaşır ve sesimi yükselterek uyarırım	0,519	
Öğrenciyi cezalandırırım ve sınıfta yapılan etkinliklerin dışında bırakırım	0,506	
Önemsememe		13,944
Sınıfta öğrenci davranışları ile ilgilenmem, derse devam ederim	0,593	
Disiplinsiz öğrencilerin açıklamalarını dinlemem, önemsemem	0,533	
Sınıftan çıkar sakinleşirim	0,517	
İlgilenme (İletişim Kurma)		11,899
Öğrenciye olumsuz davranışlarının nedenini sorarım ve mantıklı açıklamalarda bulunurum	0,619	
Bir süre dersi keser susarım ve davranışlarını düzeltmelerini beklerim	0,604	
Uygun davranışta bulunmayan öğrenci ile dersten sonra özel olarak konuşurum	0,514	
Toplam Açıklanan Varyans (%)		44,062
Kaiser-Meyer-Olkin ölçek yeterliliği		0,696
Bartlett Testi	Kİ-kare	194,887
	sd.	105
	p değeri	0.000

Faktör analizi sonucunda üç faktör çıkmıştır. Bu faktörlerden ilki cezalandırma olarak isimlendirilmiştir ve dokuz ifadeyi kapsamaktadır. İkinci faktör üç ifadeyi içerir ve önemsememe isimlendirilmiştir. Üçüncü faktörde üç ifadeyi içerir ve ilgilenme (iletişim kurma) olarak adlandırılmıştır.

Sınıfta uygun olmayan davranışlara karşı tutumlar alt ölçeklerinin güvenilirliği Tablo 11’de gösterilmektedir. Her üç alt ölçeğin güvenilirlikleri 0.70 den büyük olduğu için bu şekli ile analize devam edilmiştir.

Tablo 11 : Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlara Karşı Tutumlar Alt Ölçeklerinin Güvenilirliği

Tutum Ölçeği Alt Faktörleri	Güvenilirlik
1. Faktör: Cezalandırma	0,730
2. Faktör: Önemsememe	0,720
3. Faktör: ilgilenme (iletişim kurma)	0,707

Hangi Durumlarda Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlar Yapılır ve Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlara Karşı Tutumlar Alt Değişkenlerinin Bağımsız İki Örnek T Testi Sonuçları

Bu test iki bağımsız örneklem ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını sınamak amacıyla kullanılır. Bağımsız iki örnek t-testinin en önemli varsayımlarından biri varyansların homojen olmasıdır. SPSS paket programında bu varsayım Levene’s testi ile gerçekleştirilir. Bu test F istatistiğini ve p-değerini temel alır. Eğer sig.(anlamlılık) 0.05’ten az ise ($p < 0.05$) Levene’s testi iki anakütle arasındaki varyansın eşit olmadığını işaret eder. Eğer $p > 0.05$ ise anakütlenin eşit varyanslara sahip olduğunu varsayabilir⁴.

Araştırmada hangi durumlarda sınıfta uygun olmayan davranışlar yapılır ölçeğinin “dersin etkili işlenmemesi, öğrenciyle etkili iletişim kurmama”; sınıfta uygun olmayan davranışlara karşı tutumlar ölçeğinin “cezalandırma, önemsememe, ilgilenme (iletişim kurma)” boyutlarıyla açılacak cinsiyete, sınıfa, öğretmen ve öğrenciye göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Levene’s testi sonuçları incelendiğinde her bir değişken için ana kütlelerin eşit varyanslara sahip olduğu gözlenmiştir.

⁴ Bayram,N. ,Sosyal Bilimlerde Spss İle Veri Analizi,Bursa , 2004,,s.83.

Hangi Durumlarda Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlar Yapılır Alt Değişkenlerinin Cinsiyetle Bağımsız İki Örnek T-Testi Sonuçları

Tablo 12: Dersin Etkili İşlenmemesi ve Cinsiyet Değişkeni T-testi Sonucu

Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t değeri	p değeri
Kadın	30	3,53	0,607	58	1,257	0,303
Erkek	30	3,31	0,698			

Ho: Öğretmen dersi etkili işlemediğinde sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Öğretmen dersi etkili işlemediğinde sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir.

p değeri 0.05 ten büyük olduğu için (0,303 > 0.05) Ho kabul. Öğretmen dersi etkili işlemediğinde sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Dersin etkili işlenmemesi sonucunda sınıfta istenmeyen davranışlar oluşur. Ders öğrencinin ilgisini çekmediğinde, öğretmen uzun süre tek düze ders anlattığında, öğretmen derse zamanında gelmediğinde sınıfta yeterince etkinlik yapılmadığında, öğretmen ders anlatırken yeterince araç-gereç kullanmadığında sınıfta istenmeyen davranışların olduğu sonucunu kadın öğretmen ve erkek öğretmenler desteklemiştir.

Tablo 13:Öğrenciyle Etkili İletişim Kurmama ve Cinsiyet Değişkeni T-testi Sonucu

Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t değeri	p değeri
Kadın	30	3,02	0,56	58	0,550	0,876
Erkek	30	3,10	0,58			

Ho: Öğretmen öğrenciyle etkili iletişim kurmadığında sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H₁: Öğretmen öğrenciyle etkili iletişim kurmadığında sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir.

p değeri 0.05 ten büyük olduğu için (0,876 > 0.05) Ho kabul. Öğretmen öğrenciyle etkili iletişim kurmadığında sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Öğrenci ile etkili iletişim kurulmaması sonucunda sınıfta istenmeyen davranışlar oluşur. Öğretmen öğrenciyi kırıcı söz ettiğinde, Öğrenci öğretmenine rahat soru sormadığında, ders başında öğrenci disiplinsiz hareket olmaması için uyarılmadığında, öğrencinin derse katılmasına izin verilmediğinde öğrenci öğretmenini sevmediğinde gibi nedenler sonucu sınıfta istenmeyen davranışların olabildiği sonucunu kadın ve erkek öğretmenler benzer oranlarda belirtmişlerdir.

Sonuç olarak öğretmen dersi etkili işlemediğinde ve öğrenciyle etkili iletişim kurmadığında sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Tertemiz⁵ de, sorun olan davranışların en önemli nedeninin öğretmenin planlama ve uygulamalarla ilgili yetersiz hazırlığı olduğunu belirtmiştir. Örneğin; ders değişikliği, derse zamanında başlamama, öğrencilere farklı davranma, öğretim materyallerini zamanında hazırlamama, dersini erken bitirme gibi durumları, disiplin sorunlarının kaynakları olabileceğini ifade etmiştir.

⁵ Tertemiz,a.g.k.,s.48.

Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlara Karşı Tutumlar Alt Değişkenlerinin Cinsiyetle Bağımsız İki Örnek T-Testi Sonuçları

Tablo 14:Cezalandırma ve Cinsiyet Değişkeni T-testi Sonucu

Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t değeri	p değeri
Kadın	30	1,87	0,47	58	0,369	0,100
Erkek	30	1,83	0,38			

Ho: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi cezalandırır diyenler cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi cezalandırır diyenler cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir.

p değeri 0.05 ten büyük olduğu için (0,100 > 0.05) Ho kabul. Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi cezalandırır diyenler cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Sınıfta uygun olmayan davranışlara karşı öğretmen öğrenciyi bağırır ve azarlar, öğrenciyi üzecek dilde konuşur disiplinsiz öğrenciyi yaklaşıp sesini yükseltir ve uyarır gibi ifadeleri kapsayan cezalandırma tutumunu kadın ve erkek öğretmenler benzer oranlarda desteklemişlerdir.

Tablo 15:Önemsememe ve Cinsiyet Değişkeni T-testi Sonucu

Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t değeri	p değeri
Kadın	30	1,90	0,57	58	1,213	0,702
Erkek	30	1,70	0,69			

Ho: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen önemsemeyenler cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen önemsemeyenler cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir.

p değeri 0.05 ten büyük olduğu için ($0,702 > 0.05$) Ho kabul. Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen önemsemeyenler cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Kadın ve erkek öğretmenler, sınıfta uygun olmayan davranışlar karşısında disiplinsiz öğrencilerin açıklamalarını dinlemem, sınıfta öğrenci davranışlarıyla ilgilenmem derse devam ederim, sınıftan çıkar sakinleşirim, ifadelerini içeren önemsememe tutumuna benzer oranlarda katılmışlardır.

Tablo 16:İlgilenme (iletişim kurma) ve Cinsiyet Değişkeni T-testi Sonucu

Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t değeri	p değeri
Kadın	30	3,91	0,63	58	0,010	0,750
Erkek	30	3,91	0,66			

Ho: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyle ilgilenir diyenler cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen ilgilenir diyenler cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir.

p değeri 0.05 ten büyük olduğu için (0,750 > 0.05) Ho kabul. Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyle ilgilenir diyenler cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Kadın ve erkek öğretmenler, öğretmenin, uygun davranışta bulunmayan öğrenci ile dersten sonra özel olarak konuştuğu, öğrenciye olumsuz davranışının nedenini sorup mantıklı açıklamalarda bulunduğu, bir süre dersi kesip sustuğu ve davranışlarını düzeltmesini beklediği ifadelerini içeren ilgilenme(iletişim kurma) davranışında bulunduğunu benzer oranlarda ifade etmişlerdir.

Bu durumda öğretmen öğrencinin sınıfta uygun olmayan davranışı karşısında cezalandırma, önemsememe, ilgilenme (iletişim kurma) davranışında bulunur ifadelerini içeren tutumları gösterir diyenler cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Öztürk ve İra'⁶ da, öğretmenin öncelikli olarak öğrenci ile göz kontağı kurma, fiziksel yakınlık, görmezlikten gelme, sessiz kalma, önemsememe gibi sözel olmayan önlemler alması, gerekiyorsa soru sorma, uyarma, kuralları hatırlatma, sınıf dışında görüşme, okul yönetimi ve rehber öğretmenle işbirliğine gitme, ceza verme gibi sözel olan önlemlere başvurması gerektiğini belirtmişlerdir.

⁶ Öztürk ve İra,a.g.k.,s.194

Hangi Durumlarda Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlar Yapılır Alt Değişkenlerinin Medeni Durum ile Bağımsız İki Örnek T-Testi Sonuçları

Tablo 17:Dersin Etkili İşlenmemesi ve Medeni Durum Değişkeni T-testi Sonucu

Medeni Durum	N	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t değeri	p değeri
Evli	45	3,38	0,68	58	0,776	0,441
Bekar	15	3,53	0,61			

Ho: Öğretmen dersi etkili işlemediğinde sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler medeni duruma göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Öğretmen dersi etkili işlemediğinde sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler medeni duruma göre anlamlı farklılık göstermektedir.

p değeri 0.05 ten büyük olduğu için ($0,441 > 0.05$) Ho kabul. Öğretmen dersi etkili işlemediğinde sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler medeni duruma göre farklılık göstermemektedir.

Evli ve bekar öğretmenler, öğretmenin uzun süre tek düze ders anlatması, derse zamanında gelmemesi, ders anlatırken araç-gereç malzeme kullanmaması, sınıfta yeterince etkinlik yapılmaması sonucunda sınıfta istenmeyen davranışların görülebildiğini benzer oranlarda belirtmişlerdir. Bekar öğretmenler evli öğretmenlere göre bu görüşe biraz daha fazla katılmışlardır.

**Tablo 18:Öğrenciyle Etkili İletişim Kurmama ve Medeni Durum Değişkeni T-
testi Sonucu**

Medeni Durum	N	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t değeri	p değeri
Evli	45	3,01	0,59	58	1,111	0,271
Bekar	15	3,20	0,47			

Ho: Öğretmen öğrenciyle etkili iletişim kurmadığında sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler medeni duruma göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Öğretmen öğrenciyle etkili iletişim kurmadığında sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler medeni duruma göre anlamlı farklılık göstermektedir.

p değeri 0.05 ten büyük olduğu için (0,271 > 0.05) Ho kabul. Öğretmen öğrenciyle etkili iletişim kurmadığında sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler medeni duruma göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Evli ve bekar öğretmenler, öğrencinin öğretmene rahat soru sormaması, ders başında öğrencinin uyarılmaması, öğrencilerin yeterince tanınmaması gibi durumlarda sınıfta disiplinsiz davranışların olabileceği ifadesine benzer oranlarda katılmışlardır. Bekar öğretmenler bu görüşe biraz daha fazla katılmışlardır.

Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlara Karşı Tutumlar Alt Değişkenlerinin Medeni Durum Bağımsız İki Örnek T-Testi Sonuçları

Tablo 19:Cezalandırma ve Medeni Durum Değişkeni T-testi Sonucu

Medeni Durum	N	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t değeri	p değeri
Evli	45	1,81	0,42	58	1,520	0,134
Bekar	15	2,00	0,41			

Ho: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi cezalandırır diyenler medeni duruma göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi cezalandırır diyenler medeni duruma göre anlamlı farklılık göstermektedir.

p değeri 0.05 ten büyük olduğu için (0,134 > 0.05) Ho kabul. Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi cezalandırır diyenler medeni duruma göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Bulgulara göre bekar öğretmenlerin de, evli öğretmenlerin de, öğrenciyi üzecek dilde konuşma, öğrenciyi bağırma, disiplinsiz öğrenciyi ses yükselterek uyarma gibi ifadeleri içeren cezalandırmayı tercih ettikleri görülmektedir. Bekar öğretmenler bu görüşe biraz daha fazla katılmışlardır.

Akın⁷ yaptığı araştırmada da, bekar öğretmenlerin evli öğretmenlere göre daha fazla öğrenciyi üzecek dilde eleştiride buldukları sonucuna ulaşmıştır.

⁷ Akın,a.g.k.,s.111.

Tablo 20:Önemsememe ve Medeni Durum Değişkeni T-testi Sonucu

Medeni Durum	N	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t değeri	p değeri
Evli	45	1,74	0,69	58	1,245	0,218
Bekar	15	1,97	0,44			

Ho: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen önemsemez diyenler medeni duruma göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen önemsemez diyenler medeni duruma göre anlamlı farklılık göstermektedir.

p değeri 0.05 ten büyük olduğu için (0,218>0.05) Ho kabul. Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen önemsemez diyenler medeni duruma göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Bulgulara göre evli ve bekar öğretmenler, disiplinsiz öğrencinin açıklamalarını önemsemem, öğrenci davranışları ile ilgilenmem derse devam ederim ifadelerine benzer oranlarda katılmışlardır. Bekar öğretmenler bu görüşe biraz daha fazla katılmışlardır.

Tablo 21:İlgilenme (iletişim kurma) ve Medeni Durum Değişkeni T-testi Sonucu

Medeni Durum	N	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t değeri	p değeri
Evli	45	3,97	0,62	58	1,242	0,219
Bekar	15	3,73	0,70			

Ho: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyle ilgilenir diyenler medeni duruma göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen ilgilenir diyenler medeni duruma anlamlı farklılık göstermektedir.

p değeri 0.05 ten büyük olduğu için (0,219>0.05) Ho kabul. Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen ilgilenir diyenler medeni duruma göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Evli ve bekar öğretmenler disiplinsiz öğrenci ile dersten sonra özel olarak konuştuklarını, olumsuz davranışının nedenini sorduklarını ve mantıklı açıklamalarda bulduklarını, dersi bir süre kesip susmalarını beklediklerini benzer oranlarda ifade etmişlerdir. Evli öğretmenler bu görüşe biraz daha fazla katılmışlardır.

Hangi Durumlarda Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlar Yapılır Alt Değişkenlerinin Öğretmenlerin Okutmakta Oldukları Sınıf ile Bağımsız İki Örnek T-Testi Sonuçları

Tablo 22:Dersin Etkili İşlenmemesi ve Sınıf Değişkeni T-testi Sonucu

Sınıf	N	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t değeri	p değeri
4.sınıf	30	3,42	0,66	58	0,073	0,942
5.sınıf	30	3,41	0,66			

Ho: Öğretmen dersi etkili işlemediğinde sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler sınıfa göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Öğretmen dersi etkili işlemediğinde sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler sınıfa göre anlamlı farklılık göstermektedir.

p değeri 0.05 ten büyük olduğu için (0,942 > 0.05) Ho kabul. Öğretmen dersi etkili işlemediğinde sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler sınıfa göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Bulgulara göre 4. ve 5. sınıf öğretmenleri arasında farklılık olmaksızın, öğretmenin sınıfta sabit durması, öğrenciye öğretilecek konunun ne işe yarayacağı açıklanmaması, sınıfta yeterince etkinlik yapılmaması, monoton ders anlatılması gibi durumlar, sınıfta istenmeyen davranışların nedeni olarak görülmektedir.

Kızlıer⁸'e göre de, iyi bir ders ortamı hazırlamak için, öğrencinin, neyi, neden öğrendiğini; bunun ne zaman, nasıl kullanılacağını bilmesi ve aynı zamanda yeri geldiğinde eğlenmesi gerekir.

⁸ Kızlıer – Kızlıer,a.g.m.,s.28.

Tablo 23:Öğrenciyle Etkili İletişim Kurmama ve Sınıf Değişkeni T-testi Sonucu

Sınıf	N	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t değeri	p değeri
4.sınıf	30	3,05	0,58	58	0,161	0,872
5.sınıf	30	3,07	0,56			

Ho: Öğretmen öğrenciyle etkili iletişim kurmadığında sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler sınıfa göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Öğretmen öğrenciyle etkili iletişim kurmadığında sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler sınıfa göre anlamlı farklılık göstermektedir.

p değeri 0.05 ten büyük olduğu için (0,872 > 0.05) Ho kabul. Öğretmen öğrenciyle etkili iletişim kurmadığında sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler sınıfa göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

4. ve 5. sınıf öğretmenleri, öğretmenin öğrenciyi yeterince tanımaması, öğrenciyi kırıncı söz söylenmesi, öğrenci ile olumlu iletişim kurulamaması gibi durumlarda disiplinsiz davranışların görülebileceğini benzer oranlarda ifade etmişlerdir.

Sonuç olarak 4.ve 5. sınıf öğretmenleri ders etkili işlenmediğinde ve öğrenci ile etkili iletişim kurulmadığında sınıfta uygun olmayan davranışlarla karşılaşabileceği görüşüne katılmışlardır.

Başaran'ın⁹ da söylediği gibi, birçok disiplin olayı öğrenciye öğretilmek istenen öğrenim görevlerinin öğrencinin, gelişim düzeyinin çok üstünde ya da çok altında olması; ilgisini çekecek kadar ilginç olmaması; güdülenmesini sağlayacak kadar gereksinimlerini doyuramaması ile ortaya çıkmaktadır.

⁹ Başaran,a.g.k.,s.251.

**Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlara Karşı Tutumlar Alt Değişkenlerinin
Öğretmenlerin Okutmakta Oldukları Sınıfa Göre Bağımsız İki Örnek T-Testi
Sonuçları**

Tablo 24:Cezalandırma ve Sınıf Değişkeni T-testi Sonucu

Sınıf	N	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t değeri	p değeri
4.Sınıf	30	1,79	0,45	58	1,187	0,240
5.Sınıf	30	1,92	0,40			

Ho: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi cezalandırır diyenler sınıfa göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi cezalandırır diyenler sınıfa göre anlamlı farklılık göstermektedir.

p değeri 0.05 ten büyük olduğu için ($0,240 > 0.05$) Ho kabul. Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi cezalandırır diyenler sınıfa göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

4. ve 5. sınıf öğretmenleri, disiplinsiz davranış karşısında, ses yükselterek uyarma, öğrenciyi üzecek dilde konuşma, düşük not vermekle korkutma gibi ifadeleri içeren cezalandırma uygulandığını benzer oranlarda belirtmişlerdir.5.sınıf öğretmenleri bu görüşe biraz daha fazla katılmışlardır.

Tablo 25:Önemsememe ve Sınıf Değişkeni T-testi Sonucu

Sınıf	N	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t değeri	p değeri
4.Sınıf	30	1,77	0,61	58	0,266	0,791
5.sınıf	30	1,82	0,67			

Ho: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen önemsemeyenler sınıfa göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen önemsemeyenler sınıfa göre anlamlı farklılık göstermektedir.

p değeri 0.05 ten büyük olduğu için ($0,791 > 0.05$) Ho kabul. Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen önemsemeyenler sınıfa göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

4. ve 5. sınıf öğretmenleri arasında farklılık olmaksızın, öğretmenlerin disiplinsiz öğrencinin davranışlarını dinlemem, dersi bir süre keser susmalarını beklerim, ifadelerini içeren önemsememe davranışında bulduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 26:İlgilenme (iletişim kurma) ve Sınıf Değişkeni T-testi Sonucu

Sınıf	N	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t değeri	p değeri
4.Sınıf	30	3,86	0,72	58	0,532	0,597
5.Sınıf	30	3,96	0,56			

Ho: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyle ilgilenir diyenler sınıfa göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen ilgilenir diyenler sınıfa göre anlamlı farklılık göstermektedir.

p değeri 0.05 ten büyük olduğu için (0,597 > 0.05) Ho kabul. Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyle ilgilenir diyenler sınıfa göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

4. ve 5.sınıf öğretmenleri disiplinsiz davranış karşısında dersten sonra özel olarak konuşurum, olumsuz davranışın nedenini sorar açıklamalarda bulunurum, iletişim kurma yoluna giderim görüşüne benzer oranlarda katılmışlardır

Sonuç olarak öğretmenler sınıf ayrımı olmaksızın, disiplinsiz davranış karşısında öğretmen cezalandırma, önemsememe ve ilgilenme(iletişim kurma) davranışında bulunur ifadesine katılmışlardır.

Türnüklü ve Yıldız'ın¹⁰ yaptığı araştırmada öğretmenlerin en sık karşılaştıkları öğrenci istenmeyen davranışlarına en çok; göz kontağı kurmaya çalışırım, öğrenciyle yaptığı davranış hakkında konuşurum, sınıfımızın kurallarını hatırlatırım, öğrenciye adıyla seslenirim, öğrenciyi derse teşvik etmeye çalışırım, gibi stratejilerle başa çıkmaya çalıştıkları ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin sınıflarında en seyrek karşılaştıkları, buna karşın en rahatsız oldukları öğrenci istenmeyen öğrenci istenmeyen davranışlarıyla başa çıkmak için öğrencilerle konuşma, kuralları hatırlatma gibi olumlu yaklaşımların yanı sıra yerini değiştirme, azarlama, öğrenciyi sevdiği şeylerden alıkoyma gibi stratejileri de kullandıkları saptanmıştır.

¹⁰ Türnüklü – Yıldız,a.g.m.,s.35.

Hangi Durumlarda Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlar Yapılır ile Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlara Karşı Tutumlar Alt Değişkenlerinin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Tek yönlü varyans analizi, bağımsız üç veya daha fazla örneklem ortalaması arasındaki farkın sıfırdan anlamlı bir şekilde farklı olup olmadığını test etmek üzere uygulanır. Tek yönlü varyans analizinin en önemli varsayımı varyansların homojen olduğudur. Bu SPSS te Levene's testi ile gerçekleştirilir¹¹.

Araştırmada hangi durumlarda sınıfta uygun olmayan davranışlar yapılır ölçeğinin “dersin etkili işlenmemesi, öğrenciyle etkili iletişim kurmama”; sınıfta uygun olmayan davranışlara karşı tutumlar ölçeğinin “cezalandırma, önemsememe, ilgilenme (iletişim kurma)” boyutlarıyla açıklayan öğretmenlerin yaş ve okulların sosyo-ekonomik durumuna göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Levene's testi sonuçları incelendiğinde anakütlenin eşit varyanslara sahip olduğu gözlenmiştir.

¹¹ Bayram,a.g.k.,s.99.

Hangi Durumlarda Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlar Yapılır Alt Değişkenlerinin Öğretmenlerin Görev Yaptığı Okulun Genel Sosyo-Ekonomik Durumu Değişkeniyle Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Tablo 27: Dersin Etkili İşlenmemesi ve Okulun Sosyo-Ekonomik Durumu Varyans Analizi Sonucu

	SED	N	Ortalama	F değeri	p değeri
Dersin Etkili İşlenmemesi ve Okulun Sosyo-Ekonomik Durumu	Üst	20	3,42	0,100	0,905
	Orta	20	3,36		
	Alt	20	3,46		

Ho: Öğretmen dersi etkili işlemediğinde sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler okulun sosyo-ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Öğretmen dersi etkili işlemediğinde sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler okulun sosyo-ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Tablo 27 de görüldüğü gibi p değeri 0.05 ten büyük olduğu için ($0,905 > 0.05$) Ho kabul. Öğretmen dersi etkili işlemediğinde sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler okulun sosyo-ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Bulgulara göre, alt, orta ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda görev yapan öğretmenler, öğretmen dersi etkili işlemediğinde sınıfta istenmeyen davranışların olduğunu belirtmişlerdir.

**Tablo 28:Öğrenciyle Etkili İletişim Kuramama ve Okulun Sosyo-
Ekonomik Durumu Varyans Analizi Sonucu**

	SED	N	Ortalama	F değeri	p değeri
İletişim Kuramama ve Okulun Sosyo- Ekonomik Durumu	Üst	20	3,16	1,141	0,327
	Orta	20	2,90		
	Alt	20	3,10		

Ho: Öğretmen öğrenciyle etkili iletişim kuramadığında sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler okulun sosyo-ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Öğretmen öğrenciyle etkili iletişim kuramadığında sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler okulun sosyo- ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Tablo 28 de görüldüğü gibi p değeri 0.05 ten büyük olduğu için ($0,327 > 0.05$) Ho kabul. Öğretmen öğrenciyle etkili iletişim kuramadığında sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler okulun sosyo- ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Alt, orta ve üst seviyedeki sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda görev yapan öğretmenlere göre, öğrenciyle etkili iletişimin kurulamaması sınıfta istenmeyen davranışların olmasının nedenleri arasında görülmektedir.

**Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlara Karşı Tutumlar Alt Değişkenlerinin
Öğretmenlerin Görev Yaptığı Okulun Genel Sosyo-Ekonomik Durumu
Değişkeniyle Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları**

**Tablo 29: Cezalandırma ve Okulun Sosyo-Ekonomik Durumu Varyans Analizi
Sonucu**

	SED	N	Ortalama	F değeri	p değeri
Cezalandırma ve Okulun Sosyo- Ekonomik Durumu	Üst	20	1,83	0,081	0,922
	Orta	20	1,88		
	Alt	20	1,84		

Ho: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi cezalandırır diyenler okulun sosyo- ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H₁: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi cezalandırır diyenler okulun sosyo- ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Tablo 29 da görüldüğü gibi p değeri 0.05 ten büyük olduğu için (0,922 > 0.05) Ho kabul. Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi cezalandırır diyenler okulun sosyo- ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Alt orta ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda görev yapan öğretmenler, sınıfta uygun olmayan davranışlar karşısında öğrenciyi bağırır ve azarlar, öğrenciyi üzecek dilde konuşur, bir öğrenci için tüm sınıfı cezalandırır, disiplinsiz öğrenciyi yaklaşıp sesini yükseltir ve uyarır gibi ifadeleri kapsayan cezalandırma tutumunu gösterdiklerini benzer oranlarda desteklemişlerdir.

Tablo 30: Önemsememe ve Okulun Sosyo-Ekonomik Durumu Varyans Analizi Sonucu

	SED	N	Ortalama	F değeri	p değeri
Önemsememe ve Okulun Sosyo-Ekonomik Durumu	Üst	20	1,88	0,330	0,720
	Orta	20	1,80		
	Alt	20	1,71		

Ho: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi önemsemeyenlerin okulun sosyo-ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi önemsemeyenlerin okulun sosyo-ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Tablo 30 da görüldüğü gibi p değeri 0.05 ten büyük olduğu için ($0,720 > 0,05$) Ho kabul. Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi önemsemeyenlerin okulun sosyo-ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Araştırmaya katılan alt-orta ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki görev yapan öğretmenler, uygun olmayan davranışlar karşısında, öğrencinin açıklamalarını dinlememe, davranışlarıyla ilgilenmeme gibi ifadeleri kapsayan önemsememe davranışında bulduklarını benzer oranlarda desteklemişlerdir.

Tablo 31:İlgilenme (İletişim Kurma) ve Okulun Sosyo-Ekonomik Durumu Varyans Analizi Sonucu

	SED	N	Ortalama	F değeri	p değeri
İlgilenme ve Okulun Sosyo-Ekonomik Durumu	İyi	20	3,86	0,399	0,673
	Orta	20	4,01		
	Kötü	20	3,85		

Ho: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyle ilgilenir diyenler okulun sosyo-ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyle ilgilenir diyenler okulun sosyo-ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Tablo 31 de görüldüğü gibi p değeri 0.05 ten büyük olduğu için ($0,673 > 0.05$) Ho kabul. Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyle ilgilenir diyenler okulun sosyo- ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Araştırmaya katılan alt, orta ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullardaki öğretmenlere göre, uygun olmayan davranışlar karşısında öğretmen, öğrenci ile dersten sonra konuşma, olumsuz davranışının nedenini sorma ve açıklamalarda bulunma gibi tutumlarda bulunmaktadır.

Hangi Durumlarda Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlar Yapılır Alt Değişkenlerinin Yaş Değişkeniyle Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Tablo 32: Dersin Etkili İşlenmemesi ve Yaş Varyans Analizi Sonucu

	Yaş	N	Ortalama	F değeri	p değeri
Dersin Etkili İşlenmemesi ve Yaş	20-30	15	3,54	0,471	0,704
	31-40	27	3,37		
	41-50	12	3,49		
	51 - yaş üstü	6	3,21		

Ho: Öğretmen dersi etkili işlemediğinde sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler yaşa göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Öğretmen dersi etkili işlemediğinde sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler yaşa göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Tablo 32 de görüldüğü gibi p değeri 0.05 ten büyük olduğu için ($0,704 > 0.05$) Ho kabul. Öğretmen dersi etkili işlemediğinde sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler yaşa göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Yaş ayrımı olmaksızın ankete katılan öğretmenler, dersin etkili işlenmemesi sonucunda sınıfta disiplinsiz davranışların olduğu görüşüne katılmışlardır. 20-30 yaş aralığındaki öğretmenler bu görüşe biraz daha fazla katılmışlardır.

Tablo 33:Öğrenciyle Etkili İletişim Kuramama ve Yaş Varyans Analizi Sonucu

	Yaş	N	Ortalama	F değeri	p değeri
Etkili İletişim Kuramama ve Yaş	20-30	15	3,11	0,544	0,654
	31-40	27	3,04		
	41-50	12	3,15		
	51 - yaş üstü	6	2,81		

Ho: Öğretmen öğrenciyle etkili iletişim kurmadığında sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler yaşa göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Öğretmen öğrenciyle etkili iletişim kurmadığında sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler yaşa göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Tablo 33 de görüldüğü gibi p değeri 0.05 ten büyük olduğu için (0,654> 0.05) Ho kabul. Öğretmen öğrenciyle etkili iletişim kurmadığında sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler yaşa göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Bulgulara göre yaş ayrımı olmaksızın öğretmenler tarafından, öğretmenin öğrenci ile yeterli iletişim kuramaması, disiplinsiz davranışların bir nedeni olarak görülmektedir.

**Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlara Karşı Tutumlar Alt Değişkenlerinin
Yaş Değişkeniyle Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları**

Tablo 34: Cezalandırma ve Yaş Varyans Analizi Sonucu

	Yaş	N	Ortalama	F değeri	p değeri
Cezalandırma ve Yaş	20-30	15	2,02	2,691	0,055
	31-40	27	1,91		
	41-50	12	1,67		
	51 - yaş üstü	6	1,59		

Ho: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi cezalandırır diyenler yaşa göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H₁: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi cezalandırır diyenler yaşa göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Tablo 34 de görüldüğü gibi p değeri 0.05 ten büyük olduğu için (0,055>0.05) Ho kabul. Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi cezalandırır diyenler yaşa göre anlamlı farklılık göstermemektedir

Öğretmenlerin sınıfta uygun olmayan davranışlar karşısında öğrenciyi bağırırım ve azarlarım, öğrenciyi üzecek dilde konuşurum, disiplinsiz öğrenciyi disiplin kuruluna rapor ederim, düşük not vermekle korkuturum ifadelerini kapsayan cezalandırma tutumunu gösterdikleri görüşüne 20-30 yaş arasındaki öğretmenler biraz daha fazla katılmışlardır.

Tablo 35:Önemsememe ve Yaş Varyans Analizi Sonucu

	Yaş	N	Ortalama	F değeri	p değeri
Önemsememe ve Yaş	20-30	15	1,78	2,613	0,060
	31-40	27	1,81		
	41-50	12	2,08		
	51 - yaş üstü	6	1,22		

Ho: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi önemsemez diyenler yaşa göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Hı: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi önemsemez diyenler yaşa göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Tablo 35 de görüldüğü gibi p değeri 0.05 ten büyük olduğu için ($0,060 > 0,05$) Ho kabul. Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi önemsemez diyenler yaşa göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Öğretmenlerin sınıfta uygun olmayan davranışlar karşısında, disiplinsiz öğrencinin açıklamalarını dinlemem, öğrenci davranışları ile ilgilenmem ve derse devam ederim, sınıftan çıkar sakınleşirim ifadelerini kapsayan önemsememe tutumunu gösterdikleri görüşüne 41-50 yaş arasındaki öğretmenler biraz daha fazla katılmışlardır.

Tablo 36:İlgilenme (İletişim Kurma) ve Yaş Varyans Analizi Sonucu

	Yaş	N	Ortalama	F değeri	p değeri
İlgilenme (iletişim kurma) ve Yaş	20-30	15	3,73	1,095	0,359
	31-40	27	3,95		
	41-50	12	3,86		
	51 - yaş üstü	6	4,27		

Ho: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyle ilgilenir diyenler yaşa göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyle ilgilenir diyenler yaşa göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Tablo 36 da görüldüğü gibi p değeri 0.05 ten büyük olduğu için ($0,359 > 0.05$) Ho kabul. Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyle ilgilenir diyenler yaşa göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Öğretmenlerin sınıfta uygun olmayan davranışlar karşısında, uygun davranışta bulunmayan öğrenci ile dersten sonra özel olarak konuşurum, öğrenciye olumsuz davranışının nedenini sorarım ve açıklamalarda bulunurum bir süre dersi keser susarım ve davranışlarını düzeltmelerini beklerim ifadelerini kapsayan ilgilenme(iletişim kurma) tutumunu gösterdikleri görüşüne, 51 yaş üstündekiler biraz daha fazla katılmışlardır.

Hangi Durumlarda Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlar Yapılır Alt Değişkenlerinin Mesleki Deneyim Değişkeniyle Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Tablo 37: Dersin Etkili İşlenmemesi ve Mesleki Deneyim Varyans Analizi Sonucu

	Mesleki Deneyim	N	Ortalama	F değeri	p değeri
Dersin Etkili İşlenmemesi ve Mesleki Deneyim	1-5 yıl	10	3,43	0,632	0,597
	6-10 yıl	29	3,36		
	11-15 yıl	5	3,80		
	16 yıl ve üstü	16	3,39		

Ho: Öğretmen dersi etkili işlemediğinde sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler mesleki deneyime göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Öğretmen dersi etkili işlemediğinde sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler mesleki deneyime göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Tablo 37 de görüldüğü gibi p değeri 0.05 ten büyük olduğu için ($0,597 > 0.05$) Ho kabul. Öğretmen dersi etkili işlemediğinde sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler mesleki deneyime göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Bulgulara göre 11-15 yıllık mesleki deneyimi olan öğretmenler, sınıfta yeterince etkinlik olmamasının, dersin öğrencinin dikkatini çekmemesinin, öğretmenin derse zamanında gelmemesinin, monoton ders anlatılmasının, disiplinsiz davranışlara yol açabileceği görüşüne diğer öğretmenlere göre biraz daha fazla katılmışlardır.

Akın'ın¹² yapmış olduğu araştırmada da diğer öğretmenlere göre, 11-15 yıl arası mesleki deneyime sahip öğretmenler tarafından, öğretilecek konuya ilişkin bilgilerin nerede kullanılacağı açıklanmaması, dersin planlı, programlı işlenmemesi, ders anlatılırken araç-gereç kullanılmaması, yeterince etkinlik yapılmaması, sınıfta disiplinsiz davranışların nedeni olarak görülmüştür.

¹² Akın,a.g.m.,s.128.

Tablo 38:Öğrenciyle Etkili İletişim Kuramama ve Mesleki Deneyim Varyans Analizi Sonucu

	Mesleki Deneyim	N	Ortalama	F değeri	p değeri
Etkili İletişim Kuramama ve Mesleki Deneyim	1-5 yıl	10	3,01	0,690	0,562
	6-10 yıl	29	3,05		
	11-15 yıl	5	3,40		
	16 yıl ve üstü	16	2,99		

Ho: Öğretmen öğrenciyle etkili iletişim kuramadığında sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler mesleki deneyime göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Öğretmen öğrenciyle etkili iletişim kuramadığında sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler mesleki deneyime göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Tablo 38 de görüldüğü gibi p değeri 0.05 ten büyük olduğu için ($0,562 > 0.05$) Ho kabul. Öğretmen öğrenciyle etkili iletişim kuramadığında sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler mesleki deneyime göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Araştırma sonucuna göre, öğrenci öğretmeninden çekinmediği zaman, öğretmenine rahat soru sormadığında, ders başında disiplinsiz hareket olmaması için uyarılmadığında, öğrenci yeterince tanınmadığında sınıfın düzeni bozulur görüşüne mesleki deneyim ayrımı olmaksızın benzer oranlarda katılmışlardır. Diğer öğretmenlere göre 11-15 yıl mesleki deneyime sahip öğretmenler öğrenciyle etkili iletişim kurulamaması sonucunda disiplinsiz davranışlar olur ifadesine biraz daha fazla katılmışlardır.

Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlara Karşı Tutumlar Alt Değişkenlerinin Mesleki Deneyim Değişkeniyle Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Tablo 39:Cezalandırma ve Mesleki Deneyim Varyans Analizi Sonucu

	Mesleki Deneyim	N	Ortalama	F değeri	P değeri
Cezalandırma ve Mesleki Deneyim	1-5 yıl	10	2,08	2,915	0,042
	6-10 yıl	29	1,89		
	11-15 yıl	5	1,96		
	16 yıl ve üstü	16	1,62		

Ho: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi cezalandırır diyenler mesleki deneyime göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi cezalandırır diyenler mesleki deneyime göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Tablo 39 da görüldüğü gibi p değeri 0.05 ten küçük olduğu için ($0,042 < 0,05$) Ho red H1 kabul. Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi cezalandırır diyenler mesleki deneyim göre anlamlı farklılık göstermektedir. Yapılan Sheffe Testi ile farklılığın 16 yıl ve üstünde deneyime sahip öğretmenlerle 1-5 yıl deneyime sahip öğretmenler arasında olduğu görülmüştür.

Bulgulara göre 1-5 yıllık mesleki deneyime sahip öğretmenler diğer öğretmenlere göre, disiplinsiz davranışlar karşısında, öğrenciyi bağırıp azarlarım, öğrenciyi üzecek dilde konuşurum, disiplin kuruluna rapor ederim, düşük not vermekle korkuturum, ifadelerini içeren cezalandırma tutumuna daha fazla katılmışlardır.

Çetin'in¹³ yapmış olduğu araştırmada da mesleki deneyimi fazla olan öğretmenler , mesleki deneyimi az olan öğretmenlere göre daha ılımlı ve şiddet içermeyen disiplin teknikleri kullanmaktadırlar.Ayrıca, Aydın 'ın¹⁴ araştırma sonucuna göre öğretmenin göreve yeni başlaması, tecrübe eksikliği disiplin sağlamada güçlük çeken öğretmenlerin özellikleri arasındadır. Bu nedenle mesleki deneyimi az olan öğretmenlerin daha fazla cezalandırma tutumunda buldukları düşünülebilir.

¹³Çetin,a.g.k.,s.94.

¹⁴ Aydın,B., İlköğretim Okullarında Sınıf Disiplininin Sağlanması, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Bolu, 2001,s.149.

Tablo 40: Önemsememe ve Mesleki Deneyim Varyans Analizi Sonucu

	Mesleki Deneyim	N	Ortalama	F değeri	P değeri
Önemsememe ve Mesleki Deneyim	1-5 yıl	10	1,83	0,632	0,598
	6-10 yıl	29	1,78		
	11-15 yıl	5	1,46		
	16 yıl ve üstü	16	1,91		

Ho: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi önemsemeyenler mesleki deneyime göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi önemsemeyenler mesleki deneyime göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Tablo 40 da görüldüğü gibi p değeri 0.05 ten büyük olduğu için ($0,598 > 0.05$) Ho kabul. Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi önemsemeyenler mesleki deneyime göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Araştırma sonucuna göre mesleki deneyim ayrımı olmaksızın öğretmenler disiplinsiz öğrencilerin açıklamalarını dinlemem, öğrenci davranışı ile ilgilenmem, derse devam ederim ifadelerine benzer oranlarda katılmışlardır.

Tablo 41:İlgilenme (İletişim Kurma) ve Mesleki Deneyim Varyans Analizi Sonucu

	Mesleki Deneyim	N	Ortalama	F değeri	P değeri
İlgilenme (iletişim kurma) ve Mesleki Deneyim	1-5 yıl	10	3,93	0,825	0,486
	6-10 yıl	29	3,86		
	11-15 yıl	5	3,60		
	16 yıl ve üstü	16	4,08		

Ho: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyle ilgilenir diyenler mesleki deneyime göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyle ilgilenir diyenler mesleki deneyime göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Tablo 41 de görüldüğü gibi p değeri 0.05 ten büyük olduğu için ($0,486 > 0.05$) Ho kabul. Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyle ilgilenir diyenler mesleki deneyime göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Bulgulara göre, uygun davranışı olmayan öğrenci ile dersten sonra özel olarak konuşurum, olumsuz davranışının nedenini sorar açıklamalarda bulunurum, bir süre dersi keser davranışlarını düzeltmelerini beklerim ifadelerini içeren iletişim kurma tutumuna mesleki deneyim ayrımı olmaksızın tüm öğretmenler katılmışlar, 16 yıl ve üstü mesleki deneyime sahip öğretmenler bu ifadeye biraz daha fazla katılmışlardır.

7.1.2. Öğrencilere Uygulanan Davranış ve Tutum Ölçekleri İle İlgili Bulgular

Araştırma kapsamında öğrencilere 188 anket adet anket uygulanmıştır. Ancak 8 tanesi çok eksik olduğu için değerlendirmeye alınmamış, 180 anket üzerinden değerlendirme yapılmıştır.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Bu kısımda öğrencilerin demografik bilgilerine ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 42: Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımları

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Kız	90	50
Erkek	90	50
Toplam	180	100

Ankete katılan 180 öğrencinin cinsiyete göre dağılımları; anketimize katılan öğrencilerin %50'si kadın % 50'si erkektir.

Tablo 43: Öğrencilerin Yaş Değişkenine Göre Dağılımı

Yaş	Frekans	Yüzde
10	90	50
11	90	50
Toplam	180	100

Yaşa göre dağılımları; ankete katılan öğrencilerin %50'si 10 yaşında, %50'si 11 yaşındadır.

Tablo 44: Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulun Sosyo-Ekonomik Durumu Değişkenine Göre Dağılımı

Sosyo-Ekonomik Durum	Frekans	Yüzde
İyi	60	33,3
Orta	60	33,3
Kötü	60	33,3
Toplam	180	100

Öğrencilerin okudukları okulun sosyo-ekonomik durumuna göre dağılımları; Öğrencilerin %33,3'ü üst, %33,3'ü orta, %33,3'ü alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda öğrenim görmektedir.

Tablo 45: Öğrencilerin Okumakta Oldukları Sınıf Değişkenine Göre Dağılımı

Okumakta Olduğunuz Sınıf	Frekans	Yüzde
4.sınıf	90	50
5.sınıf	90	50
Toplam	180	100

Ankete katılan öğrencilerin %50'si 4.sınıf'ta, %50'si 5. sınıfta okumaktadır.

Tablo 46: Öğrencilerin Disiplin Cezası Alma Değişkenine Göre Dağılımı

Disiplin Cezası Aldınız mı?	Frekans	Yüzde
Evet	0	0
Hayır	180	100
Toplam	180	100

Ankete katılan öğrencilerin %100'ü disiplin cezası almamıştır.

Öğrenciye Uygulanan Davranış ve Tutum Ölçeklerinin Güvenilirlik Analizleri

Tablo 47: Faktör Analizi Öncesi İç Güvenilirlik Analizleri

Değişkenler	Cronbach Alfa
Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlar	0,887
Uygun Olmayan Davranışlara Karşı Tutumlar	0,785

Tablo 48: Hangi Durumlarda Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlar Yapılır Ölçeğinin Faktör Analizi Sonuçları

SINIFTA HANGİ DURUMLARDA UYGUN OLMAYAN DAVRANIŞLAR YAPILIR	Faktör Ağırlığı	Açıklanan Varyans (%)
Ders Etkili İşlenmediğinde		36,842
Öğretmen ders anlatırken araç,gereç,malzeme kullanmadığında	0,857	
Öğretmen sınıf içerisinde hareket etmeyip sabit durduğunda	0,831	
Öğretilecek konuya ilişkin bilgilerin nerede kullanılacağı, ne yarar sağlayacağı açıklanmadığı zaman	0,782	
Ders ilgimi çekmediğinde	0,779	
Sınıfta yeterince etkinlik yapılmadığında	0,729	
Ders anlatırken ses tonunda hiçbir değişiklik olmadığında	0,672	
Öğretmen uzun süre tek düze ders anlattığında	0,654	
Öğretmen derse zamanında gelmediğinde	0,609	
Öğrenciyle Etkili İletişim Kurulmadığında		15,826
Öğretmen kırıcı söz söylediğinde	0,820	
Sınıfta derse katılmama izin verilmediğinde	0,690	
Öğretmeni sevmediğim zaman	0,658	
Öğretmen sınıftaki öğrencileri yeterince tanımadığında	0,643	
Öğretmenimden çekinmediğinde	0,621	
Ders başında öğretmen disiplinsiz hareket olmaması için uyarmadığında	0,598	
Öğretmene rahat soru sormadığımda	0,505	
Toplam Açıklanan Varyans (%)		52,668
Kaiser-Meyer-Olkin ölçek yeterliliği		0,789
Bartlett Testi	Kİ-kare	1496,131
	sd.	105
	p değeri	0.000

Faktör analizi sonucunda iki faktör elde edilmiştir. Bu faktörlerden ilki sekiz ifadeyi kapsayan dersin etkili işlenmemesi, ikincisi yedi ifadeyi içeren öğrenciyle etkili iletişim kurulamaması olarak isimlendirilmiştir.

İlk faktör dersin etkili işlenmemesi alt ölçeği olarak isimlendirilmiştir. Bu boyutun bu şekilde isimlendirilmesinin nedeni; öğretmenin ders anlatım şekliyle ilgili olması ve etkili ders anlatım yöntemlerinin irdeleniyor olmasıdır.

İkinci faktördeki yedi ifadede de öğretmenin öğrenciyle etkili iletişim yöntemleri irdeleniyor olduğundan, öğrenciyle etkili iletişim kuramama alt faktörü olarak isimlendirilmiştir.

Hangi durumlarda sınıfta uygun olmayan davranışlar yapılır alt ölçeklerinin güvenilirliği Tablo 49 da gösterilmektedir. Her iki alt ölçeğin güvenilirlikleri 0.70 den büyük olduğu için bu şekliyle analize devam edilmiştir.

Tablo 49: Hangi Durumlarda Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlar Yapılır Alt Ölçeklerinin Güvenilirliği

Davranış Ölçeği Alt Faktörleri	Güvenilirlik
1. Faktör: Dersin Etkili İşlenmemesi	0.868
2. Faktör: Öğrenciyle Etkili İletişim Kuramama	0,765

Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlara Karşı Tutumlar Değişkeni Faktör Analizi

15 sorudan oluşan sınıfta uygun olmayan davranışlara karşı tutumlar ölçeğine asal bileşenler (principal component) analizi, varimax rotasyonu ile uygulanmıştır. Faktör yükleri .40'dan büyük olan soruların listelenmesi istenmiştir. Üç faktörlü bir sonuç elde edilmiştir. Elde edilen Rotated Component Matrix incelenmiştir. İfadelerin her birininin faktör yükü .50'den büyüktür. Tablo 50 sınıfta uygun olmayan davranışlara karşı tutumlar değişkenininin faktör analizi sonuçlarını göstermektedir.

**Tablo 50: Sınıfta Uygun Olamayan Davranışlara Karşı Tutumlar Ölçeği
Faktör Analizi Sonuçları**

SINIFTA UYGUN OLAMAYAN DAVRANIŞLARA KARŞI TUTUMLAR	Faktör Ağırlığı	Açıklanan Varyans (%)
Cezalandırma		18,719
Öğrenciyle alay eder.	0,710	
Öğrenciye bağırır ve azarlar	0,669	
Disiplinsiz öğrenciye yaklaşır ve sesini yükselterek uyarır	0,654	
Düşük not vermekle korkutur	0,597	
Bir öğrenci için tüm sınıfı cezalandırır	0,574	
Disiplinsiz öğrenciyi disiplin kuruluna rapor eder	0,574	
Öğrenciyi üzecek dilde konuşur	0,568	
Öğrenciyi cezalandırır ve sınıfta yapılan etkinliklerin dışında bırakır	0,514	
Disiplinsiz kişi ya da kişileri sınıf dışına çıkarır	0,501	
İlgilenme (İletişim Kurma)		30,341
Öğrenciye olumsuz davranışlarının nedenini sorar ve mantıklı açıklamalarda bulunur	0,624	
Uygun davranışta bulunmayan öğrenci ile dersten sonra özel olarak konuşur	0,548	
Bir süre dersi keser susar ve davranışların düzelmesini bekler	0,518	
Önemsememe		41,241
Sınıftan çıkar sakinleşir	0,742	
Sınıfta öğrenci davranışları ile ilgilenmez, derse devam eder	0,684	
Disiplinsiz öğrencilerin açıklamalarını dinlemez, önemsemez	0,595	
Toplam Açıklanan Varyans (%)		44,062
Kaiser-Meyer-Olkin ölçek yeterliliği		0,667
Bartlett Testi	Kİ-kare	454,453
	sd.	105
	p değeri	0.000

Faktör analizi sonucunda üç faktör çıkmıştır. Bu faktörlerden ilki cezalandırma olarak isimlendirilmiştir ve dokuz ifadeyi kapsamaktadır. İkinci faktör üç ifadeyi içerir ve önemsememe olarak isimlendirilmiştir. Üçüncü faktörde üç ifadeyi içerir ve ilgilenme (iletişim kurma) olarak adlandırılmıştır.

Sınıfta uygun olmayan davranışlara karşı tutumlar alt ölçeklerinin güvenilirliği Tablo 51’de gösterilmektedir. Her üç alt ölçeğin güvenilirlikleri 0.70 den büyük olduğu için bu şekli ile analize devam edilmiştir.

Tablo 51:Sınıfta Uygun Olamayan Davranışlara Karşı Tutumlar Alt Ölçeklerinin Güvenilirliği

Tutum Ölçeği Alt Faktörleri	Güvenilirlik
1. Faktör: Cezalandırma	0,725
2. Faktör: ilgilenme (iletişim kurma)	0,704
3. Faktör: Önemsemem	0,701

Hangi Durumlarda Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlar Yapılır Alt Değişkenlerinin Cinsiyetle Bağımsız İki Örnek T-Testi Sonuçları

Tablo 52: Dersin Etkili İşlenmemesi ve Cinsiyet Değişkeni T-testi Sonucu

Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t değeri	p değeri
Kız	90	1,13	0,322	178	1,847	0,066
Erkek	90	1,26	0,505			

Ho: Öğretmen dersi etkili işlemediğinde sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H₁: Öğretmen dersi etkili işlemediğinde sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir.

p değeri 0.05 ten büyük olduğu için (0,066 > 0.05) Ho kabul. Öğretmen dersi etkili işlemediğinde sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Bulgulara göre kız ve erkek öğrenciler, dersin ilgi çekici olmaması, monoton ders anlatılması, öğretmenin zamanında derse gelmemesi gibi durumlar disiplinsiz davranışlara neden olur ifadesine benzer oranlarda katılmışlardır.

Tablo 53: Öğrenciyle Etkili İletişim Kurmama ve Cinsiyet Değişkeni T-testi Sonucu

Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t değeri	p değeri
Kız	90	1,16	0,33	178	0,768	0,444
Erkek	90	1,20	0,36			

Ho: Öğretmen öğrenciyle etkili iletişim kurmadığında sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Öğretmen öğrenciyle etkili iletişim kurmadığında sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir.

p değeri 0.05 ten büyük olduğu için ($0,444 > 0.05$) Ho kabul. Öğretmen öğrenciyle etkili iletişim kurmadığında sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Araştırmaya katılan kız ve erkek öğrenciler, öğrenci öğretmeninden çekinmediği zaman, ders başında disiplinsiz hareket olmaması için uyarılmadığı zaman, öğrenci yeterince tanınmadığı zaman sınıfın düzeninin bozulabileceğini benzer oranlarda ifade etmişlerdir.

Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlara Karşı Tutumlar Alt Değişkenlerinin Cinsiyetle Bağımsız İki Örnek T-Testi Sonuçları

Tablo 54: Cezalandırma ve Cinsiyet Değişkeni T-testi Sonucu

Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t değeri	p değeri
Kız	90	1,50	0,43	178	2,162	0,032
Erkek	90	1,86	0,69			

Ho: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi cezalandırır diyenler cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H₁: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi cezalandırır diyenler cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir.

p değeri 0.05 ten küçük olduğu için (0,032 < 0.05) Ho red H₁ kabul. Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi cezalandırır diyenler cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Araştırma sonucuna göre erkek öğrenciler kız öğrencilere göre, öğretmen disiplinsiz öğrenciyi bağırıp azarlar, öğrenciyi üzecek dilde konuşur, düşük not vermekle korkutur gibi ifadeleri içeren cezalandırma tutumunda bulunur görüşüne daha fazla katılmışlardır.

Özdem'in¹⁵ yaptığı araştırmada öğretmenler, erkek öğrencilerin çoğunlukta olduğu sınıflarda disiplin problemlerinin daha fazla görüldüğünü belirtmişlerdir. Buna göre erkek öğrencilerin sınıfta istenmeyen davranışlara daha çok yöneldiği sonucuna ulaşılmıştır.

¹⁵ Özdem,a.g.k.,s.96.

Tablo 55: İlgilenme (İletişim Kurma) ve Cinsiyet Değişkeni T-testi Sonucu

Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t değeri	p değeri
Kız	90	3,02	0,89	178	0,028	0,978
Erkek	90	3,02	0,90			

Ho: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyle ilgilenir diyenler cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen ilgilenir diyenler cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir.

p değeri 0.05 ten büyük olduğu için (0,978 > 0.05) Ho kabul. Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyle ilgilenir diyenler cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Kız ve erkek öğrenciler, öğretmen disiplinsiz davranış karşısında öğrencinin olumsuz davranışı karşısında nedenini sorar ve açıklamalarda bulunur, bir süre dersi keser ve susar davranışların düzelmesini bekler, dersten sonra öğrenci ile özel olarak konuşur ifadelerini içeren iletişim kurma tutumuna benzer oranlarda katılmışlardır.

Tablo 56:Önemsememe ve Cinsiyet Değişkeni T-testi Sonucu

Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t değeri	p değeri
Kız	90	1,31	0,49	178	1,499	0,136
Erkek	90	1,43	0,50			

Ho: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen önemsemez diyenler cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen önemsemez diyenler cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir.

p değeri 0.05 ten büyük olduğu için ($0,136 > 0,05$) Ho kabul. Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen önemsemez diyenler cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Bulgulara göre, disiplinsiz davranış karşısında öğretmen öğrencinin davranışını önemsemez, öğrenci davranışı ile ilgilenmez derse devam eder ifadesine kız ve erkek öğrenciler benzer oranlarda katılmışlardır.

Hangi Durumlarda Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlar Yapılır Alt Değişkenlerinin Sınıf ile Bağımsız İki Örnek T-Testi Sonuçları

Tablo 57:Dersin Etkili İşlenmemesi ve Sınıf Değişkeni T-testi Sonucu

Sınıf	N	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t değeri	p değeri
4.sınıf	90	1,16	0,33	178	0,873	0,384
5.sınıf	90	1,23	0,51			

Ho: Öğretmen dersi etkili işlemediğinde sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler sınıfa göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Öğretmen dersi etkili işlemediğinde sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler sınıfa göre anlamlı farklılık göstermektedir.

p değeri 0.05 ten büyük olduğu için ($0,384 > 0.05$) Ho kabul. Öğretmen dersi etkili işlemediğinde sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler sınıfa göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Bulgulara göre 4.ve 5.sınıf öğrencileri, dersin etkili işlenmemesini sınıf düzeninin bozulmasının nedenleri arasında görmektedir.

Tablo 58: Öğrenciyle Etkili İletişim Kurmama ve Sınıf Değişkeni T-testi Sonucu

Sınıf	N	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t değeri	p değeri
4.sınıf	90	1,17	0,31	178	0,645	0,520
5.sınıf	90	1,20	0,38			

Ho: Öğretmen öğrenciyle etkili iletişim kurmadığında sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler sınıfa göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Öğretmen öğrenciyle etkili iletişim kurmadığında sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler sınıfa göre anlamlı farklılık göstermektedir.

p değeri 0.05 ten büyük olduğu için ($0,520 > 0.05$) Ho kabul. Öğretmen öğrenciyle etkili iletişim kurmadığında sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler sınıfa göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Öğrencinin derse katılmasına izin verilmediğinde, öğrenci öğretmeninden çekinmediği zaman, öğrenciler ders başında uyarılmadığında, öğrenci öğretmenini sevmediğinde ifadelerini içeren öğrenci ile etkili iletişim kurulmadığında disiplinsiz davranışlar olur ifadesine sınıf ayrımı olmaksızın, öğrenciler benzer oranlarda katılmışlardır.

**Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlara Karşı Tutumlar Alt Değişkenlerinin
Sınıfa Göre Bağımsız İki Örnek T-Testi Sonuçları**

Tablo 59:Cezalandırma ve Sınıf Değişkeni T-testi Sonucu

Sınıf	N	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t değeri	p değeri
4.Sınıf	90	1,56	0,51	17	0,371	0,711
5.Sınıf	90	1,59	0,43			

Ho: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi cezalandırır diyenler sınıfa göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi cezalandırır diyenler sınıfa göre anlamlı farklılık göstermektedir.

p değeri 0.05 ten büyük olduğu için ($0,711 > 0.05$) Ho kabul. Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi cezalandırır diyenler sınıfa göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Öğrenciler, disiplinsiz davranış karşısında öğretmen öğrenciyi bağırıp azarlar, öğrenciyi üzecek dilde konuşur, tüm sınıfı cezalandırır ifadelerini kapsayan cezalandırma tutumunda bulunur ifadesine sınıf ayrımı olmaksızın katılmışlardır.

Tablo 60: İlgilenme (iletişim kurma) ve Sınıf Değişkeni T-testi Sonucu

Sınıf	N	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t değeri	p değeri
4.Sınıf	90	2,83	0,90	178	2,869	0,005
5.Sınıf	90	3,21	0,85			

Ho: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyle ilgilenir diyenler sınıfa göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H₁: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyle ilgilenir diyenler sınıfa göre anlamlı farklılık göstermektedir.

p değeri 0.05 ten küçük olduğu için (0,005<0.05) Ho red H₁ kabul. Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyle ilgilenir diyenler sınıfa göre anlamlı farklılık göstermektedir.

5. sınıf öğrencileri 4. sınıf öğrencilerine göre, öğretmenin disiplinsiz davranış karşısında öğrenci ile dersten sonra özel olarak konuşma, olumsuz davranışın nedenini sorma ve açıklamalarda bulunma ifadelerine daha fazla katıldıkları belirlenmiştir.

Aydın'ın¹⁶ belirttiği gibi öğrencinin 5. sınıf düzeyinde yavaş yavaş soyut düşünce bağlamında düşünce geçişleri olabilmektedir. Ayrıca 5. sınıf öğrencisinin ergenliğe adım atması sebebiyle öğretmenin ilgilenme(iletişim kurma) tutumu, öğrenci tarafından daha fazla önem kazanmaya başladığı ve bu konuda öğretmenlerin daha hassas oldukları düşünülebilir.

Öztürk'ün¹⁷ yaptığı araştırmada da, öğretmenlerin, istenmeyen davranışlarla baş etmede daha çok , davranışın olumsuz etkilerini sınıfta açıklama, öğrencinin dikkat çekmeye çalıştığını düşünerek daha yakın davranma, öğrenciyle birebir görüşme yapma, sözlü uyarılarda bulunma, ailesiyle bağlantı kurma gibi tutum ve davranışları tercih ettikleri görülmüştür.

¹⁶ Aydın, B., “İlköğretim Çocuğunun Gelişim Özellikleri”...,s.15.

¹⁷ Öztürk, N., Sınıf Öğretmenlerinin...,s.1.

Tablo 61:Önemsememe ve Sınıf Değişkeni T-testi Sonucu

Sınıf	N	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t değeri	p değeri
4.Sınıf	90	1,39	0,45	178	0,298	0,766
5.sınıf	90	1,36	0,54			

Ho: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen önemsemeyenler sınıfa göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen önemsemeyenler sınıfa göre anlamlı farklılık göstermektedir.

p değeri 0.05 ten büyük olduğu için ($0,766 > 0.05$) Ho kabul. Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen önemsemeyenler sınıfa göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Bulgulara göre sınıf ayrımı olmaksızın öğrenciler disiplinsiz davranış karşısında öğretmen öğrencinin davranışı ile ilgilenmez derse devam eder, öğrencilerin açıklamalarını dinlemez ifadelerini içeren önemsememe davranışında bulunur ifadesine benzer oranlarda katılmışlardır.

Hangi Durumlarda Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlar Yapılır Alt Değişkenlerinin Okulun Genel Sosyo-Ekonomik Durumu Değişkeniyle Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Tablo 62 :Dersin Etkili İşlenmemesi ve Okulun Sosyo-Ekonomik Durumu Varyans Analizi Sonucu

	SED	N	Ortalama	F değeri	p değeri
Dersin Etkili İşlenmemesi ve Okulun Sosyo-Ekonomik Durumu	Üst	60	1,15	0,959	0,385
	Orta	60	1,17		
	Alt	60	1,25		

Ho: Öğretmen dersi etkili işlemediğinde sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler okulun sosyo-ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Öğretmen dersi etkili işlemediğinde sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler okulun sosyo- ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Tablo 62 de görüldüğü gibi p değeri 0.05 ten büyük olduğu için ($0,385 > 0.05$) Ho kabul. Öğretmen dersi etkili işlemediğinde sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler okulun sosyo- ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Bulgulara göre, alt, orta ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda okuyan öğrenciler, öğretmen dersi etkili işlemediğinde sınıfta istenmeyen davranışların olduğu görüşüne benzer oranlarda katılmışlardır.

Tablo 63: Öğrenciyle Etkili İletişim Kuramama ve Okulun Sosyo-Ekonomik Durumu Varyans Analizi Sonucu

	SED	N	Ortalama	F değeri	p değeri
İletişim Kuramama ve Okulun Sosyo-Ekonomik Durumu	Üst	60	1,12	1,583	0,208
	Orta	60	1,18		
	Alt	60	1,23		

Ho: Öğretmen öğrenciyle etkili iletişim kurmadığında sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler okulun sosyo-ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Öğretmen öğrenciyle etkili iletişim kurmadığında sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler okulun sosyo-ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Tablo 63 de görüldüğü gibi p değeri 0.05 ten büyük olduğu için ($0,208 > 0.05$) Ho kabul. Öğretmen öğrenciyle etkili iletişim kurmadığında sınıfta uygun olmayan davranışlar olur diyenler okulun sosyo-ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Araştırma sonucuna göre okulun sosyo-ekonomik düzeyinde farklılık olmaksızın öğrenciler, öğrenci öğretmenine rahat soru sormadığında, ders başında disiplinsiz hareket olmaması için uyarılmadığında, yeterince tanınmadığında disiplinsiz davranışlar olur ifadelerine benzer oranlarda katılmışlardır.

**Sınıfta Uygun Olmayan Davranışlara Karşı Tutumlar Alt Değişkenlerinin
Okulun Genel Sosyo-Ekonomik Durumu Değişkeniyle Tek Yönlü Varyans
Analizi Sonuçları**

**Tablo 64:Cezalandırma ve Okulun Sosyo- Ekonomik Durumu Varyans Analizi
Sonucu**

	SED	N	Ortalama	F değeri	p değeri
Cezalandırma ve Okulun Sosyo- Ekonomik Durumu	Üst	60	1,59	1,129	0,326
	Orta	60	1,51		
	Alt	60	1,64		

Ho: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi cezalandırır diyenler okulun sosyo-ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Hı: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi cezalandırır diyenler okulun sosyo-ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Tablo 64 de görüldüğü gibi p değeri 0.05 ten büyük olduğu için ($0,326 > 0.05$) Ho kabul. Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi cezalandırır diyenler okulun sosyo-ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Alt,orta ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki öğrenim gören öğrenciler öğretmenin, sınıfta disiplinsiz davranışlar karşısında öğrenciyi bağırır ve azarlar, öğrenciyi üzecek dilde konuşur, bir öğrenci için tüm sınıfı cezalandırır gibi ifadeleri kapsayan cezalandırma tutumunu gösterir ifadesine benzer oranlarda katılmışlardır. Bu ifadeye sosyo-ekonomik düzeyi alt okullarda okuyan öğrenciler biraz daha fazla katılmışlardır

Türnüklü, Zoraloğlu ve Gemici'nin¹⁸ yaptığı araştırmada sosyo ekonomik düzeyi düşük olan okullarda istenmeyen davranışlar daha fazla görülmektedir. Bu davranışlar daha çok fiziksel şiddet, kesici alet taşıma, çeteleşme şeklinde olabilmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin daha çok cezalandırma gibi olumsuz tutumlarda buldukları söylenebilir.

¹⁸ Türnüklü.-Zoraloğlu, -Gemici,a.g.m.,s.425.

Tablo 65:İlgilenme (İletişim Kurma) ve Okulun Sosyo-Ekonomik Durumu Varyans Analizi Sonucu

	SED	N	Ortalama	F değeri	p değeri
İlgilenme ve Okulun Sosyo-Ekonomik Durumu	Üst	60	2,96	1,370	0,257
	Orta	60	3,17		
	Alt	60	2,92		

Ho: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyle ilgilenir diyenler okulun sosyo-ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyle ilgilenir diyenler okulun sosyo-ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Tablo 65 de görüldüğü gibi p değeri 0.05 ten büyük olduğu için ($0,257 > 0.05$) Ho kabul. Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyle ilgilenir diyenler okulun sosyo-ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Araştırmaya katılan alt,orta ve üst sosyo-ekonomik düzeyde öğrenim gören öğrenciler, disiplinsiz davranışlar karşısında öğretmen, öğrenciyle dersten sonra özel olarak konuşma, olumsuz davranışının nedenini sorma ve açıklamalarda bulunma gibi tutumlarda bulunur görüşüne benzer oranlarda katılmışlardır.

Tablo 66: Önemsememe ve Okulun Sosyo-Ekonomik Durumu Varyans Analizi Sonucu

	SED	N	Ortalama	F değeri	p değeri
Önemsememe ve Okulun Sosyo-Ekonomik Durumu	Üst	60	1,28	1,925	0,149
	Orta	60	1,37		
	Alt	60	1,46		

Ho: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi önemsemeyenler okulun sosyo-ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H1: Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi önemsemeyenler okulun sosyo-ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Tablo 66 da görüldüğü gibi p değeri 0.05 ten büyük olduğu için ($0,149 > 0.05$) Ho kabul. Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi önemsemeyenler okulun sosyo-ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Bulgulara göre, alt, orta ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda öğrenim gören öğrenciler öğretmenin disiplinsiz davranış karşısında öğrencilerin açıklamalarını dinlememe, davranışlarıyla ilgilenmeme gibi ifadeleri kapsayan önemsememe davranışında bulunduğunu benzer oranlarda desteklemişlerdir. Bu ifadeye alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda öğrenim gören öğrenciler biraz daha fazla katılmışlardır.

7.2. Frekans Analizi Sonuçları

Frekans dağılımı, bir ya da daha çok değişkene ait değerlerin ya da puanların dağılımına ait özelliklerinin betimlemek amacıyla verileri sayı ve yüzde olarak verir¹⁹.

7.2.1. Öğretmen Disiplin ve Tutum Ölçeği Frekans Dağılımları

Tablo 67:“Ders öğrencinin ilgisini çekmediği zaman uygun olmayan davranışlar yapılır” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Ders öğrencinin ilgisini çekmediği zaman uygun olmayan davranışlar yapılır.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	6	10,0
Nadiren	7	11,7
Bazen	15	25,0
Çoğunlukla	25	41,7
Her zaman	7	11,7
Toplam	60	100

Öğretmenler çoğunlukla (41.7), dersin öğrencinin ilgisini çekmemesini, sınıfta uygun olmayan davranışların nedenleri arasında görmektedir.

¹⁹ Bayram,a.g.k., s.21

Tablo 68:“Öğrenci öğretmenini sevmediği zaman sınıfta disiplin sorunları yaşanır” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğrenci öğretmenini sevmediği zaman sınıfta disiplin sorunları yaşanır.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	5	8,3
Nadiren	12	20
Bazen	17	28,3
Çoğunlukla	21	35,0
Her zaman	5	8,3
Toplam	60	100

“Öğrenci öğretmenini sevmediği zaman sınıfta disiplin sorunları yaşanır” ifadesine ankete katılan 60 öğretmenden %35’i çoğunlukla, %28.3’ü bazen yanıtını vermişlerdir. Öğretmenler, öğrencinin öğretmeni sevmemesini, disiplin sorunlarının nedenleri arasında olabildiği görüşüne katılmışlardır.

Tablo 69:“Sınıfta yeterince etkinlik yapılmadığında sınıfta disiplin sorunları yaşanır” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Sınıfta yeterince etkinlik yapılmadığında sınıfta disiplin sorunları yaşanır		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	4	6,7
Nadiren	7	11,7
Bazen	17	28,3
Çoğunlukla	25	41,7
Her zaman	7	11,7
Toplam	60	100

Ankete katılan 60 öğretmenden “sınıfta yeterince etkinlik yapılmadığında sınıfta disiplin sorunları yaşanır” ifadesine %41.7’si çoğunlukla katıldığını ,%6.7’si hiçbir zaman katılmadığını belirtmişlerdir. Öğretmenlere göre çoğunlukla, sınıfta yeterince etkinlik yapılmaması disiplin sorunlarının nedenleri arasındadır.

Tablo 70:“Öğretmen uzun süre tek düze ders anlattığında uygun olmayan davranışlar yapılır” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğretmen uzun süre tek düze ders anlattığında uygun olmayan davranışlar yapılır		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	2	3,3
Nadiren	5	8,3
Bazen	13	21,7
Çoğunlukla	28	46,7
Her zaman	12	20
Toplam	60	100

“Öğretmen uzun süre tek düze ders anlattığında uygun olmayan davranışlar yapılır” ifadesine, ankete katılan 60 öğretmenden %46.7’si çoğunlukla, %20’si her zaman yanıtını vermişlerdir. Öğretmenler, dersin tek düze anlatılmasının sınıfta disiplinsiz davranışların oluşmasında çok etkili olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 71:“Öğrenciler ders başında disiplinsiz hareket olmaması için uyarılmadığında disiplin sorunları yaşanır” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğrenciler ders başında disiplinsiz hareket olmaması için uyarılmadığında disiplin sorunları yaşanır		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	3	5
Nadiren	17	28,3
Bazen	25	41,7
Çoğunlukla	11	18,3
Her zaman	4	6,7
Toplam	60	100

Ankete katılan 60 öğretmenden “Öğrenciler ders başında disiplinsiz hareket olmaması için uyarılmadığında disiplin sorunları yaşanır” ifadesine %41.7’si bazen , %28.3’ü nadiren katıldıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler, öğrencinin ders başında uyarılmamasının, disiplinsiz davranışların nedeni olarak çok önemli olmadığını ifade etmişlerdir.

Tablo 72:“Öğrenci öğretmeninden çekinmediğinde disiplin sorunları yaşanır” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğrenci öğretmeninden çekinmediğinde disiplin sorunları yaşanır.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	4	6,7
Nadiren	13	21,7
Bazen	24	40
Çoğunlukla	12	20
Her zaman	7	1,7
Toplam	60	100

“Öğrenci öğretmeninden çekinmediğinde disiplin sorunları yaşanır”ifadesine 60 öğretmenden %40.0’ı bazen , %6.7’si hiçbir zaman yanıtını vermişlerdir. Öğrencinin öğretmeninden çekinmemesini öğretmenler, disiplin sorunlarının nedeni olarak çok önemli bulmamışlardır.

Tablo 73:“Öğrenciye öğretilecek konuya ilişkin bilgilerin nerede kullanılacağı, ne yarar sağlayacağı açıklanmadığı zaman disiplin sorunları yaşanır” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğrenciye öğretilecek konuya ilişkin bilgilerin nerede kullanılacağı, ne yarar sağlayacağı açıklanmadığı zaman disiplin sorunları yaşanır.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	4	6,7
Nadiren	14	23,3
Bazen	21	35
Çoğunlukla	16	26,7
Her zaman	5	8,3
Toplam	60	100

Ankete katılan 60 öğretmenden “öğrenciye öğretilecek konuya ilişkin bilgilerin nerede kullanılacağı, ne yarar sağlayacağı açıklanmadığı zaman disiplin sorunları yaşanır” ifadesine %35.0’ı bazen %26.7’si çoğunlukla katıldıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlere göre, öğrenciye öğretilecek konuya ilişkin bilgilerin nerede kullanılacağı gibi açıklamaların yapılmaması, disiplin sorunlarının nedenleri arasında çok önemli bir yer tutmamaktadır.

Tablo 74:“Ders anlatırken ses tonunda hiçbir değişiklik olmadığında, monoton anlatıldığında uygun olmayan davranışlar yapılır” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Ders anlatırken ses tonunda hiçbir değişiklik olmadığında, monoton anlatıldığında uygun olmayan davranışlar yapılır		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	1	1,7
Nadiren	8	13,3
Bazen	13	21,7
Çoğunlukla	30	50
Her zaman	8	13,3
Toplam	60	100

“Ders anlatırken ses tonunda hiçbir değişiklik olmadığında, monoton anlatıldığında uygun olmayan davranışlar yapılır” ifadesine ankete katılan öğretmenlerin %50.0’ı çoğunlukla yanıtını vermişlerdir. Öğretmenlere göre, sınıfta ders anlatırken ses tonunun monoton olması, disiplinsiz davranışların önemli bir nedeni olarak görülmektedir.

Tablo 75:“Öğretmen sınıf içinde hareket etmeyip sabit durduğunda disiplin sorunları yaşanır” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğretmen sınıf içinde hareket etmeyip sabit durduğunda disiplin sorunları yaşanır		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	0	0
Nadiren	12	20
Bazen	16	26,7
Çoğunlukla	24	40
Her zaman	8	13,3
Toplam	60	100

Araştırmaya katılan öğretmenler, çoğunlukla(%40.0) öğretmenin sınıf içindeki duruşunun, disiplin sorunlarının yaşanmaması için önemli olduğu görüşüne katılmışlardır.

Tablo 76:“Öğretmen derse zamanında gelmediğinde uygun olmayan davranışlar yapılır” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğretmen derse zamanında gelmediğinde uygun olmayan davranışlar yapılır		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	2	3,3
Nadiren	7	11,7
Bazen	15	25
Çoğunlukla	19	31,7
Her zaman	17	28,3
Toplam	60	100

“Öğretmen derse zamanında gelmediğinde uygun olmayan davranışlar yapılır”ifadesine ankete katılan öğretmenlerin %28.3’ü her zaman, %31.7’si çoğunlukla yanıtını vermişlerdir. Öğretmenin derse zamanında gelmemesi, önemli bir disiplin sorunu nedeni olarak görülmektedir.

Tablo 77:“Öğretmen sınıftaki öğrencileri yeterince tanımadığında disiplin sorunları yaşanır” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğretmen sınıftaki öğrencileri yeterince tanımadığında disiplin sorunları yaşanır		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	5	8,3
Nadiren	9	15
Bazen	17	28,3
Çoğunlukla	22	36,7
Her zaman	7	11,7
Toplam	60	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “öğretmen sınıftaki öğrencileri yeterince tanımadığında disiplin sorunları yaşanır” ifadesine %36.7’si çoğunlukla ,%15.0’ı nadiren katıldıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler, çoğunlukla öğrencinin yeterince tanınmamasını, disiplin sorunlarının nedenleri arasında görmektedir.

Tablo 78 :“Sınıfta öğrencinin derse katılmasına izin verilmediğinde disiplin sorunları yaşanır” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Sınıfta öğrencinin derse katılmasına izin verilmediğinde disiplin sorunları yaşanır.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	3	5
Nadiren	14	23,3
Bazen	14	23,3
Çoğunlukla	19	31,7
Her zaman	10	16,7
Toplam	60	100

“Sınıfta öğrencinin derse katılmasına izin verilmediğinde disiplin sorunları yaşanır” ifadesine ankete katılan öğretmenlerin %31.9’u çoğunlukla yanıtını vermişlerdir. Öğretmenlere göre, sınıfta öğrenciye yeterince söz hakkı verilmemesi, disiplin sorunlarının nedenleri arasındadır.

Tablo 79: “Öğretmen ders anlatırken araç,gereç,malzeme kullanmadığı zaman disiplin sorunu yaşanır” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğretmen ders anlatırken araç,gereç,malzeme kullanmadığı zaman disiplin sorunu yaşanır.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	4	6,7
Nadiren	12	20
Bazen	23	38,3
Çoğunlukla	18	30
Her zaman	3	5
Toplam	60	100

Ankete katılan öğretmenlere göre, öğretmen ders anlatırken malzemenin yetersiz olması, bazen (%38.3) öğrencide disiplinsiz hareketin olmasına neden olmaktadır.

Tablo 80: “Öğretmen öğrenciye kırıcı söz ettiğinde uygun olmayan uygun olmayan davranışlar yapılır” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğretmen öğrenciye kırıcı söz ettiğinde uygun olmayan uygun olmayan davranışlar yapılır		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	5	8,3
Nadiren	22	36,7
Bazen	18	30
Çoğunlukla	10	16,7
Her zaman	5	8,3
Toplam	60	100

Ankete katılan öğretmenlerin%36.7’si ,öğretmen öğrenciye kırıcı söz ettiğinde uygun olmayan davranışların nadiren yapıldığını ifade etmişlerdir. Buna göre, öğretmenler, öğrenciye kırıcı söz edilmesini, disiplinsiz davranışların nedenleri arasında çok önemli bulmamaktadır.

Tablo 81: “Öğrenci öğretmenine rahat soru sormadığında uygun olmayan davranışlar yapılır” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğrenci öğretmenine rahat soru sormadığında uygun olmayan davranışlar yapılır.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	4	6,7
Nadiren	15	25
Bazen	29	48,3
Çoğunlukla	10	16,7
Her zaman	2	8,3
Toplam	60	100

“Öğrenci öğretmenine rahat soru sormadığında uygun olmayan davranışlar yapılır” ifadesine ankete katılan öğretmenlerin %48.3’ü bazen yanıtını vermişlerdir. Öğretmenlere göre, öğrencinin öğretmenine rahat soru sormaması, disiplin sorunlarının nedenleri arasında çok önemli bir yer tutmamaktadır.

Tablo 82 :“Öğrenciye bağırırım,azarlarım” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğrenciye bağırırım,azarlarım.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	3	5
Nadiren	24	40
Bazen	24	40
Çoğunlukla	9	15
Her zaman	0	0
Toplam	60	100

Sınıfta uygun olmayan davranışlara karşı tutumunuz nasıldır ? sorusuna “öğrenciye bağırırım, azarlarım” ifadesine ankete katılan öğretmenlerin %40’ı nadiren, bazen %15’i çoğunlukla yanıtını vermişlerdir. Öğretmenler, disiplinsiz öğrenciye karşı zaman zaman bağırıp azarlama tutumunda bulduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 83 :“Disiplinsiz kişi ya da kişileri sınıf dışına çıkarırım” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Disiplinsiz kişi ya da kişileri sınıf dışına çıkarırım		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	35	58,3
Nadiren	10	16,7
Bazen	11	18,3
Çoğunlukla	2	3,3
Her zaman	2	3,3
Toplam	60	100

Öğretmenlerin, çoğunlukla, disiplinsiz öğrencileri sınıf dışına çıkarma tutumunda bulunmadıkları görülmektedir. Öğretmenlere göre, disiplinsiz öğrencinin davranışını değiştirmek için disiplinsiz öğrencinin dışarı çıkarılması bir çözüm değildir.

Tablo 84: “Sınıftan çıkar sakinleşirim” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Sınıftan çıkar sakinleşirim.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	28	46,7
Nadiren	11	18,3
Bazen	18	30
Çoğunlukla	3	5
Her zaman	0	0
Toplam	60	100

Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda “sınıftan çıkar sakinleşirim” ifadesine hiçbir zaman yanıtını veren öğretmenlerin oranı%46.7, çoğunlukla yanıtını veren öğretmenlerin oranı%5.0’dır. Öğretmenlere göre disiplin sorunlarında, öğretmenin sınıftan çıkması çözüm olarak görülmemektedir.

Tablo 85:“Düşük not vermekle korkuturum” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Düşük not vermekle korkuturum.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	32	53,3
Nadiren	21	35,0
Bazen	7	11,7
Çoğunlukla	0	0
Her zaman	0	0
Toplam	60	100

Ankete katılan öğretmenlerin %53.3'ü, sınıfta uygun olmayan davranışlara karşı öğrencileri hiçbir zaman düşük not vermekle korkutmadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlere göre, öğrencileri notla tehdit etmek, disiplinsiz öğrencilerin davranışlarını değiştirmek için iyi bir çözüm değildir.

Tablo 86:“Öğrenci ile alay ederim” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğrenci ile alay ederim.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	48	80
Nadiren	8	13,3
Bazen	4	6,7
Çoğunlukla	0	0
Her zaman	0	0
Toplam	60	100

Sınıfta uygun olmayan davranışlara karşı “öğrenci ile alay ederim” ifadesine ankete katılan öğretmenlerin %80.0'ı hiçbir zaman yanıtını vermişlerdir. Öğretmenler, disiplinsiz öğrencilerin davranışlarını değiştirmek için, öğrenci ile alay etme tutumunun bir çözüm yolu olmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 87:“Öğrenciyi üzecek dilde konuşurum” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğrenciyi üzecek dilde konuşurum.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	29	48,3
Nadiren	18	30
Bazen	12	20
Çoğunlukla	1	1,7
Her zaman	0	0
Toplam	60	100

Ankete katılan öğretmenlerin %30'u nadiren “sınıfta uygun olmayan davranış gösteren öğrenciyeye karşı üzecek dilde konuşurum” ifadesine katılmışlar, %48,3'ü hiçbir zaman katılmadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlere göre, disiplinsiz öğrenciyeye üzecek dilde konuşmak, davranışların düzeltilmesinde iyi bir çözüm yolu değildir.

Tablo 88:“Bir öğrenci için tüm sınıfı cezalandırırım” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Bir öğrenci için tüm sınıfı cezalandırırım		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	41	68,3
Nadiren	12	20
Bazen	7	11,7
Çoğunlukla	0	0
Her zaman	0	0
Toplam	60	100

Ankete katılan öğretmenlerden %68.3'ü sınıfta uygun olmayan davranışlara karşı hiçbir zaman bir öğrenci için tüm sınıfı cezalandırmadıklarını,%20.0'ı ise nadiren tüm sınıfa ceza verdiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenler, bir öğrenci için tüm sınıfın cezalandırılmasının, disiplin sorunlarının çözümünde etkili olmayacağını vurgulamışlardır.

Tablo 89:“Sınıfta uygun olmayan davranışlara karşı disiplinsiz öğrenciyi disiplin kuruluna rapor ederim” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Sınıfta uygun olmayan davranışlara karşı disiplinsiz öğrenciyi disiplin kuruluna rapor ederim		
	Frekans	Yüzde
Hiçbir zaman	42	70
Nadiren	14	23,3
Bazen	2	3,3
Çoğunlukla	1	1,7
Her zaman	1	1,7
Toplam	60	100

“Sınıfta uygun olmayan davranışlara karşı disiplinsiz öğrenciyi disiplin kuruluna rapor ederim” ifadesine ankete katılan 60 öğretmenin %70.0’ı hiçbir zaman yanıtını vermişlerdir.Öğretmenler, disiplinsiz öğrencinin disiplin kuruluna rapor edilmesinin iyi bir çözüm yolu olmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 90:“Disiplinsiz öğrencinin açıklamalarını dinlemem, önemsemem” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Disiplinsiz öğrencinin açıklamalarını dinlemem, önemsemem		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	36	60
Nadiren	9	15
Bazen	10	16,7
Çoğunlukla	2	3,3
Her zaman	3	5
Toplam	60	100

Ankete katılan öğretmenlerden “disiplinsiz öğrencinin açıklamalarını dinlemem, önemsemem”ifadesine hiçbir zaman yanıtını verenlerin oranı %60.0’dır . Öğretmenler, disiplinsiz öğrencilerin açıklamalarını dinlememe, önemsememe tutumunun, disiplinsiz öğrencinin davranışını düzeltmesinde etkili olmayacağını belirtmişlerdir.

Tablo 91:“Sınıfta uygun davranışlarda bulunmayan öğrenci ile dersten sonra özel olarak konuşurum” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Sınıfta uygun davranışlarda bulunmayan öğrenci ile dersten sonra özel olarak konuşurum.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	2	3,3
Nadiren	4	6,7
Bazen	5	8,3
Çoğunlukla	31	51,7
Her zaman	18	30,0
Toplam	60	100

“Sınıfta uygun davranışlarda bulunmayan öğrenci ile dersten sonra özel olarak konuşurum” ifadesine ankete katılan öğretmenlerin %51.7’si çoğunlukla, %3.3’ü hiçbir zaman yanıtını vermişlerdir. Öğretmenlere göre, disiplinsiz öğrenci ile dersten sonra özel olarak konuşma tutumu, davranışın düzeltilmesi için iyi bir çözüm yolu olarak görülmektedir.

Tablo 92:“Öğrenciyi cezalandırırım ve sınıfta yapılan etkinliklerin dışında bırakırım” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğrenciyi cezalandırırım ve sınıfta yapılan etkinliklerin dışında bırakırım.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	21	35
Nadiren	18	30
Bazen	17	28,3
Çoğunlukla	3	5
Her zaman	1	1,7
Toplam	60	100

Ankete katılan öğretmenlerin %35.0'ı sınıfta uygun olmayan davranışlara karşı öğrenciyi hiçbir zaman cezalandırmadığını ve sınıfta yapılan etkinliklerin dışında bırakmadığını belirtmişlerdir. Disiplinsiz öğrenciyi cezalandırıp, etkinliklerin dışında bırakma tutumu, öğretmenlere göre etkili bir çözüm yolu değildir.

Tablo 93:“Disiplinsiz öğrenciyi yaklaşıp ve sesimi yükselterek uyarırım” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Disiplinsiz öğrenciyi yaklaşıp ve sesimi yükselterek uyarırım		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	7	11,7
Nadiren	16	26,7
Bazen	22	36,7
Çoğunlukla	14	23,3
Her zaman	1	1,7
Toplam	60	100

“Disiplinsiz öğrenciyi yaklaşıp ve sesimi yükselterek uyarırım” ifadesine ankete katılan öğretmenlerin %36.7'si bazen, %11.7'si hiçbir zaman yanıtını vermişlerdir. Öğretmenin disiplinsiz öğrenciyi sesini yükselterek uyarması, bazen davranışın düzelmesi için çözüm yolu olarak kullanılmaktadır.

Tablo 94:“Sınıfta öğrenci davranışları ile ilgilenmem, derse devam ederim” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Sınıfta öğrenci davranışları ile ilgilenmem, derse devam ederim.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	36	60
Nadiren	14	23,3
Bazen	5	8,3
Çoğunlukla	3	5
Her zaman	2	3,3
Toplam	60	100

“Sınıfta öğrenci davranışları ile ilgilenmem, derse devam ederim” ifadesine hiçbir zaman yanıtını verenlerin oranı %60.0’dır. Öğretmenler, sınıfta öğrenci davranışı ile ilgilenilmemesi ve derse devam edilmesi tutumunun, disiplinsiz öğrencinin davranışını düzeltmesi için iyi bir çözüm yolu olmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 95:“Öğrenciye olumsuz davranışının nedenini sorarım ve mantıklı açıklamalarda bulunurum” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğrenciye olumsuz davranışının nedenini sorarım ve mantıklı açıklamalarda bulunurum.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	1	1,7
Nadiren	2	3,3
Bazen	6	10
Çoğunlukla	28	46,7
Her zaman	23	38,3
Toplam	60	100

Ankete katılan öğretmenlere göre Disiplinsiz öğrenciye olumsuz davranışının nedenini sormak ve mantıklı açıklamalarda bulunmak tutumunun, davranışın düzeltilmesi açısından etkili bir çözüm yolu olduğu görülmektedir.

Tablo 96:“Bir süre dersi keser susarım ve davranışlarını düzeltmelerini beklerim” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Bir süre dersi keser susarım ve davranışlarını düzeltmelerini beklerim.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	2	3,3
Nadiren	8	13,3
Bazen	17	28,3
Çoğunlukla	19	31,7
Her zaman	14	23,3
Toplam	60	100

“Çoğunlukla sınıfta uygun olmayan davranışlara karşı bir süre dersi keser susarım ve davranışlarını düzeltmelerini beklerim” diyen öğretmenlerin oranı %31.7’dir. Öğretmenlere göre, disiplinsiz öğrenci davranışının düzeltilmesi için, bir süre dersin kesilerek susulması ve davranışların düzeltilmesinin beklenmesi, disiplin sorunlarına karşı iyi bir çözüm yolu olarak görülmektedir.

Öğretmenler çoğunlukla, ders öğrencinin dikkatini çekmediğinde (%41.7), öğretmen ders anlatırken ses tonunda bir değişiklik olmadığında (%50.0),sınıfta yeterince etkinlik yapılmadığında(%41.7) monoton ders anlatıldığında(%46.7), hareket etmeyip sabit durulduğunda(%40.0), derse zamanında gelinmediğinde(%31.7),sınıftaki öğrenciler yeterince tanınmadığında(%36.7) sınıfta disiplinsiz davranışların olduğunu belirtmişlerdir.

Uygun olmayan davranışlar karşısında öğretmenler çoğunlukla , disiplinsiz kişi ya da kişileri hiçbir zaman sınıf dışına çıkarmadıklarını (%58.3), düşük not vermekle tehdit etmediklerini(%53.3), öğrenci ile alay etmediklerini (%80.0), tüm sınıfı bir öğrenci için cezalandırmadıklarını (%68.3), disiplin kuruluna rapor etmediklerini (%70.0), çoğunlukla disiplinsiz öğrenci ile dersten sonra özel olarak konuştuklarını (%51.7), ifade etmişlerdir.

7.2.2. Öğrenci Disiplin ve Tutum Ölçeği Frekans Dağılımları

Tablo 97:“Ders konusu ilgimi çekmediğinde sınıfta disiplinsiz davranırım” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Ders konusu ilgimi çekmediğinde sınıfta disiplinsiz davranırım.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	154	85,6
Nadiren	15	8,3
Bazen	10	5,6
Çoğunlukla	1	0,6
Her zaman	0	0
Toplam	180	100

Ankete katılan 180 öğrenciden %85.6'sı “ders konusu ilgimi çekmediğinde sınıfta disiplinsiz davranırım” ifadesine hiçbir zaman yanıtını vermişlerdir. Öğrenciler genel olarak, ders konusunun ilgilerini çekmemesini, disiplinsiz davranışların bir nedeni olarak görmemektedirler.

Tablo 98:“Öğretmeni sevmediğim zaman sınıfta disiplinsiz davranırım” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğretmeni sevmediğim zaman sınıfta disiplinsiz davranırım.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	169	93,9
Nadiren	4	2,2
Bazen	3	1,7
Çoğunlukla	0	0
Her zaman	4	2,2
Toplam	180	100

Ankete katılan öğrenciler, çoğunlukla öğrencinin öğretmenini sevmemesini , disiplinsiz davranışın çok önemli bir nedeni olmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 99: “Sınıfta etkinlik yapılmadığında uygun olmayan davranışlarda bulunurum” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Sınıfta etkinlik yapılmadığında uygun olmayan davranışlarda bulunurum.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	163	80,6
Nadiren	12	6,7
Bazen	5	2,8
Çoğunlukla	0	0
Her zaman	0	0
Toplam	180	100

Ankete katılan öğrencilere göre, sınıfta yeterince etkinlik yapılmaması, disiplinsiz davranışların nedenleri arasında görülmemektedir.

Tablo 100 :“Öğretmen uzun süre ilgimi çekmeden ders anlattığında sınıfta disiplinsiz davranışlarda bulunurum” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğretmen uzun süre ilgimi çekmeden ders anlattığında sınıfta disiplinsiz davranışlarda bulunurum.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	158	87,8
Nadiren	18	10
Bazen	2	1,1
Çoğunlukla	0	0
Her zaman	2	1,1
Toplam	180	100

Nadiren “öğretmen uzun süre ilgimi çekmeden ders anlattığında sınıfta disiplinsiz davranışlarda bulunurum” diyen öğrencilerin oranı %10.0’dır. Hiçbir zaman diyenlerin oranı %87.8. Öğrenciler, dersin uzun süre ilgi çekilmeden anlatılmasının, sınıfta disiplinsiz davranışların oluşmasında çok etkili olmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 101“Öğretmen beni uyarmazsa sınıfta uygun olmayan davranışlarda bulunurum” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğretmen beni uyarmazsa sınıfta uygun olmayan davranışlarda bulunurum.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	150	83,3
Nadiren	20	11,1
Bazen	8	4,4
Çoğunlukla	1	0,6
Her zaman	1	0,6
Toplam	180	100

“Öğretmen beni uyarmazsa sınıfta uygun olmayan davranışlarda bulunurum” ifadesine ankete katılan öğrencilerin %83.3’ü hiçbir zaman yanıtını vermişlerdir. Öğretmenin öğrenciyi disiplinsiz hareketlerde bulunmaması için uyarmaması, öğrencilere göre, disiplinsiz davranışların oluşmasında önemli bir neden olarak görülmemektedir.

Tablo 102:“Öğretmenimden çekinmezsem sınıfta disiplinsiz davranırım” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğretmenimden çekinmezsem sınıfta disiplinsiz davranırım.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	164	91,1
Nadiren	11	6,1
Bazen	2	1,1
Çoğunlukla	0	0
Her zaman	3	1,7
Toplam	180	100

Ankete katılan öğrencilere göre, öğrencinin öğretmeninden çekinmemesi, disiplinsiz davranışın oluşmasında önemli bir neden olarak sayılmamaktadır.

Tablo 103:“Öğretmenim, derste anlatacağı konunun ne işe yarayacağını söylemediğinde, sınıfta disiplinsiz davranışlarda bulunurum” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğretmenim, derste anlatacağı konunun ne işe yarayacağını söylemediğinde, sınıfta disiplinsiz davranışlarda bulunurum.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	161	89,4
Nadiren	12	6,7
Bazen	4	2,2
Çoğunlukla	1	0,6
Her zaman	2	1,1
Toplam	180	100

“Öğretmenim, derste anlatacağı konunun ne işe yarayacağını söylemediğinde, sınıfta nadiren disiplinsiz davranırım” diyenlerin oranı%6.7, öğretmenim, derste anlatacağı konunun ne işe yarayacağını söylemediğinde hiçbir zaman disiplinsiz davranmam diyenlerin oranı %89.4’tür. Öğrencilere göre, öğrenciye öğretilecek konuya ilişkin bilgilerin nerede kullanılacağı gibi açıklamaların yapılmaması, disiplin sorunlarının nedenleri arasında çok önemli bir yer tutmamaktadır.

Tablo 104:“Öğretmenimin ders anlatırken ses tonunda hiç değişiklik olmazsa sıkılırim ve disiplinsiz davranışlarda bulunurum” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğretmenimin ders anlatırken ses tonunda hiç değişiklik olmazsa sıkılırim ve disiplinsiz davranışlarda bulunurum.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	151	83,9
Nadiren	21	11,7
Bazen	6	3,3
Çoğunlukla	0	0
Her zaman	2	1,1
Toplam	180	100

Ankete katılan öğrencilere göre, öğretmenin ders anlatırken ses tonunda hiçbir değişikliğin olmaması, disiplin sorunlarının önemli bir nedeni olarak görülmemektedir.

Tablo 105:“Öğretmenim sınıf içinde hareket etmeyip sabit durduğunda disiplinsiz davranışlarda bulunurum” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğretmenim sınıf içinde hareket etmeyip sabit durduğunda disiplinsiz davranışlarda bulunurum.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	153	85
Nadiren	21	11,7
Bazen	2	1,1
Çoğunlukla	2	1,1
Her zaman	2	1,1
Toplam	180	100

“Öğretmenim sınıf içinde hareket etmeyip sabit durduğunda disiplinsiz davranışlarda bulunurum” ifadesine ankete katılan öğrencilerden hiçbir zaman yanıtı verenlerin oranı %85.0, nadiren yanıtı verenlerin oranı %11.7’dir.Öğrenciler, öğretmenin sınıf içinde sabit durmasını, önemli bir disiplin sorunu nedeni olarak görmediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 106:“Öğretmenim derse zamanında gelmediğinde disiplinsiz davranışlarda bulunurum” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğretmenim derse zamanında gelmediğinde disiplinsiz davranışlarda bulunurum.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	140	77,8
Nadiren	27	15
Bazen	7	3,9
Çoğunlukla	5	2,8
Her zaman	1	0,6
Toplam	180	100

“Öğretmenim derse zamanında gelmediğinde disiplinsiz davranışlarda bulunurum” ifadesine ankete katılan öğrencilerin %2.8’i çoğunlukla katıldıklarını, %77.8’i, hiçbir zaman katılmadıklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler tarafından, öğretmenin derse zamanında gelmemesi, önemli bir disiplin sorunu nedeni olarak görülmemektedir.

Tablo 107:“Öğretmen sınıfta beni yeterince tanımazsa rahat hareket ederim ve disiplinsiz davranışlarda bulunurum” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğretmen sınıfta beni yeterince tanımazsa rahat hareket ederim ve disiplinsiz davranışlarda bulunurum.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	170	94,4
Nadiren	6	3,3
Bazen	1	0,6
Çoğunlukla	1	0,6
Her zaman	2	1,1
Toplam	180	100

Öğrenciler tarafından, öğretmenin öğrenciyi yeterince tanımaması, disiplinsiz davranışların oluşmasında önemli bir neden olarak kabul edilmemiştir.

Tablo 108:“Dersi sadece öğretmen anlattığında, derse katılmama izin verilmediğinde uygun olmayan davranışlarda bulunurum” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Dersi sadece öğretmen anlattığında, derse katılmama izin verilmediğinde uygun olmayan davranışlarda bulunurum.		
	Frekans	Yüzde
Hiçbir zaman	153	85
Nadiren	15	8,3
Bazen	10	5,6
Çoğunlukla	1	0,6
Her zaman	1	0,6
Toplam	180	100

Ankete katılan öğrencilere göre, öğretmen merkezli ders anlatımı, disiplin sorunlarının önemli nedenleri arasında değildir.

Tablo 109:”Öğretmen ders anlatırken araç,gereç ve malzeme kullanmadığında, sınıfta displinsiz davranışlarda bulunurum” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğretmen ders anlatırken araç,gereç ve malzeme kullanmadığında, sınıfta displinsiz davranışlarda bulunurum.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	171	95
Nadiren	1	0,6
Bazen	5	2,8
Çoğunlukla	11	0,6
Her zaman	2	1,1
Toplam	180	100

Öğretmenin ders anlatırken araç-gereç,malzeme kullanmamasının, öğrencilere göre disiplin sorunlarının görülmesinde etkili olmadığı görülmektedir.

Tablo 110:“Sınıfta öğretmenim bana kırıcı söz ettiğinde uygun olmayan davranışlarda bulunurum” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Sınıfta öğretmenim bana kırıcı söz ettiğinde uygun olmayan davranışlarda bulunurum.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	144	80
Nadiren	25	13,9
Bazen	9	5,0
Çoğunlukla	1	0,6
Her zaman	1	0,6
Toplam	180	100

Ankete katılan öğrencilerden “sınıfta öğretmenim bana kırıcı söz ettiğinde uygun olmayan davranışlarda bulunurum” ifadesine %13.9’u nadiren katıldıklarını, %80.0’ı hiçbir zaman katılmadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenin öğrenciyi kırıcı söz etmesi, öğrencinin disiplinsiz davranışların oluşmasında, öğrencilere göre önemli bir neden olarak görülmemektedir.

Tablo 111 :“Öğretmenime rahatça soru sormadığımda uygun olmayan davranışlarda bulunurum” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğretmenime rahatça soru sormadığımda uygun olmayan davranışlarda bulunurum.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	167	92,8
Nadiren	10	5,6
Bazen	0	0
Çoğunlukla	0	0
Her zaman	3	1,7
Toplam	180	100

“Öğretmenime rahatça soru sormadığımda uygun olmayan davranışlarda bulunurum” ifadesine her zaman yanıtını verenlerin oranı%1.7, hiçbir zaman yanıtını verenlerin oranı %92.8’dir. Öğrencilere göre, öğretmene rahat soru sorulamaması durumu, disiplin sorunlarının oluşmasında çok fazla etkili değildir.

Tablo 112: “Öğretmen öğrenciye bağırır ve azarlar” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğretmen öğrenciye bağırır ve azarlar.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	60	33,3
Nadiren	71	39,4
Bazen	40	22,2
Çoğunlukla	7	3,9
Her zaman	2	1,1
Toplam	180	100

“Sınıfta uygun olmayan davranışlara karşı öğretmeninizin tutumu nedir sorusuna, öğretmen öğrenciye bağırır ve azarlar diyen öğrencilerden %39.4’ü nadiren, % 3.9’u çoğunlukla yanıtını vermiştir. Öğrenciler, öğretmenin, disiplinsiz öğrenciye karşı nadiren bağırıp azarlama tutumunda bulduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 113:“Öğretmen sınıfta disiplinsiz kişi ya da kişileri sınıf dışına çıkarır” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğretmen sınıfta disiplinsiz kişi ya da kişileri sınıf dışına çıkarır.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	79	43,9
Nadiren	55	30,6
Bazen	39	21,7
Çoğunlukla	3	1,7
Her zaman	4	2,2
Toplam	180	100

“Öğretmen sınıfta disiplinsiz kişi ya da kişileri hiçbir zaman sınıf dışına çıkarmaz” diyenlerin oranı %43.9’dur. Öğrenciler, öğretmenin disiplinsiz öğrenciyi nadiren dışarı çıkararak cezalandırdığını ifade etmişlerdir.

Tablo 114: “Öğretmen sınıftan çıkararak sakınleşir” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğretmen sınıftan çıkararak sakınleşir		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	136	75,6
Nadiren	33	18,3
Bazen	10	5,6
Çoğunlukla	0	0
Her zaman	1	0,6
Toplam	180	100

Sınıfta uygun olmayan davranışlar olduğunda “öğretmen sınıftan çıkararak sakınleşir” ifadesine ankete katılan öğrencilerden %18.3’ü nadiren, %75.6’sı hiçbir zaman yanıtını vermiştir. Öğrencilere göre disiplin sorunlarında, öğretmenin sınıftan çıkararak sakınleşmesi, öğretmenler tarafından çok kullanılan bir çözüm yolu değildir.

Tablo 115: “Öğretmen düşük not vermekle tehdit eder” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğretmen düşük not vermekle tehdit eder.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	139	77,2
Nadiren	28	15,6
Bazen	8	4,4
Çoğunlukla	2	1,7
Her zaman	3	1,7
Toplam	180	100

Ankete katılan öğrencilerin %77.2’si, sınıfta uygun olmayan davranışlara karşı öğretmenlerinin öğrencileri hiçbir zaman düşük not vermekle korkutmadıklarını, %15.6’sı uygun olmayan davranışlara karşı nadiren notla korkuttuklarını belirtmişlerdir. Öğretmenin düşük notla korkutması, öğrencilerin davranışlarının düzeltilmesinde çok tercih edilen bir çözüm yolu değildir.

Tablo 116: “Öğretmen öğrenci ile alay eder” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğretmen öğrenci ile alay eder.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	162	90
Nadiren	11	6,1
Bazen	6	3,3
Çoğunlukla	1	1,6
Her zaman	0	0
Toplam	180	100

Sınıfta uygun olmayan davranışlara karşı “öğretmen öğrenci ile alay eder” ifadesine ankete katılan öğrencilerin %90.0’ı hiçbir zaman yanıtını vermişlerdir. Buna göre, öğretmenin disiplinsiz öğrenciyle alay eder tavırda bulunması, öğretmenin kullandığı bir çözüm yolu olarak görülmemektedir.

Tablo 117:“Öğretmen öğrenciyi üzecek dilde konuşur” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğretmen öğrenciyi üzecek dilde konuşur.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	124	68,9
Nadiren	45	25
Bazen	10	5,6
Çoğunlukla	1	0,6
Her zaman	0	0
Toplam	180	100

Ankete katılan öğrencilerden “öğretmen öğrenciyi üzecek dilde konuşur” ifadesine %25.0’ı nadiren katıldıklarını ,%68.9’u hiçbir zaman katılmadıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilere göre, öğretmenin, öğrenciyi üzecek dilde konuşması disiplin sorunlarına karşı nadiren kullanılan bir çözüm yoludur.

Tablo 118:“Öğretmen uygun olmayan davranış olduğunda bir öğrenci için tüm sınıfı cezalandırır” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğretmen uygun olmayan davranış olduğunda bir öğrenci için tüm sınıfı cezalandırır.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	121	67,2
Nadiren	42	23,3
Bazen	12	6,7
Çoğunlukla	3	1,7
Her zaman	2	1,1
Toplam	180	100

Öğrenciler, öğretmenin, disiplin sorunlarına karşı bir öğrenci için tüm sınıfı cezalandırma tutumunu çözüm yolu olarak kullanmadığını, nadiren bu tutumu gösterdiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 119: “Öğretmen disiplinsiz öğrenciyi disiplin kuruluna rapor eder” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğretmen disiplinsiz öğrenciyi disiplin kuruluna rapor eder.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	132	73,3
Nadiren	29	16,1
Bazen	17	9,4
Çoğunlukla	2	1,1
Her zaman	0	0
Toplam	180	100

“Öğretmen disiplinsiz öğrenciyi disiplin kuruluna rapor eder”ifadesine ankete katılan öğrencilerden bazen yanıtını verenlerin oranı%9.4, hiçbir zaman yanıtını verenlerin oranı %73.3’tür. Öğrencilere göre, disiplinsiz öğrenciyi disiplin kuruluna rapor etme, öğretmenler tarafından kullanılan bir çözüm yolu değildir.

Tablo 120:“Öğretmen disiplinsiz öğrencinin açıklamalarını dinlemez ve önemsemez” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğretmen disiplinsiz öğrencinin açıklamalarını dinlemez ve önemsemez.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	139	77,2
Nadiren	21	11,7
Bazen	13	7,2
Çoğunlukla	3	1,7
Her zaman	4	2,2
Toplam	180	100

Ankete katılan öğrencilerden “öğretmen disiplinsiz öğrencinin açıklamalarını dinlemez ve önemsemez” ifadesine %2.2’si her zaman, %77.2’si hiçbir zaman yanıtını vermişlerdir. Öğrencilere göre, disiplinsiz davranışlar karşısında öğrencinin açıklamalarını dinleme, önemseme tutumu, öğretmenler tarafından çoğu zaman gösterilmektedir.

Tablo 121:“Öğretmen uygun davranışlarda bulunmayan öğrenci ile dersten sonra özel olarak konuşur” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğretmen uygun davranışlarda bulunmayan öğrenci ile dersten sonra özel olarak konuşur.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	31	17,2
Nadiren	28	15,6
Bazen	36	20,0
Çoğunlukla	31	17,2
Her zaman	54	30
Toplam	180	100

“Öğretmen uygun davranışlarda bulunmayan öğrenci ile dersten sonra özel olarak konuşur” ifadesine ankete katılan öğrencilerden her zaman diyenlerin oranı%30.0, çoğunlukla ve hiçbir zaman diyenlerin oranı %17.2’dir. Öğretmenin disiplinsiz öğrenci ile dersten sonra özel olarak konuşması,öğrencilere göre,davranışların düzeltilmesinde çoğunlukla tercih edilen bir çözüm yoludur..

Tablo 122:“Öğretmen sınıfta uygun davranışı olmayan öğrenciyi cezalandırır ve sınıfta yapılan etkinliklerin dışında bırakır” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğretmen sınıfta uygun davranışı olmayan öğrenciyi cezalandırır ve sınıfta yapılan etkinliklerin dışında bırakır.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	118	65,6
Nadiren	32	17,8
Bazen	18	10
Çoğunlukla	7	3,9
Her zaman	5	2,8
Toplam	180	100

Ankete katılan öğrenciler, öğretmenin, çoğunlukla disiplinsiz davranışta bulunan öğrenciyi cezalandırıp etkinliklerin dışında bırakma tutumunu, bir çözüm yolu olarak tercih etmediklerini belirtmişlerdir. Nadiren bu çözüm yolunun kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 123:“Öğretmen disiplinsiz öğrenciyi doğru yaklaşır ve sesini yükselterek uyarır” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğretmen disiplinsiz öğrenciyi doğru yaklaşır ve sesini yükselterek uyarır.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	77	42,8
Nadiren	52	28,9
Bazen	31	17,2
Çoğunlukla	12	6,7
Her zaman	8	4,4
Toplam	180	100

Öğretmenin, disiplinsiz öğrenciyi yaklaşır ve sesini yükselterek uyarması tutumu çözüm yolu olarak tercih edilmese de, nadiren bu tutumun kullanıldığı öğrenciler tarafından ifade edilmiştir.

Tablo 124:“Öğretmen öğrenci davranışı ile ilgilenmez ve dersine devam eder” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğretmen öğrenci davranışı ile ilgilenmez ve dersine devam eder.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	135	75
Nadiren	26	14,4
Bazen	13	7,2
Çoğunlukla	3	1,7
Her zaman	3	1,7
Toplam	180	100

Ankete katılan öğrencilerden “öğretmen uygun olmayan davranışlara karşı kimsenin davranışı ile ilgilenmez ve dersine devam eder” ifadesine %75.0’ı hiçbir zaman, %1.7’si çoğunlukla ve her zaman yanıtını vermişlerdir. Öğrencilere göre, öğretmenin öğrenci davranışı ile ilgilenmemesi ve derse devam etmesi tutumu, kullanılan bir çözüm yolu değildir.

Tablo 125:“Öğretmen öğrenciye olumsuz davranışının nedenini sorar ve mantıklı açıklamalarda bulunur” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğretmen öğrenciye olumsuz davranışının nedenini sorar ve mantıklı açıklamalarda bulunur.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	21	11,7
Nadiren	15	8,3
Bazen	11	6,1
Çoğunlukla	37	20,6
Her zaman	96	53,3
Toplam	180	100

“Öğretmen öğrenciye olumsuz davranışının nedenini sorar ve mantıklı açıklamalarda bulunur” ifadesine her zaman diyenlerin oranı %53.3, hiçbir zaman diyenlerin oranı %11.7’dir. Öğrenciler, öğretmenlerinin, disiplinsiz öğrencilere karşı, öğrenciye olumsuz davranışının nedenini sorup açıklamalarda bulunma tutumunu çözüm yolu olarak kullandıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 126:“Öğretmen bir süre dersi keser ve susar” İfadesine İlişkin Dağılımlar

Öğretmen bir süre dersi keser ve susar,davranışların düzelmesini bekler.		
	Frekans	Yüzde
Hicbir zaman	91	50,6
Nadiren	46	25,6
Bazen	30	16,7
Çoğunlukla	6	3,3
Her zaman	7	3,9
Toplam	180	100

Ankete katılan öğrencilerden “sınıfta uygun olmayan davranışlara karşı öğretmen bir süre dersi keser ve susar” ifadesine %50.6’sı hiçbir zaman katılmadıklarını, %3.9’u her zaman katıldıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilere göre, öğretmenler, disiplin sorunlarına karşı sınıfta bir süre dersin kesilip davranışların düzeltilmesini beklemek tutumunu, nadiren çözüm yolu olarak kullanmaktadır.

Ankete katılan öğrenciler sınıfta etkinlik yapılmadığında uygun olmayan davranışlarda hiçbir zaman bulunmadıklarını(%80.6), öğretmenin ders anlatırken ses tonunda bir değişiklik olmadığında hiçbir zaman disiplinsiz davranışlarda bulunmadıklarını(%83.9), öğretmenin sınıf içinde hareket etmeyip sabit durması sonucunda (%85.0), öğretmenin sınıfa zamanında gelmemesi durumunda(%77.8), disiplinsiz davranışlarda bulunmadıklarını belirtmişlerdir.

Sınıfta uygun olmayan davranışlar karşısında öğrenciler öğretmenlerinin çoğunlukla, disiplinsiz öğrenciyi sınıf dışına çıkartmadıklarını(%43.9), düşük not vermekle korkutmadıklarını(%77.2),öğrenci ile alay eder tavırda bulunmadıklarını(%90.0), tüm sınıfı bir öğrenci için cezalandırmadığını(%67.2), disiplin kuruluna şikayet etmediklerini(%73.3), öğrenciye olumsuz davranışının nedenini sorduğunu ve açıklamalarda bulunduğunu(%53.3) ifade etmişlerdir

7.3. Genel Değerlendirme

Birinci hipotezde, cinsiyet değişkenine göre bakıldığında, istenmeyen davranışların nedenleri ve öğretmenlerin tutumları, anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Erkek ve kadın öğretmenler, öğretmenin dersi etkili işlememesini ve öğrenci ile etkili iletişim kuramamasını istenmeyen davranışların nedeni olarak görmektedir. Cinsiyet ayrımı olmaksızın öğretmenler, istenmeyen davranışlar karşısında öğretmenin öğrenciyi cezalandırdığı, önemsememe davranışında bulunduğu, ilgilendiği(iletişim kurduğu)görüşüne katılmışlardır.

İkinci hipotezde, yaş değişkenine göre bakıldığında, istenmeyen davranışların nedenleri ve öğretmenlerin tutumları, anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Ancak, disiplinsiz davranışlar karşısında 20-30 yaş arasındaki öğretmenlerin cezalandırma, 41-50 yaş arasındaki öğretmenlerin önemsememe, 51 yaş ve üstündeki öğretmenlerin ilgilenme(iletişim kurma) tutumlarını diğer öğretmenlere göre biraz daha fazla tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Üçüncü hipotezde, medeni durum değişkenine göre bakıldığında, istenmeyen davranışların nedenleri ve öğretmenlerin tutumları, anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Ancak, bekar öğretmenlerin , öğrenciye bağırıp azarlama, yüksek sesle uyarma, notla korkutma, öğrenciyi üzecek dilde konuşma, öğrenci davranışı ile ilgilenmeyip derse devam etme, öğrencilerin açıklamalarını dinlememe; evli öğretmenlerin, öğrenci ile dersten sonra konuşma, bir süre dersi kesip susma ve davranışlarını düzeltmelerini bekleme tutumlarını biraz daha fazla tercih ettikleri görülmüştür.

Dördüncü hipotezde, mesleki deneyim değişkenine göre bakıldığında, disiplinsiz davranışların nedenleri, anlamlı farklılık göstermemektedir. Ancak diğer öğretmenlere göre 11-15 yıl mesleki deneyime sahip öğretmenler, dersin etkili işlenmemesi ve öğrenciyle etkili iletişim kurulamaması sonucunda disiplinsiz davranışlar olur ifadesine biraz daha fazla katılmışlardır. Sınıfta istenmeyen davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi cezalandırır diyenler mesleki deneyime göre anlamlı farklılık göstermektedir. Araştırma sonucuna göre 1-5 yıllık mesleki deneyime sahip öğretmenler, disiplinsiz davranışlar karşısında, öğrenciye bağırıp azarlarım, öğrenciyi

üzecek dilde konuşurum, disiplin kuruluna rapor ederim, düşük not vermekle korkuturum, ifadelerini içeren cezalandırma tutumunu daha fazla tercih etmektedirler. Meslekte yeni olan öğretmenlerin, öğrencilerin istenmeyen davranışları karşısında, deneyimsizliklerini örtmek için daha sert tutum içinde oldukları söylenebilir.

Beşinci hipotezde öğretmenlerin okutmakta oldukları sınıf değişkenine göre bakıldığında, istenmeyen davranışların nedenleri ve öğretmenlerin tutumları, anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Ancak, 5. sınıf öğretmenlerinin 4. sınıf öğretmenlerine göre, istenmeyen davranışlara karşı cezalandırmayı biraz daha fazla tercih ettikleri sonucuna varılmıştır. 5. sınıf öğrencisinin daha fazla kendine güvenmeye başlaması, büyüme çağının başlaması, ailenin öğrenci üzerindeki etkisinin azalması gibi durumlar, 5. sınıf öğrencisinin daha fazla istenmeyen davranışlar göstermesine neden olabilmektedir. Ayrıca 5. sınıf düzeyindeki öğrenciye, diğer küçük sınıflara örnek olmaları açısından daha fazla sorumluluk yüklenmesi, derslerin ağırlaşır öğretme daha çok ağırlık verilmesi öğretmenlerin sınıf disiplinine gösterdiği önemi artırmaktadır. Bu durumda 5. sınıf öğretmenlerinin daha çok cezalandırma tutumunda buldukları söylenebilir. Ancak bu konuda 5. sınıf öğrencilerine göre öğretmen, disiplinsiz davranış karşısında öğrenci ile dersten sonra özel olarak konuşma, olumsuz davranışın nedenini sorma ve açıklamalarda bulunma, bir süre dersi kesip susma ve davranışlarını düzeltmelerini bekleme tutumlarında bulunmaktadır. Öğrencilerin 5. sınıf düzeyinde büyüme çağına adım atması nedeniyle, öğretmenin disiplinsiz öğrenciyi cezalandırırken dahi, daha dikkatli davranışlarda bulunduğu düşünülebilir.

Altıncı hipotezde, öğretmenlerin görev yaptıkları okulun sosyo-ekonomik durumu değişkenine göre bakıldığında, istenmeyen davranışların nedenleri ve öğretmenlerin tutumları, anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Alt,orta ve üst sosyo-ekonomik okullarda görev yapan öğretmenlere göre dersin etkili işlenmemesi ve öğrenciyle etkili iletişim kuramama istenmeyen davranışların nedenleri arasındadır. Öğretmenler istenmeyen davranışlar karşısında cezalandırma, önemsememe ve ilgilenme(iletişim kurma) tutumlarında bulunmaktadır.

Yedinci, sekizinci ve dokuzuncu hipotezlerde, öğrencilerin, sınıf, okulun sosyo-ekonomik durumu değişkenlerine göre bakıldığında, istenmeyen davranışların nedenleri ve öğretmenlerin tutumları, anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Ancak istenmeyen davranışlar karşısında öğretmen öğrenciyi cezalandırır diyenler cinsiyete

göre anlamlı farklılık göstermektedir. Erkek öğrenciler kız öğrencilere göre daha fazla, öğretmenin disiplinsiz davranışlar karşısında cezalandırma tutumunda bulunduğunu belirtmişlerdir. Erkeklerin aile içinde daha serbest yetiştirilmeleri ve daha hareketli olmaları, disiplinsiz davranışlara daha fazla yönelmelerinin nedenleri arasındadır. Bu nedenle erkek öğrencilerin daha çok bağırıp azarlanma tutumu ile karşı karşıya kaldıkları düşünülebilir. Öğrencilerin okumakta olduğu okul değişkenine göre istenmeyen davranışların nedenleri ve disiplinsiz davranışlar karşısında öğretmenlerin gösterdiği tutumlar farklılık göstermemektedir. Ancak alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda okuyan öğrencilere göre öğretmen, disiplinsiz davranışlar karşısında, cezalandırma ve önemsememe davranışında biraz daha fazla bulunmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

İnsan, yaşamdan ölüme kadar, her yönden gelişmeye devam eder ve diğer canlılardan ayırıcı özelliği olan kişiliğini de kalıtsal özelliklerini kullanarak çevreden etkilenecek geliştirir. Bebek, dünyaya gelir gelmez, çevresiyle hızlı bir etkileşime girer. Öncelikle çevreye uyum sağlamaya çalışır, daha sonra çevresindekilerle iletişim kurarak problem çözme davranışlarında bulunmaya başlar. Çocuğun çevresine karşı meraklı olması, devamlı sorular sorması gelişiminde büyük önem taşır. Bu nedenle aile çevresi ve okul çevresi çocuğun eğitiminde çok önemlidir.

Okuldan önce aile çevresinde eğitime başlandığı için, çocuk ailenin kendine özgü eğitim ortamında davranışlarını geliştirir. Anne-baba da kendi çevrelerinde gördüklerine, geleneklerine, eğitim düzeylerine göre bir aile düzeni kurarlar. Dolayısıyla anne-babanın birbiriyle olan iletişimi, ailenin yönetim biçimi, geçim durumu, çocuğun aile içindeki yeri, anne-babanın çocuğa davranış biçimi çocuğun davranışlarında etkilidir ve çocuk bu davranışları okul hayatında da sürdürmeye devam eder. Sevgi, saygı, hoşgörü, birliktelik gibi olumlu özelliklerin fazla olduğu bir ailede yetişen çocuğun eğitim kalitesinin de yüksek olacağı ortadadır.

Çocuk aile çevresinden sonra okul çevresinde eğitime devam eder. Bu nedenle okul ve sınıf ortamının eğitime elverişli olması önemlidir. Sınıf disiplini ve yönetim biçimi çocuğu olumlu yönde geliştirecek şekilde sağlanmalıdır. Burada da en önemli görev öğretmenlere düşmektedir.

Sınıf içinde öğretmen, düşündüğü gibi öğrenci bulamayabilir. Çünkü her öğrencinin her an olumlu davranış göstermesi beklenemez. Sınıf düzenine uymakta zorlanan öğrencilerin olması doğaldır. Yukarıda açıkladığımız gibi her öğrenci, okul çevresi dışında kazandığı belli davranışlarla okula gelir. Öğretmenin sınıfta iyi bir lider olması ve sınıfı düzenli bir şekilde yönetebilmesi eğitim faaliyetlerinin düzenli ilerleyebilmesi açısından önemlidir. Öğretmenin sınıfta karşılaştığı istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı, sınıfın huzurunu kaçırmadan önlemler alması gerekir. Bunun için sınıfta uygun olmayan davranışların nedenleri bilinmeli, bu olumsuz davranışlar karşısında neler yapılabileceği, hangi tutumların gösterilmesi gerektiği düşünülmelidir.

Önemli olan, öğrencinin gösterdiği olumsuz davranışı bir daha tekrarlamamasını sağlamaktır. Öğrenciyi korkutmadan, fiziksel şiddet uygulamadan, öğrenciyi küçük düşürücü hareketlerde bulunmadan olumsuz davranışından vaz geçirmek öğretmenin bilgisi, becerisi ve kişilik özellikleri ile yakından ilgilidir. Ayrıca velinin de öğrenci davranışı ile ilgili bilgilendirilmesi ve öğretmen-öğrenci-veli işbirliğinin yapılması uygun olmayan davranışların düzeltilmesinde çok önemlidir.

İlköğretim okulları 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları disiplin sorunlarının nedenlerini ve uygulanan çözüm yöntemlerini ortaya koymak ve değerlendirmesini yapmak amacıyla yapılan bu araştırmanın veri analizlerinden elde edilen sonuçlar şunlardır:

İstenmeyen davranışların nedenleri ve öğretmenlerin tutumları, öğretmenlerin, cinsiyeti, yaşı, medeni durumu, görev yaptıkları okul, okutmakta oldukları sınıf değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Sınıfta istenmeyen davranışlar olduğunda öğretmen öğrenciyi cezalandırır diyenler mesleki deneyime göre anlamlı farklılık göstermektedir. 1-5 yıllık mesleki deneyime sahip öğretmenler, disiplinsiz davranışlar karşısında, öğrenciye bağırıp azarlarım, öğrenciyi üzecek dilde konuşurum, disiplin kuruluna rapor ederim, düşük not vermekle korkuturum, ifadelerini içeren cezalandırma tutumunu daha fazla tercih etmektedirler. Erkek öğrenciler, kız öğrencilere göre daha fazla cezalandırma tutumuyla karşılaşmaktadırlar. 5. sınıf öğrencilerine göre öğretmen, disiplinsiz davranış karşısında öğrenci ile dersten sonra özel olarak konuşma, olumsuz davranışın nedenini sorma ve açıklamalarda bulunma, bir süre dersi kesip susma ve davranışlarını düzeltmelerini bekleme tutumlarında bulunmaktadır.

Genel olarak öğretmenler, dersin öğrencinin dikkatini çekmemesini, öğretmenin ders anlatırken ses tonunda bir değişiklik olmamasını, sınıfta yeterince etkinlik yapılmamasını, monoton ders anlatılmasını, hareket etmeyip sabit durulmasını, derse zamanında gelinmemesini, sınıftaki öğrencilerin yeterince tanınmamasını, disiplinsiz davranışların nedenleri arasında görmektedir. Uygun olmayan davranışlar karşısında öğretmenler genellikle , disiplinsiz kişi ya da kişileri sınıf dışına çıkarma, düşük not vermekle tehdit etme, öğrenci ile alay etme , tüm sınıfı bir öğrenci için cezalandırma, disiplin kuruluna rapor etme tutumlarını tercih etmemekte; sorunu öğrenci ile dersten sonra özel olarak konuşarak çözmeye çalışmaktadırlar.

Araştırmanın son bölümünde yapılan literatür taraması ve araştırma verilerine göre önerilerde bulunulmuştur.

Disiplin genel anlamda kurallara uygun davranma ise, öğrencinin sınıfta sınıf içi kurallara, ailede ise anne-babanın koyduğu aile içi kurallara uyması beklenir. Bu nedenle okulda ve ailede oluşturulan disiplin kuralları ne kadar sağlam bir temele dayanırsa ve tutarlı olursa varılacak sonuç da o kadar sağlam olur.

Öğretmenin sınıf atmosferini olumlu hale getirebilmesi için planlı ve programlı olması, derse zamanında girmesi, mümkün olduğunca araç-gereçlerden faydalanması, empati kurması, özellikle drama yöntemini kullanarak öğrencinin dikkatini çekmesi önemlidir. Özellikle aynı sınıfa giren farklı öğretmenlerin, istenmeyen davranış gösteren öğrencilere karşı farklı tutumlarda bulunmamaları gerekir.

Özellikle alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda araç-gereç eksiklikleri giderilmeli, okulun fiziki yapısının daha yeterli olması sağlanmalı, bu okullarda okuyan öğrenci ve velilere daha fazla rehberlik yardımıyla bulunulmalı, gerekiyorsa ailelerin özel eğitimlerle desteklenmesi gerekmektedir.

Okullardaki sosyal kulüp çalışmaları öğrencinin zevk alacağı duruma getirilmeli, okulun sosyal çevresi öğrencinin enerjisini dağıtabilecek şekilde ayarlanmalı, oyun alanları oluşturulmalıdır.

KAYNAKÇA

- Ada, Ş., “Sınıf İçi Olası Sorunlara Karşı Alınabilecek Önlemler”, Sınıf Yönetimi, (Ed. Z. Kaya), İstanbul, 2003.
- Ağaoğlu, E., Sınıf Yönetimi, Ankara, 2004.
- Akın,G., Ortaöğretim Kurumlarında Öğretmenlerin Sınıf Yönetiminde Karşılaştıkları Disiplin Sorunları ve Baş Etme Yolları, Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2002.
- Aksoy,N., “Sınıf Yönetimi ve Disiplin Modellerinin Dayandığı Temel Yaklaşımlar”, Eğitim Yönetimi, Sayı.25, Ankara, 2001.
- Alkan,N.-Kul,M., Etkili İletişim, Ankara, 2005.
- Ataman, A., “Sınıf İçinde Karşılaşılan Davranış Problemleri ve Bunlara Karşı Geliştirilen Önlemler”, Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar, (Ed. L. Küçükahmet), Ankara, 2003.
- Atıcı, M. , “Öğretmen Yetkinliği”, Eğitim Yönetimi, Sayı.26, Ankara, 2001.
- Aydın,A., Sınıf Yönetimi, İstanbul, 2003, s.29.
- Aydın, B., “İlköğretim Çocuğunun Gelişim Özellikleri”, İlköğretim Çağına Genel Bir Bakış, (Ed. A. Oktay.-Ö.P. Unutkan), İstanbul, 2007.
- Aydın,B., İlköğretim Okullarında Sınıf Disiplininin Sağlanması, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Bolu, 2001.
- Başar, H., Sınıf Yönetimi, İstanbul, 2007.

- Başaran,İ.E., Eğitim Psikolojisi, Ankara, 1996.
- Bayram,N.,Sosyal Bilimlerde Spss ile Veri Analizi,Bursa ,2004.
- Binbaşoğlu, C., Ailede ve Okulda Eğitim Sorunları, İstanbul, 2004.
- Boz,İ., Sınıf Yönetimi, İstanbul, 2003.
- Büyüköztürk, Ş.,Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı,Ankara, 2003.
- Celep,C. “Sınıf Yönetiminde Öğretmen-Öğrenci İlişkisi” Çağdaş Eğitim,
Sayı.272,Ankara, 2001.
- Celep, C., Sınıf Yönetimi ve Disiplini, Ankara, 2004.
- Çetin, Y., İlköğretim 4 ve 5. Sınıf Öğretmenlerinin Sınıfta Karşılaştıkları Disiplin
Problemleri İle İlgili Görüşleri, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler
Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana, 2002.
- Dereobalı, N., Okul Çağında Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, İstanbul, 2005.
- Durukan,H.- Öztürk,İ.,Sınıf Yönetimi, İstanbul, 2005.
- Erden, M., Sınıf Yönetimi, İstanbul, 2001.
- Erden,M.,Öğretmenlik Mesleğine Giriş, İstanbul, 2004.
- Erdoğan,İ., Sınıf Yönetimi, İstanbul, 2002.
- Erözkan, A., “Ailenin Eğitsel Ortamının Temel Eğitim Öğrencisi Üzerindeki Etkileri”
Öğretmen Dünyası, Sayı:250,Ankara, 2000.
- Gander, M.- Gardiner, H., Çocuk ve Ergen Gelişimi,(Çev. B. Onur), İstanbul, 2001.

- Gökçe,E. , “İlköğretim Öğrencilerinin Görüşlerine Göre Öğretmenlerin Etkililiği”,
Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Sayı.1-2,
Ankara,2002.
- Günbayı,İ., “İstendik Davranışları Destekleyen Bir Sınıf Disiplini Oluşturma”, Sınıf
Yönetimi, (Ed..M.Yalömkaya.-İ.Günbayı), İstanbul, 2006.
- Güneş, F., Sınıf Yönetimi, Ankara, 2004.
- Güven, S. –Akdağ, M., “İlköğretim ikinci Kademe Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi
Etkinliklerine ilişkin Öğrenci Algıları”, Eğitim Yönetimi , Sayı.29,
Ankara ,2002.
- Halis,İ.,Disiplin, Konya, 2005.
- Kayış, A “Güvenilirlik Analizi”, SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik
Teknikleri,(Ed.Ş.Kalaycı),Ankara,2006.
- Kaya, C., Çocuk Eğitiminde Anne Babaya Öneriler, İstanbul,2003.
- Kızlıer, S.-Kızlıer,V. “Sınıf Yönetiminde Beden Dili”,Ana Dili Dil ve Eğitim Dergisi,
Sayı.25,Ankara, 2002.
- Korkmaz ,İ., “İstenmeyen Davranışların Önlenmesi”, Sınıf Yönetimi, (Ed. Z. Kaya),
2003.
- Mutlu, S., “İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Sınıf İçi Disiplin Tututmları “, Öğretmen
Dünyası Dergisi, Sayı. 245,Ankara,2000 .
- Oktay, A., “Kurum Olarak İlköğretim”, İlköğretim Çağına Genel Bir Bakış, (Ed. A.
Oktay.- Ö.P.Unutkan), İstanbul, 2007.

- Özdem, E., İlköğretim 1. Kademesindeki Öğretmenlerin Sınıf Disiplinine İlişkin Görüşleri ve Uygulamaları, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimler Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ, 2003.
- Özgüven, İ.E., Evlilik ve Aile Terapisi, Ankara, 2000.
- Öztürk, B. - Koç, G., “Öğretmen Beklentileri ve Öğrenci Üzerindeki Etkileri”, Eğitim Yönetimi, Sayı.27, Ankara, 2001.
- Öztürk, B., “Sınıfta İstenmeyen Davranışların Önlenmesi ve Giderilmesi”, Sınıf Yönetimi (Ed. E.Karip), 2003.
- Öztürk, N., Sınıf Öğretmenlerinin İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına İlişkin Görüşleri, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2001.
- Öztürk, H.İ- İra, N. “İstenmeyen Davranışların Önlenmesi ve Yönetilmesi”, Sınıf Yönetimi, (Ed. M.Yalçınkaya –İ. Günbayı), İstanbul, 2006.
- Sarıtaş, M., “ Sınıf Yönetimi ve Disiplinle İlgili Kurallar Geliştirme” Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar (Ed. L. Küçükahmet), Ankara, 2003.
- Şişman, M., Öğretmenliğe Giriş, Ankara, 1999.
- Tatar, M., “Sınıf Yönetimi/ Disiplin”, Milli Eğitim Dergisi, Sayı.131, Ankara, 1996.
- Tertemiz, N., “Sınıf Yönetimi-Disiplin”, Sınıf Yönetimi, (Ed.L.Küçükahmet.), Ankara, 2000.
- Timurlenk, M., “Öğretmen Beklentileri”, Çağdaş Eğitim, Sayı:236, Ankara, 1997.
- Tosun, Ü., Öğretmenlerin Disipline İlişkin Tutumları Ve Toplam Kalite Modelinde Disiplin Anlayışı, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2001.

Toprakçı, E., Sınıf Örgütünün Yönetimi, Ankara, 2002.

Türnüklü, A., “Sınıf İçi Davranış Yönetimi”, Eğitim Yönetimi Dergisi, Sayı.21, Ankara, 2000.

Türnüklü, A. - Yıldız, V. “Öğretmenlerin Öğrencilerin İstenmeyen Davranışlarıyla Başa Çıkma Stratejileri 1”, Çağdaş Eğitim, Sayı.284, Ankara, 2002.

Türnüklü, A. - Yıldız, V. “Öğretmenlerin Öğrencilerin İstenmeyen Davranışlarıyla Başa Çıkma Stratejileri 2”, Çağdaş Eğitim, Sayı.285, Ankara, 2002

Türnüklü, A.-Zoraloğlu, Y.- Gemici, Y. “İlköğretim Okullarında Okul Yönetimine Yansıyan Disiplin Sorunları”, Eğitim Yönetimi, Sayı.27, Ankara, 2001.

Uzun, S.A., Özgürleştiren Disiplin, İstanbul, 2003.

Ünal, S. – Ada, S., Sınıf Yönetimi, İstanbul, 2003.

www.yayim.meb.gov.tr/dergiler/155-156/terzi.htm. (24.03.2008)

www.yayim.meb.gov.tr/dergiler/153-154/ipsir.htm (24.03.2008)

www.yayim.meb.gov.tr/dergiler/149/cetin.htm (24.03.2008)

www.yayim.meb.gov.tr/dergiler/145/ok-gode-alkan.htm (24.03.2008)

w.w.w.yayim.meb.gov.tr/dergiler/147/dincer.htm (24.03.2008)

Yavuzer ,H.,Okul Çağı Çocuğu, İstanbul, 2001.

ÖZGEÇMİŞ

20 Kasım 1978 tarihi, Antakya ili doğumluyum.1995 yılında Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Aile Ekonomisi-Beslenme Bölümüne kaydoldum.1999 yılında mezun oldum. Aynı yıl Şanlıurfa ilinde öğretmenlik görevime başladım. Bu görevi İstanbul ilinde devam ettirmekteyim. 2005 yılında Beykent Üniversitesi Eğitim Yönetim Denetimi Anabilim Dalında yüksek lisans eğitimine başladım.

Özel ilgi alanlarım, sınıf yönetimi ve disiplin konuları, eğitimde yaratıcı dramadır.

Yabancı dilim İngilizce olup, evliyim.

EK 1

Değerli Öğretmenler,

Bu anket öğretmenlere göre ilköğretim 4. ve 5. sınıflarda sınıf yönetiminde karşılaşılan disiplin sorunlarının nedenlerini ve bunlara karşı gösterilen tutum ve davranışların neler olduğunu saptamayı amaçlamaktadır.

Elde edilen bilgiler bilimsel amaçlara göre topluca değerlendirilecektir. Bu nedenle ankete adınızı yazmanıza gerek yoktur.

Araştırmanın geçerliliği açısından lütfen bütün soruları okuyunuz ve mutlaka her soruyu cevaplandırınız. Sizce en doğru olan seçeneği mutlaka doğru yere işaretlemeye dikkat ediniz.

Cevaplamayı parantez içine (x) veya (+) işareti koyarak yapınız. Gösterdiğiniz işbirliği için teşekkür ederiz.

1. Cinsiyetiniz.

1- () Kadın

2- () Erkek

2. Yaşınız:

1- () 20-30

2- () 31-40

3- () 41-50

4- () 51 ve üstü

3. Doğduğunuz yerin ait olduğu bölge

1-Karadeniz Bölgesi

2-Marmara Bölgesi

3-Ege Bölgesi

4-İç Anadolu Bölgesi

5-Doğu Anadolu Bölgesi

6-Güneydoğu Anadolu Bölgesi

7-Akdeniz Bölgesi

4. Medeni Durumunuz :

- 1- () Evli
2- () Bekar

5.Çocuk sayısı

- 1- ()Yok
2- ()1
3- ()2
4- ()3
5- ()4 ve üstü

Çocuğun Yaşı

- ()
() ()
() () ()
() () () ()

6. Mesleki Deneyiminiz:

- 1- () 1-5 yıl
2- () 6-10 yıl
3- () 11-15 yıl
4- () 16 yıl üstü

7. Mezun olduğunuz fakülte :

- 1- () Eğitim Fakültesi
2- () Fen-edebiyat fakültesi
3- () Yabancı diller bölümü
4- () Öğretmen Okulu
5- () Diğer : Belirtiniz

8. Şu anda okutmakta olduğunuz sınıf:

- 1- () 4.sınıf
2- () 5.sınıf

DİSİPLİN TUTUMLARI ÖLÇEĞİ

Aşağıda öğrenci ve öğretmen davranışları ile ilgili bazı ifadeler vardır. Lütfen ifadeleri dikkatle okuyunuz , size en uygun şekilde cevaplayınız. “Doğru” veya “Yanlış” cevap yoktur. Çünkü doğrular kişilere göre değişir.

Her ifadeye 5 4 3 2 1 ölçekleriyle cevap verilecektir. “5-Her zaman , 4-Çoğunlukla, 3-Bazen, 2-Nadiren, 1-Hiçbir zaman” olarak olumludan olumsuzu doğru sıralanmıştır. Size hangisi uygun ise o sayının üstüne çarpı (x) veya artı (+) işareti koyunuz. Teşekkür ederiz.

A	SINIFTA HANGİ DURUMLARDA UYGUN OLMAYAN DAVRANIŞLAR YAPILIYOR ?		Her zaman (5)	Çoğunlukla (4)	Bazen (3)	Nadiren (2)	Hiçbir zaman (1)
1	Ders öğrencinin ilgisini çekmediği zaman uygun olmayan davranışlar yapılır.						
2	Öğrenci öğretmenini sevmediği zaman sınıfta disiplin sorunları yaşanır.						
3	Sınıfta yeterince etkinlik yapılmadığında sınıfta disiplin sorunları yaşanır.						
4	Öğretmen uzun süre, tek düze ders anlattığında uygun olmayan davranışlar yapılır.						
5	Öğrenciler ders başında disiplinsiz hareket olmaması için uyarılmadığında disiplin sorunları yaşanır.						
6	Öğrenci öğretmeninden çekinmediğinde disiplin sorunları yaşanır.						
7	Öğrenciye öğretilcek konuya ilişkin bilgilerin nerede kullanılacağı, ne yarar sağlayacağı açıklanmadığı zaman disiplin sorunları yaşanır.						
8	Ders anlatırken ses tonunda hiçbir değişiklik olmadığında, monoton anlatıldığında uygun olmayan davranışlar yapılır.						
9	Öğretmen sınıf içerisinde hareket etmeyip sabit durduğunda disiplin sorunları yaşanır.						
10	Öğretmen derse zamanında gelmediğinde uygun olmayan davranışlar yapılır.						
11	Öğretmen sınıftaki öğrencileri yeterince tanımadığında disiplin sorunları yaşanır.						
12	Sınıfta öğrencinin derse katılmasına izin verilmediğinde disiplin sorunları yaşanır (Dersi sadece kendiniz anlattığınızda)						

13	Öğretmen ders anlatırken araç, gereç,malzeme kullanmadığı zaman disiplin sorunları yaşanır.					
14	Öğretmen öğrenciye kırıcı söz ettiğinde uygun olmayan davranışlar yapılır.					
15	Öğrenci öğretmenine rahat soru sormadığında uygun olmayan davranışlar yapılır.					
B.	SINIFTA UYGUN OLMAYAN DAVRANIŞLARA KARŞI TUTUMUNUZ NASILDIR ?					
		Her zaman (5)	Çoğunlukla (4)	Bazen (3)	Nadiren (2)	Hiçbir Zaman (1)
1	Öğrenciye bağırırım ve azarlarım..					
2	Disiplinsiz kişi ya da kişileri sınıf dışına çıkarırım.					
3	Sınıftan çıkar sakınleşirim.					
4	Düşük not vermekle korkuturum.					
5	Öğrenci ile alay ederim.					
6	Öğrenciyi üzecek dilde konuşurum.					
7	Bir öğrenci için tüm sınıfı cezalandırırım.					
8	Disiplinsiz öğrenciyi disiplin kurulana rapor ederim.					
9	Disiplinsiz öğrencinin açıklamalarını dinlemem, önemsemem.					
10	Uygun davranışlarda bulunmayan öğrenci ile dersten sonra özel olarak konuşurum.					
11	Öğrenciyi cezalandırırım ve sınıfta yapılan etkinliklerin dışında bırakırım.					
12	Disiplinsiz öğrenciye yaklaşıp ve sesimi yükselterek uyarırım.					
13	Sınıfta öğrenci davranışları ile ilgilenmem, derse devam ederim.					
14	Öğrenciye olumsuz davranışının nedeni sorarım ve mantıklı açıklamalarda bulunurum.					
15	Bir süre dersi keser susarım ve davranışlarını düzeltmelerini beklerim.					

Değerli Öğrenciler,

Bu anket ilköğretim 4.ve 5. sınıflarda öğrenim gören öğrencilere göre, sınıfta karşılaşılan disiplin sorunlarının nedenlerini, öğretmenlerin disiplin olaylarına karşı gösterdikleri tutum ve davranışların neler olduğunu saptamayı amaçlamaktadır.

Elde edilen bilgiler bilimsel amaçlara göre topluca değerlendirilecektir. Bu nedenle ankete adınızı yazmanıza gerek yoktur.

Araştırmanın geçerliliği açısından lütfen bütün soruları okuyunuz ve mutlaka her soruyu cevaplandırınız. Sizce en doğru olan seçeneği mutlaka doğru yere işaretlemeye dikkat ediniz.

Cevaplamayı parantez içine (x) veya (+) işareti koyarak yapınız.

1-Cinsiyetiniz :

1- () Kız

2-() Erkek

2. Kendiniz ile birlikte kaç kardeşiniz ?

1-() Yok

2-() 2

3-() 3

4-() 4 ve üzeri

3 -Sınıfınız :

1- () 4

2- () 5

4- Yaşınız:.....

5-Disiplin Cezası aldınız mı ?

1- () Evet

2- () Hayır

DİSİPLİN TUTUMLARI ÖLÇEĞİ

Aşağıda öğretmen ve öğrenci davranış ve tutumları ile ilgili ifadeler vardır. Lütfen ifadeleri dikkatle okuyunuz, size en uygun şekilde cevaplandırınız. “Doğru” veya “Yanlış” cevap yoktur. Çünkü doğrular kişiye göre değişir.

Her ifadeye 5 4 3 2 1 ölçekleriyle cevap verilecektir. “5-Her zaman, 4-Çoğunlukla, 3-Bazen, 2-Nadiren, 1-Hiçbir zaman” olarak olumludan olumsuzza doğru sıralanmıştır. Size hangisi uygun ise o alana çarpı (x) veya artı (+) işareti koyunuz. Teşekkür ederiz.

A	SINIFTA HANGİ DURUMLARDA UYGUN OLMAYAN DAVRANIŞLAR YAPILIYOR ?						
1	Ders konusu ilgimi çekmediğinde sınıfta disiplinsiz davranırım.						
2	Öğretmeni sevmediğim zaman sınıfta disiplinsiz davranırım.						
3	Sınıfta etkinlik yapılmadığında uygun olmayan davranışlarda bulunurum.						
4	Öğretmen uzun süre ilgimi çekmeden ders anlattığında sınıfta disiplinsiz davranırım.						
5	Öğretmenin beni uyarmazsa sınıfta uygun olmayan davranışlarda bulunurum.						
6	Öğretmenimden çekinmezsem sınıfta disiplinsiz davranırım.						
7	Öğretmenim, derste anlatacağı konunun ne işe yarayacağını söylemediğinde, sınıfta disiplinsiz davranışlarda bulunurum.						
8	Öğretmenimin ders anlatırken ses tonunda hiç değişiklik olmazsa sıkılırım ve disiplinsiz davranışlarda bulunurum.						
9	Öğretmenim sınıf içinde hareket etmeyip sabit durduğunda disiplinsiz davranışlarda bulunurum.						
10	Öğretmenim derse zamanında gelmediğinde disiplinsiz davranışlarda bulunurum.						

11	Öğretmen sınıfta beni yeterince tanımazsa rahat hareket ederim ve disiplinsiz davranışlarda bulunurum.					
12	Dersi sadece öğretmen anlattığında, derse katılmama izin verilmediğinde uygun olmayan davranışlarda bulunurum.					
13	Öğretmen ders anlatırken araç, gereç ve malzeme kullanmadığında, sınıfta disiplinsiz davranışlarda bulunurum.					
14	Sınıfta öğretmenim bana kırıcı söz ettiğinde uygun olmayan davranışlarda bulunurum.					
15	Öğretmenime rahatça soru sormadığımda uygun olmayan davranışlarda bulunurum.					

B.	SINIFTA UYGUN OLMAYAN DAVRANIŞLARA KARŞI ÖĞRETMENİNİZİN TUTUMU NEDİR ?					
		Her zaman (5)	Çoğunlukla (4)	Bazen (3)	Nadiren (2)	Hiçbir zaman (1)
1	Öğretmen öğrenciye bağırır ve azarlar					
2	Öğretmen disiplinsiz kişi yada kişileri sınıf dışına çıkarır.					
3	Öğretmen sınıftan çıkar.					
4	Öğretmen düşük not vermekle tehdit eder.					
5	Öğretmen öğrenci ile alay eder.					
6	Öğretmen öğrenciyi üzecek dilde konuşur.					
7	Öğretmen bir öğrenci için bütün sınıfı cezalandırır.					
8	Öğretmen disiplinsiz öğrenciyi disiplin kuruluna rapor					

	eder.					
9	Disiplinsiz öğrencinin açıklamalarını dinlemez ve önemsemez.					
10	Öğretmen uygun davranışlarda bulunmayan öğrenci ile dersten sonra özel olarak konuşur.					
11	Öğretmen öğrenciyi cezalandırır ve sınıfta yapılan etkinliklerin dışında bırakır.					
12	Öğretmen disiplinsiz öğrenciye doğru yaklaşır ve sesini yükselterek uyarır.					
13	Öğretmen derste kimsenin davranışı ile ilgilenmez ve dersine devam eder.					
14	Öğretmen öğrenciye olumsuz davranışının nedenini sorar ve mantıklı açıklamalarda bulunur.					
15	Öğretmen bir süre dersi keser ve susar.					